

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2024-12-20
meddelad i
Umeå

Mål nr M 979-22

PARTER

Sökande

Nouryon Functional Chemicals AB, 556234-9398
Box 286
891 26 Örnsköldsvik

Ombud: Advokaterna Mikael Berglund och Siri Strömberg
Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB
Olof Palmes gata 23
111 22 Stockholm

Motparter

1. Länsstyrelsen Västernorrland
871 86 Härnösand

2. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
651 81 Karlstad

3. Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

4. Örnsköldsviks kommun
891 88 Örnsköldsvik

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad produktion av cellulosaderivat vid bolagets produktionsanläggning på fastigheterna Hörnett 36:5 och 51:1, Örnsköldsviks kommun

Avrinningsområde: Moälven (36)
Koordinater (SWEREF99TM) N: 685515 E: 7021006

DOMSLUT

Se sid. 2.

Dok.Id 457810

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se, Info om vår personuppgiftsbehandling: www.umeatingsratt.domstol.se eller kontakta oss		måndag – fredag 08:00–16:00

DOMSLUT

MILJÖBEDÖMNING

Mark- och miljödomstolen bedömer att den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. Miljöbedömningen kan därmed i enlighet med 6 kap. 43 § miljöbalken slutföras.

TILLSTÅND

Mark- och miljödomstolen lämnar Nouryon Functional Chemicals AB (Nouryon eller bolaget) tillstånd enligt miljöbalken att bedriva fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar på Domsjö industriområde på fastigheterna Hörnett 36:5 och 51:1 i Örnsköldsvik kommun, omfattande:

1. en årlig produktion av 39 000 ton cellulosaderivat, samt
2. rätt att bibehålla och använda befintliga och uppföra för den ansökta verksamheten erforderliga anläggningar, reningsutrustning och installationer samt utföra erforderliga modifieringar av sådana, allt i enlighet med bolagets ansökan och åtaganden i detta mål.

ÅTERKALLELSE AV TIDIGARE MEDDELAT TILLSTÅND

Mark- och miljödomstolen återkallar av miljödomstolen tidigare meddelade tillstånd den 24 september 2004 i mål nr M 3034-03 (med mindre ändring av miljööverdomstolen den 7 oktober 2005 i mål M 8262-04), jämte därtill hörande deldomar den 24 september 2009, den 11 april 2008, den 9 november 2009, den 9 september 2010 och den 30 oktober 2015. Återkallelsen gäller från att tillståndet tas i anspråk.

NATURA 2000

Nouryon lämnas tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att bedriva den verksamhet som tillståndsgivits genom denna dom och som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området Moälven (SE 0710164).

DISPENS

Nouryon meddelas dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) från de begränsningsvärden som anges i BAT-slutsatserna för utsläpp av processavloppsvatten under det att utredningsföreskriften U.3 pågår.

Utgående processavloppsvatten från verksamheten får inte överstiga följande värden räknat som årsmedelvärde:

Parameter	Halt
TSS	130 mg/l
P-tot	7 mg/l

VILLKOR

Allmänt villkor

1. Om inte annat följer av denna dom ska arbetena utföras och verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet har angett eller åtagit sig.

Buller

2. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus än

55 dBA	helgfri måndag-fredag	kl. 06-18
45 dBA	nattetid	kl. 22-06
50 dBA	övrig tid	

Nattetid (kl. 22-06) får momentanvärden uppgå till maximalt 55 dBA.

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar.

Kontroll ska ske i samband med att tillståndet tas i anspråk och därefter när det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, eller på tillsynsmyndighetens begäran.

Bidraget till den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder från tillkommande processutrustning ska begränsas så att möjligheterna att nå Naturvårdsverkets vid var tid gällande riktlinjer för industri inte motverkas.

Lagring och hantering av råvaror och produkter

3. Lagring och hantering av råvaror och produkter ska ske så att föroreningar och förorenat vatten inte okontrollerat kan tillföras avloppssystemen, utan kan samlas upp och omhändertas.
4. Kemiska produkter och flytande farligt avfall, som lagras på stationär plats, ska lagras på invallad och tät yta. Invallningen ska inrymma det största förvaringskärlets volym samt 10 procent av den samlade volymen av övriga förvaringskär. Avsteg från kravet på invallning får godkännas av tillsynsmyndigheten om bolaget visat att samma skyddsnivå uppnås med annan teknisk lösning. Spill och läckage av kemiska produkter, råvaror och avfall ska så snart som möjligt tas om hand på lämpligt sätt. Bolaget ska ha utrustning tillgänglig för detta ändamål.
5. Platsspecifika åtgärder som klassificerats med A i bolagets släckvattenutredning, daterad 2023-01-27, ska genomföras inom två år från det att tillståndet tagits i anspråk. Tillsynsmyndigheten får vid behov föreskriva om ytterligare villkor samt ändra tid för genomförande.

Utsläpp till vatten

6. Mängden TOC (SS-EN 1484) i avloppsvatten som släpps ut genom det s.k. huvudavloppet får, efter avdrag för TOC i råvattnet, inte överstiga 0,14 ton/dygn i medeltal per månad.

Lukt

7. Luft från bioreningsanläggningen som kan orsaka luktolägenheter ska ledas genom luktreduktionsutrustning som ska begränsa störande lukt i omgivningen till en godtagbar nivå.

Tillsynsmyndigheten får vid behov föreskriva om skäligen åtgärder för att motverka störande lukt från bioreningen.

Energihushållning

8. Åtgärder ska i skälig utsträckning successivt vidtas för att effektivisera energianvändningen, hushålla med energi och övergå till förnybara energikällor. Bolaget ska senast fyra år efter att detta tillstånd tagits i anspråk ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska redovisas bolagets arbete med åtgärder för energieffektivisering och bränsleval, med särskilt fokus på minskning av användning av icke förnybara energikällor. Planen ska därefter revideras fortlöpande och ges in till tillsynsmyndigheten vart fjärde år, eller med annat intervall som myndigheten bestämmer.

Av energihushållningsplanen ska åtminstone följande framgå.

- Vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra samt kostnaderna och energibesparingen för dessa
- Kostnadskalkyler omfattande minst total investeringskostnad och återbetalningstid, grundade på åtgärdernas livscykelkostnader
- Vilka åtgärder som har genomförts och bedömning av vilka åtgärder som är skäligen att genomföra kommande fyraårsperiod samt en motivering till varför övriga redovisade åtgärder inte bedöms skäligen.

Bolaget ska årligen i samband med ingivande av miljörapporten till tillsynsmyndigheten redovisa det gångna årets arbete med energihushållning, hur planen följts och vilka eventuella justeringar av planen som bolaget avser att göra under det kommande året.

Kontrollprogram

9. Ett kontrollprogram för verksamheten ska upprättas och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet tagits i anspråk, eller vid senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten beslutar. Tillsynsmyndigheten får föreskriva ytterligare villkor avseende kontrollen av verksamheten.

För bioslam ska det finnas en aktuell innehållsdeklaration. Innehållsdeklarationen ska lämnas in till dem som tar emot bioslam från anläggningen. Utformningen av innehållsdeklarationen ska fastställas i kontrollprogram. Journal ska föras avseende mängden producerad bioslam, mottagare och datum för överlåtelse.

Efterbehandling

10. Bolaget ska till tillsynsmyndigheten tre månader före en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen.

Planen, och i förekommande fall anmälan, ska omfatta de utredningar och åtgärder som behövs för att kunna avgöra om verksamheten eller delverksamheten har gett upphov till en föroreningsskada enligt 10 kap. 1 § miljöbalken. Om verksamheten har orsakat en sådan skada ska lämpliga efterbehandlingsåtgärder utredas och genomföras.

Avvecklingen ska även omfatta bortforsling av överblivna lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten eller delverksamheten för slutligt omhändertagande enligt gällande bestämmelser. Avvecklingsplanen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

UPPSKJUTNA FRÅGOR

Mark- och miljödomstolen skjuter med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken upp avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla för

1. Klimatpåverkan (U1)

2. Hantering av giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall (U2)
3. Utsläpp till vatten (U3-U4)
4. Karakterisering av avloppsvatten, utsläppspunkt och fiskutredningar (U5)
5. Karaktärisering av bioslam (U6)
6. Åtgärder gällande släckvatten och PFAS (U7)
7. Utsläpp till luft gällande volymer gas som facklas, utredning av vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att klara utsläpp till luft enligt BAT-slutsatser (WGC) och vilka hälsorisker som eventuellt kan föreligga av stoftutsläppen till luft. (U8-U10)

Under utredningstiden ska bolaget utföra följande utredningar och undersökningar. Samtliga utredningar ska utföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Utredning enligt utredningsföreskrift U8 ska även utföras i samråd med räddningstjänsten.

UTREDNINGSFÖRESKRIFTER

Klimatpåverkan

- U1. Bolaget ska utreda risker kopplade till klimatpåverkan och effekter av klimatförändring.

Bolaget ska senast ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft redovisa resultaten till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder och slutliga villkor.

Giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall

- U2. Bolaget ska utreda risker förknippade med hantering av giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall, samt utreda, presentera och föreslå ytterligare försiktighetsmått samt åtgärder för uppfyllande av bästa möjliga teknik med avseende på all hantering jämte kostnader härför. Utredningen ska inkludera det s.k. Kikendikets täthet, ytterligare försiktighetsmått vid diket samt möjlighet att installera automatiserad avstängningsventil från diket.

Bolaget ska senast ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft redovisa resultaten till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder och slutliga villkor.

Utsläpp till vatten

- U3. Bolaget ska utreda vilka utsläppsnivåer som kan nås efter optimering av ny bioreningsanläggning med fokus på reduktion av syreförbrukande ämnen, suspenderat material och näringsämnen. Utredningen ska inkludera rening av hela bolagets processavloppsström.

Utredningen ska bedrivas med målsättningen att begränsa utsläppen till följande mängder (som månadsmedelvärden)

- Syreförbrukande ämnen mätt som TOC 1,5 ton/dygn
- Suspenderade ämnen 16 kg/dygn
- Kväve 20 kg/dygn
- Fosfor 2 kg/dygn

Utredningen ska även ha som målsättning att hitta möjligheter till ett bättre utnyttjande av biogasen.

Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

- U4. Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska möjligheterna att minska utsläpp till vatten av metaller från samtliga utsläppspunkter.

Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

Karaktisering, fiskutredning, utsläppspunkt

U5. Bolaget ska genomföra en karaktisering av allt avloppsvatten och utreda om det behövs ytterligare rening eller om utsläppspunkter ska flyttas.

Utredningen ska minst omfatta:

- a) En kemisk och biologisk karaktisering av utgående avloppsvatten från samtliga utsläppspunkter till recipient samt vid behov en utredning om avloppets- och kylvattnets påverkan på bottenfauna och fisk. Bottenfauna kan påverkas av ett ökat utsläpp av näringsämnen och ökad temperatur. Ökad temperatur kan även påverka hur fisken rör sig i det ganska begränsade utrymmet runt Moälvens mynning.
- b) Identifiering av ytterligare reningsåtgärder på hela eller delar av det avloppsvatten som släpps via processavloppet, utifrån vad som är miljömässigt motiverat, samt tekniska och ekonomiska förutsättningar.
- c) En fiskutredning med avseende på fiskhälsa och vandringshinder, och föreslå miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna att minimera påverkan på fiskhälsa samt tröskelpåverkan.
- d) Utifrån ovannämnda utredningar, identifiering av miljömässiga, tekniska och ekonomiska möjligheter för alternativ utsläppspunkt via en avloppstub.
- e) En utredning med förslag på eventuell kompensation för den påverkan på allmänna intressen i vatten som bolagets verksamhet kan komma att orsaka.

Resultatet av utredningarna med förslag på åtgärder och slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2029.

Bioslam

U6. Bolaget ska under en utredningstid karaktisera innehållet i sitt producerade bioslam samt säkerställa en långsiktig avsättning för bioslammet.

Resultaten av karaktisering och utredning ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

Släckvattenutredning och PFAS

- U7. Bolaget ska undersöka i vilken omfattning de avlopp, diken och dammar som spelar roll i hanteringen av släckmedelsrester lever upp till förväntningarna i släckvattenutredningen och att åtgärder vidtas som säkerställer deras funktion på samma nivå som åtgärderna betecknade ”B” och ”C” enligt släckvattenutredningen, daterad 2023-01-27, hade gjort.

Bolaget ska även utreda förutsättningar att ersätta PFAS i släckmedel.

Utredningen samt förslag på eventuella åtgärder och slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

Utsläpp till luft

- U8. Bolaget ska utreda vilka volymer gas som facklas, vilket utsläpp av svaveldioxid facklingen medför och vilken kumulativ påverkan utsläppet har i omgivningen.

Bolaget ska senast två år efter det att tillståndet vunnit laga kraft redovisa resultaten av utredningen till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder och vid behov föreslå slutliga utsläppsvillkor avseende svaveldioxid.

- U9. Bolaget ska närmare utreda vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att klara nya krav på utsläpp till luft enligt BAT-slutsatser för rening och hantering av avgaser inom den kemiska industrin (WGC) som publicerades den 12 december 2022.

Utredningen, jämte förslag på slutliga villkor, ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

- U10. Bolaget ska med fokus på hälsoeffekterna undersöka och kartlägga nivåerna av sitt stoftutsläpp till luft.

Bolaget ska senast ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft redovisa resultaten till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag på eventuella åtgärder och slutliga villkor.

PROVISORISKA FÖRESKRIFTER

Till dess annat bestäms ska följande provisoriska föreskrifter gälla.

P1. Det renade processavloppsvattnet får som mest innehålla följande värden mätt som månadsmedelvärden

- TOC 3,3 ton /dygn
- Totalkväve 60 kg /dygn
- Totalfosfor 15 kg /dygn
- Suspenderade ämnen 0,4 ton /dygn

Villkoret är uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under kalenderåret klarar värdena.

Som årsmedelvärden gäller att följande värden inte får överskridas

- TOC 4,5 ton/dygn
- Totalkväve 60 kg /dygn
- Totalfosfor 20 kg /dygn
- Suspenderade ämnen 0,4 ton /dygn

Under utredningstiden, i syfte att trimma in den kompletterande bioreningsanläggningen, får processavloppsvatten antingen avledas till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning, i den mån det tillåts enligt Domsjö Fabrikers tillstånd, alternativt skickas till eller behandlas genom annan extern rening. Avledd mängd processavloppsvatten och dess innehåll av TOC ska rapporteras månadsvis till tillsynsmyndigheten. Mängden TOC i avloppsvatten som Nouryon leder till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning får inte överstiga 13 ton/dygn i månadsmedelvärde. Från och med den 31 mars 2026 får processavloppsvattnet inte längre avledas till

Domsjö Fabriker. Tillsynsmyndigheten får besluta om ett senare datum än det som anges ovan om synnerliga skäl föreligger.

- P2. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från torkar, bakvattentankar, miljövattentank, reaktorer analyserade med gaskromatograf och RTO-anläggningen analyserad med FID får inte överstiga 60 ton per kalenderår. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från torkar, tankar och reaktorer ska kontrolleras genom mätning minst fyra gånger per år.

RTO-anläggningen ska ha en reningsgrad som inte understiger 95 procent, räknat som medelvärde per kalenderår. Tillsynsmyndigheten ges rätt att i händelse av driftstörning medge undantag från kravet på reningsgrad. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från RTO-anläggningen ska kontrolleras genom mätning minst en gång per år.

DELEGATION

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att föreskriva de ytterligare villkor som kan behövas avseende följande

- D1. Medge avsteg från krav på invallning enligt villkor 4.
- D2. Vid behov fastställa villkor avseende bolagets hantering av släckvatten samt ändra tid för genomförandet enligt villkor 5.
- D3. Vid behov föreskriva om skäligen åtgärder för att motverka störande lukt från bioreningen enligt villkor 7.
- D4. Ändra intervall för inlämnande av energihushållningsplan samt meddela villkor om rimliga åtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 8.
- D5. Kontroll av verksamheten samt tiden för inlämnande av kontrollprogram för verksamheten enligt villkor 9.
- D6. Ändrad tid för stoppdatum för avledning av avloppsvatten till Domsjö Fabriker enligt provisorisk föreskrift P1.

- D7. I händelse av driftstörning meddela undantag för kravet på reningsgrad i RTO-anläggningen enligt provisorisk föreskrift P2.
- D8. Utformningen av en gaspanna för förbränning av biogas och villkor för denna.

IGÅNGSÄTTNINGSTID

Den i domen tillståndsgivna miljöfarliga verksamheten ska ha satts i gång inom sju år från det att denna deldom har vunnit laga kraft, annars förfaller tillståndet i den delen.

VERKSTÄLLIGHETSFÖRORDNANDE

Tillståndet, förutom den del som avser produktionsökning i förhållande till tidigare tillstånd, får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

ÖVRIGT

Yrkanden som inte behandlats särskilt i det föregående lämnas utan bifall.

Innehåll

BAKGRUND	16
MÅLETS HANDLÄGGNING	16
YRKANDEN M.M.	17
INSTÄLLNING	18
Länsstyrelsen i Västernorrlands län (länsstyrelsen)	18
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	18
Naturvårdsverket	19
Örnsköldsviks kommun, samhällsbyggnadsnämnden (nämnden)	19
VILLKOR.....	20
Bolagets förslag.....	20
Remissmyndigheternas inställning.....	23
UPPSKJUTNA FRÅGOR OCH PROVISORISKA FÖRESKRIFTER	23
Utredningsföreskrifter	23
Bolagets förslag	23
Remissmyndigheternas inställning	27
Provisoriska föreskrifter	28
Bolagets förslag	28
Remissmyndigheternas inställning	29
DELEGATIONER	31
Bolagets förslag.....	31
Länsstyrelsens synpunkter	31
ANSÖKAN	32
Bakgrund och syfte med ansökan.....	32
Tidigare prövningar	32
Utveckling av ansökan.....	33
Orientering	33
Planeringsförutsättningar	34
Verksamhetsbeskrivning.....	35
Drift- och produktionsbeskrivning	35
Ändring av verksamheten i förhållande till dagens produktion	36
Statusrapport	38
Potentiella miljökonsekvenser och villkorsfrågor.....	39
Inledning	39
Utsläpp till vatten	39

Utsläpp till luft	42
Risker inklusive Seveso	43
Släckvattenutredning	44
Tillåtlighet.....	46
Kontroll.....	48
Samråd	48
Verkställighetsförordnande.....	48
INKOMNA YTTRANDEN I HUVUDSAK	49
Länsstyrelsen i Västernorrlands län.....	49
MSB.....	54
Naturvårdsverket	55
Samhällsbyggnadsnämnden Örnsköldsviks kommun	59
Bolagets bemötande och kompletteringar.....	62
Ytterligare kompletteringar och bemötanden av bolaget.....	65
DOMSKÄL.....	79
Prövningens omfattning och avgränsning	79
Miljökonsekvensbeskrivningen och den specifika miljöbedömningen.....	80
Allmänna hänsynsregler (inklusive planer m.m.)	80
Lokaliseringen.....	80
Tillstånd och tillåtlighet.....	81
Miljökvalitetsnormer för vatten	81
Utsläpp till luft	88
Seveso och säkerhetsrapport	90
Industriutsläppsfrågor	94
Natura 2000 och skyddade arter.....	95
Sammanfattande bedömning tillstånd och tillåtlighet	97
Dispens	98
Villkor.....	101
Uppskjutna frågor, utredningsföreskrifter	106
Provisoriska föreskrifter	110
Delegation.....	114
Igångsättningstid	116
Verkställighet	116

BAKGRUND

Nouryon Functional Chemicals AB (nedan Nouryon eller bolaget) tillverkar vid bolagets anläggning i Örnsköldsvik vattenlösligt cellulosaderivat, dvs. etylhydroxyletylcellulosa (EHEC), metyletylhydroxyletylcellulosa (MEHEC) samt hydrofobmodifierat cellulosaderivat. Grundtillståndet för nuvarande verksamhet är daterat den 24 september 2004 (dåvarande Miljödomstolen vid Umeå tingsrätt, mål nr M 3034-03) i vilket Akzo Nobel Surface Chemistry Aktiebolag lämnades tillstånd till att bedriva en högsta årlig produktion av 30 000 ton cellulosaderivat samt utföra för den ansökta verksamheten erforderliga anläggningar och installationer samt modifieringar av sådana. Bolaget ansöker nu om ett utökat tillstånd omfattande en produktionsökning upp till 39 000 ton per år.

Nouryons processavloppsvatten har omhändertagits och renats i Domsjö Fabriker AB:s (nedan Domsjö) befintliga bioreningsanläggning i enlighet med Domsjös tillstånd. Inom ramen för ett pågående prövotidsförordnande i mark- och miljödomstolens mål som rör Domsjös tillstånd, mål M 1611-16, uppför Nouryon tillsammans med Domsjö för närvarande en ny kompletterande anaerob bioreningsanläggning. Parternas avsikt är att Nouryon ska överta driften av anläggningen så snart den är uppförd och ansökan omfattar även denna reningsanläggning.

MÅLETS HANDLÄGGNING

Nouryon lämnade den 31 mars 2022 in ansökan, som efter kompletteringar samt en muntlig förberedelse kungjordes den 5 juni 2023. Yttranden efter kungörelsen har inkommit från myndigheter och organisationer. Bolaget har getts tillfälle att bemöta dessa. Syn genomfördes vid bolagets verksamhetsställe den 9 oktober 2024. Kallelse till huvudförhandling kungjordes den 12 september 2024. Huvudförhandling hölls den 8 – 11 oktober 2024.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat

1. *att* mark- och miljödomstolen meddelar Nouryon Functional Chemicals AB (nedan ”Nouryon” eller ”bolaget”) tillstånd enligt miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid bolagets anläggningar på Domsjö industriområde på fastigheterna Hörnett 36:5 och 51:1 i Örnsköldsvik kommun, omfattande:
 1. en årlig produktion av 39 000 ton cellulosaderivat, samt
 2. rätt att bibehålla och använda befintliga och uppföra för den ansökta verksamheten erforderliga anläggningar, reningsutrustning och installationer samt utföra erforderliga modifieringar av sådana, även innefattande uppförande och drift av gaspanna.
2. *att* mark- och miljödomstolen, för det fall domstolen anser att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken behövs, meddelar tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken vad avser ansökt verksamhet i relation till Natura 2000-området Moälven,
3. *att* mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk i den del som gäller nuvarande produktion samt övertagande av bioreningsanläggning även om domen inte har vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande).
4. *att* mark- och miljödomstolen föreskriver villkor i enlighet med bolagets förslag
5. *att* mark- och miljödomstolen godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, samt
6. *att* mark- och miljödomstolen meddelar en igångsättningstid på sju år från det att domen har vunnit laga kraft
7. *att* mark- och miljödomstolen meddelar dispens enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) från de begränsningsvärden som anges i BAT-slutsatserna för utsläpp av processavloppsvatten under det att utredningsföreskriften U.3 pågår.

Utgående processavloppsvatten från verksamheten får inte överstiga följande begränsningsvärden räknat som årsmedelvärde:

Parameter	Halt
TSS	130 mg/l
P-tot	7 mg/l

* Med begränsningsvärden avses 1 kap. 8 § industriutsläppsförordningen (2013:250).

Bolaget hemställer att tiden för dispensen sammankopplas med att utredningsföreskrift U.3 redovisas samt slutliga villkor fastställs.

Bolaget har i andra hand yrkat enligt ovan med den skillnaden att domstolen meddelar tillstånd till en årlig produktion om 35 000 ton cellulosaderivat.

INSTÄLLNING

LÄNSSTYRELSEN I VÄSTERNORRLANDS LÄN (LÄNSSTYRELSEN)

Länsstyrelsen har avstyrkt ansökan i delen avseende produktionsökningen. Länsstyrelsen har tillstyrkt bolagets ansökan avseende övertagande av den biologiska reningsanläggningen under förutsättning att villkor föreskrivs enligt länsstyrelsens yrkanden. Länsstyrelsen har vidhållit sin inställning avseende behovet av ett tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken. Länsstyrelsen har motsatt sig ett verkställighetsförordnande avseende produktionsökning men tillstyrkt ett sådant vad gäller övertagandet av den biologiska reningsanläggningen och den nuvarande produktionen. Länsstyrelsen överlämnar frågan om dispens från utsläppskrav till domstolens bedömning.

MYNDIGHETEN FÖR SAMHÄLLSSKYDD OCH BEREDSKAP (MSB)

MSB har varken tillstyrkt eller avstyrkt ansökan. Myndigheten har framfört att det är angeläget att släckvattenhanteringen anordnas så att PFAS-innehållande skum kan samlas upp i händelse av brand och har yrkat att en automatisk ventil ska installeras vid Kiken.

NATURVÅRDSVERKET

Naturvårdsverket har avstyrkt tillstånd till utökad produktion av cellulosaderivat och i övrigt lämnat de synpunkter som framgår nedan.

Naturvårdsverket anser inte att de på bolagets dispensansökan från BAT-AEL för totalfosfor och totalt suspenderat material (TSS) kan bedöma om det är rimligt att medge dispens och överlämnar frågan till domstolens bedömning.

ÖRNSKÖLDSVIKS KOMMUN, SAMHÄLLSBYGGNADSNÄMNDEN (NÄMNDEN)

Nämnden har ingen erinringar mot att bolaget tar över det kompletterande reningssteget. Nämnden tillstyrker bolagets förslag om ett provotidsvillkor för att utreda reningsgrader och utsläppsnivåer för processavloppsvatten. Utredningen ska omfatta behov av kompletterande kväve och fosforrening samt utredning av risker med legionella. Vidare kan nämnden inte styrka bolagets sammanlagda bedömning om att ansökt produktion inte hindrar att miljökvalitetsnormerna för recipienterna Moälven och Örnsköldsviksfjärden uppnås. Nämnden kan inte heller ta ställning till fortsatt utsläppspunkt till Moälven förrän resultat av pågående villkor U 3.4 *Karakterisering, fiskutredning, utsläppspunkt* i målet M1611-16 (Domsjö Fabriker) har kommit in.

Den aktuella provningen bör beakta förändringar i artskyddsförordningen och bevarandeplanen för Natura 2000-området. Nämnden yrkar även på att domstolen delegerar frågan om reglering vid eventuella luktolägenheter till tillsynsmyndigheten.

VILLKOR

BOLAGETS FÖRSLAG

Bolaget yrkar att tillståndet förenas med villkor enligt förslag nedan.

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor, ska verksamheten utföras och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i ansökan och i övriga handlingar i ärendet.
2. Buller från bolagets anläggning ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder inte överstiger
 - 55 dB(A) vardagar dagtid (kl. 06-18),
 - 45 dB(A) samtliga dygn nattetid (kl. 22-06) och
 - 50 dB(A) övrig tid.

Nattetid får momentanvärden uppgå till maximalt 55 dB(A).

De angivna ekvivalentvärdena ska kontrolleras genom mätning vid bullerkällorna (närfältsmätning) och beräkningar.

Kontroll ska ske i samband med att tillståndet tas i anspråk och därefter när det har skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer.

Om ett värde överskrids ska åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Bidraget till den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder från tillkommande processutrustning ska begränsas så att möjligheterna att nå Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri inte motverkas.

3. Lagring och hantering av råvaror och produkter ska ske så att föroreningar och förorenat vatten inte okontrollerat kan tillföras avloppssystemen, utan kan samlas upp och omhändertas.

4. Mängden TOC (SS-EN-1484) i avloppsvatten som släpps ut genom det s.k. huvudavloppet får, efter avdrag för TOC i råvattnet, inte överstiga 0,14 ton/dygn i medeltal per månad.
5. Kemiska produkter och farligt flytande avfall, som lagras på stationär plats, ska lagras på tät yta. Uppsamlingsvolymen ska minst motsvara den största behållarens volym plus 10 procent av summan av övriga behållares volym inom samma invallning. Avsteg från kravet på invallning får godkännas av tillsynsmyndigheten om bolaget visat att samma skyddsnivå uppnås med annan teknisk lösning. Spill av kemiska produkter, råvaror och avfall ska så snart som möjligt tas om hand på lämpligt sätt. Bolaget ska ha utrustning tillgänglig för detta ändamål.
6. Åtgärder ska i skäligen utsträckning successivt vidtas för att effektivisera energianvändningen, hushålla med energi och övergå till förnybara energikällor.

Bolaget ska senast fyra år efter att detta tillstånd tagits i anspråk ge in en energihushållningsplan till tillsynsmyndigheten. I planen ska redovisas bolagets arbete med åtgärder för energieffektivisering och bränsleval, med särskilt fokus på minskning av användning av icke förnybara energikällor. Planen ska därefter revideras fortlöpande och ges in till tillsynsmyndigheten vart fjärde år, eller med annat intervall som myndigheten bestämmer.

Av energihushållningsplanen ska åtminstone följande framgå.

- Vilka åtgärder som är tekniskt möjliga att genomföra samt kostnaderna och energibesparingen för dessa.
- Kostnadskalkyler omfattande minst total investeringskostnad och återbetalningstid, grundade på åtgärdernas livscykelkostnader.
- Vilka åtgärder som har genomförts och bedömning av vilka åtgärder som är skäligen att genomföra kommande fyraårsperiod samt en motivering till varför övriga redovisade åtgärder inte bedöms skäligen. Bolaget ska årligen i samband med ingivande av miljörapporten till

tillsynsmyndigheten redovisa det gångna årets arbete med energihushållning, hur planen följts och vilka eventuella justeringar av planen som bolaget avser att göra under det kommande året.

7. Ett kontrollprogram för verksamheten ska upprättas och lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter det att tillståndet tagits i anspråk, eller vid senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten beslutar. Tillsynsmyndigheten får föreskriva ytterligare villkor avseende kontrollen av verksamheten.

För bioslam ska det finnas en aktuell innehållsdeklaration. Innehållsdeklarationen ska lämnas till dem som tar emot bioslam från anläggningen. Utformningen av innehållsdeklarationen ska fastställas i kontrollprogram. Journal ska föras avseende mängden producerat bioslam, mottagare och datum för överlåtelse.

8. Bolaget ska till tillsynsmyndigheten tre månader före en nedläggning av hela verksamheten inge en avvecklingsplan och i fråga om del av verksamheten en anmälan om nedläggningen.

Planen ska omfatta de utredningar och åtgärder som behövs för att kunna avgöra om verksamheten eller delverksamheten har gett upphov till en föroreningskada enligt 10 kap 1 § miljöbalken. Om verksamheten har orsakat en sådan skada ska lämpliga efterbehandlingsåtgärder utredas och genomföras.

Avvecklingen ska även omfatta bortforsling av överblivna lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten eller delverksamheten för slutligt omhändertagande enligt gällande bestämmelser. Avvecklingsplanen ska godkännas av tillsynsmyndigheten.

Bolaget har även anfört att följande kan accepteras som ett åtagande i första hand och som ett villkor i andra hand:

9. Platsspecifika åtgärder som klassificerats med A i bolagets släckvattenutredning, aktbilaga 63, ska genomföras inom två år från att tillståndet tagits i anspråk.

REMISSMYNDIGHETERNAS INSTÄLLNING

Länsstyrelsen accepterar bolagets villkorsförslag såsom de slutligen utformats förutom när det gäller följande villkor.

Vad gäller bullervillkoret yrkar länsstyrelsen att meningen gällande ”Om ett värde överskrids ska åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer” stryks.

Länsstyrelsens har även ett förslag på villkor gällande lukt:

Luft från bioreningsanläggningen som kan orsaka luktolägenheter ska ledas genom luktreduktionsutrustning som begränsar störande lukt i omgivningen.

Tillsynsmyndigheten får vid behov föreskriva om skäliga åtgärder för att motverka störande lukt från bioreningen.

Länsstyrelsen anser vidare att genomförande av de platsspecifika åtgärder som klassificerats med A i bolagets släckvattenutredning ska anges som ett villkor i första hand och inte enbart, utifrån bolagets förstahandsyrkande, som ett åtagande.

Ingen erinran har lämnats från övriga parter. Några ytterligare förslag kvarstår ej.

UPPSKJUTNA FRÅGOR OCH PROVISORISKA FÖRESKRIFTER

UTREDNINGSFÖRESKRIFTER

Bolagets förslag

Bolaget föreslår att domstolen med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken under en prövotid uppskjuter avgörandet av vilka slutliga villkor som ska gälla för rening av processavloppsvatten. Under prövotiden ska bolaget utföra följande utredningar och undersökningar:

- U.1 Senast ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft ska bolaget redovisa resultaten av undersökning avseende risker kopplade till klimatpåverkan och effekter av klimatförändring till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder. Undersökningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.
- U.2 Bolaget ska utreda risker förknippade med hantering av giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall, samt utreda och presentera och föreslå ytterligare försiktighetsmått samt åtgärder för uppfyllande av bästa möjliga teknik med avseende på all hantering jämte kostnader härför. Utredningen ska inkludera det s.k. Kikendikets täthet, ytterligare försiktighetsmått vid diket samt möjlighet att installera automatiserad avstängningsventil från diket.

Bolaget ska senast ett år efter det att tillståndet vunnit laga kraft redovisa resultaten av aktuell undersökning till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder och slutliga villkor. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

- U.3 Bolaget ska under en provotid utreda vilka utsläpp som kan nås efter optimering av ny bioreningsanläggning med fokus på reduktion av syreförbrukande ämnen, suspenderat material och näringsämnen. Utredningen ska inkludera rening av hela bolagets processavloppsström.

Utredningen ska bedrivas med målsättningen att begränsa utsläppen till följande mängder (som månadsmedelvärden).

-Syreförbrukande ämnen mätt som TOC 1,5 ton/dygn

-Suspenderade ämnen 21 kg/dygn

-Kväve 21 kg/dygn

-Fosfor 2,5 kg/dygn

Utredningen ska även ha som målsättning att hitta möjligheter till ett bättre utnyttjande av biogasen.

Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

- U.4 Bolaget ska utreda de tekniska, miljömässiga och ekonomiska möjligheterna att minska utsläpp till vatten av metaller från samtliga utsläppspunkter. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

- U.5 Karakterisering, fiskutredning, utsläppspunkt

Bolaget ska genomföra en karakterisering av allt avloppsvatten och utreda om det behövs ytterligare rening eller om utsläppspunkter ska flyttas.

Utredningen ska minst omfatta:

- a) En kemisk och biologisk karakterisering av utgående avloppsvatten från samtliga utsläppspunkter till recipient samt vid behov en utredning om avloppets- och kylvattnets påverkan på bottenfauna och fisk. Bottenfauna kan påverkas av ett ökat utsläpp av näringsämnen och ökad temperatur. Ökad temperatur kan även påverka hur fisken rör sig i det ganska begränsade utrymmet runt Moälvens mynning.
- b) Identifiering av ytterligare reningsåtgärder på hela eller delar av det avloppsvatten som släpps via processavloppet, utifrån vad som är miljömässigt motiverat, samt tekniska och ekonomiska förutsättningar.
- c) En fiskutredning med avseende på fiskhälsa och vandringshinder, och föreslå miljömässiga, tekniska och ekonomiska förutsättningarna att minimera påverkan på fiskhälsa samt tröskelpåverkan.
- d) Utifrån ovannämnda utredningar, identifiering av miljömässiga, tekniska och ekonomiska möjligheter för alternativ utsläppspunkt via en avloppstub.

Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Resultatet av utredningarna med förslag på åtgärder och slutliga villkor ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2029.

- U.6 Bolaget ska under en prøvotid med redovisning den 31 december 2026 karakterisera innehållet i sitt producerade bioslam samt säkerställa en långsiktig avsättning för bioslammet. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Resultaten av karakterisering och utredning ska redovisas till mark- och miljödomstolen.
- U.7 Bolaget ska under en prøvotid med redovisning den 31 december 2026 utreda vilka volymer gas som facklas, vilket utsläpp av svaveldioxid facklingen medför, vilken kumulativ påverkan utsläppet har i omgivningen samt vid behov föreslå utsläppsvillkor avseende svaveldioxidutsläppet till Mark- och miljödomstolen. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.
- U.8 Bolaget ska undersöka i vilken omfattning de avlopp, diken och dammar som spelar roll i hanteringen av släckmedelsrester lever upp till förväntningarna i släckvattensutredningen och att åtgärder som säkerställer deras funktion på samma nivå som åtgärderna betecknade "B" och "C" enligt släckvattenutredningen hade gjort.

Bolaget ska även utreda förutsättningar att ersätta PFAS i släckmedel.

Bolaget ska samråda med tillsynsmyndigheten och räddningstjänst i utredningen. Utredningen ska vara genomförd senast 31 december 2026 och redovisas till mark- och miljödomstolen.

- U.9 Bolaget ska under en prøvotid närmare utreda vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att klara nya krav på utsläpp till luft enligt BAT-slutsatser för rening och hantering av avgaser inom den kemiska industrin (WGC) som

publicerades den 12 december 2022. Prövotidsredovisningen, jämte förslag på slutliga villkor, ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 december 2026.

Remissmyndigheternas inställning

Länsstyrelsen godtar bolagets förslag och yrkar därutöver att följande utredningsföreskrifter ska beslutas.

U3 Länsstyrelsen föreslår målsättningsvärden enligt nedan:

Utredningen ska bedrivas med målsättningen att begränsa utsläppen till följande mängder (som månadsmedelvärden).

-Syreförbrukande ämnen mätt som TOC 1,5 ton/dygn

-Suspenderade ämnen 16 kg/dygn

-Kväve 20 kg/dygn

-Fosfor 2 kg/dygn

LU5 e) Bolaget ska utreda och föreslå compensation för den påverkan på allmänna intressen i vatten som bolagets verksamhet orsakar.

Resultatet av utredningen med förslag på slutliga villkor ska redovisas till mark och miljödomstolen senast den 31 december 2029.

LU6 Bolaget ska undersöka hälsoeffekterna av sitt stoftutsläpp. Utredningen ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Senast ett år efter att tillståndet vunnit laga kraft ska bolaget redovisa resultaten av aktuell undersökning till mark- och miljödomstolen samt lämna förslag till eventuella åtgärder och slutliga villkor.

Samhällsbyggnadsnämnden anser att utredningen ska omfatta behov av kompletterande kväve och fosforrening samt utredning av risker med legionella.

Vidare tillstyrker nämnden bolagets förslag om ett provotidsvillkor för att utreda reningsgrader och utsläppsnivåer för processavloppsvatten.

Nämnden anser även att frågan om fortsatt utsläppspunkt till Moälven bör sättas på provotid.

PROVISORISKA FÖRESKRIFTER

Bolagets förslag

Bolaget föreslår att följande ska gälla som provisoriska föreskrifter fram till dess att annat beslutas:

P.1 Det renade processavloppsvattnet ska uppfylla följande begränsningsvärden mätt som månadsmedelvärden (att innehållas tio av tolv månader):

I första hand yrkas följande värden

4,5 ton TOC/dygn

60 kg Totalkväve/dygn

20 kg Totalfosfor/dygn

0,4 ton suspenderade ämnen/dygn

I andra hand yrkas följande värden

3,3 ton TOC/dygn

60 kg Totalkväve/dygn

15 kg Totalfosfor/dygn

0,4 ton suspenderade ämnen/dygn

Under provotiden, i syfte att trimma in den kompletterande bioreningsanläggningen, får processavloppsvatten antingen avledas till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning, i den mån det tillåts enligt Domsjö Fabrikers tillstånd, alternativt skickas till eller behandlas genom annan extern rening. Avledd mängd processavloppsvatten och dess innehåll av TOC ska rapporteras månadsvis till tillsynsmyndigheten. Mängden TOC i

avloppsvatten som leds till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning får inte överstiga 13 ton/dygn i månadsmedelvärde.

För det fall att domstolen bedömer det nödvändigt med ett stopp för avledning av processavloppsvattnet kan bolaget acceptera följande:

Från och med 31 mars 2026 får processavloppsvattnet inte längre avledas till Domsjö Fabriker.

P.2 Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från torkar, bakvattentankar, miljövattentank, reaktorer analyserade med gaskromatograf och RTO-anläggningen analyserade med FID får inte överstiga 60 ton per kalenderår. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från torkar, tankar och reaktorer ska kontrolleras genom mätning minst fyra gånger per år.

RTO-anläggningen ska ha en reningsgrad som inte understiger 95 procent, räknat som medelvärde per kalenderår. Tillsynsmyndigheten ges rätt att i händelse av driftstörning medge undantag från kravet på reningsgrad. Utsläppen av flyktiga organiska ämnen från RTO-anläggningen ska kontrolleras genom mätning minst en gång per år.

Remissmyndigheternas inställning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen godtar i huvudsak bolagets utformning av de provisoriska föreskrifterna men avstyrker en produktionsökning varför utsläppsnivåerna under prövotiden i P.1 justeras därefter. Länsstyrelsen är av uppfattningen att det ska finnas ett stoppdatum för när processavloppsvattnet inte längre får avledas till Domsjö Fabriker som överensstämmer med Domsjö Fabrikers tillstånd.

Länsstyrelsen motsätter sig en delegation till tillsynsmyndigheten att besluta om ett senare datum. Länsstyrelsens förslag till provisorisk föreskrift P.1 lyder således som följer.

LP1 Processavloppsvatten som letts genom den kompletterande bioreningsanläggningen ska uppfylla följande begränsningsvärden mätt som månadsmedelvärden:

3,1 ton TOC/dygn,
42 kg totalkväve/dygn samt
14 kg totalfosfor/dygn.
112 kg Suspenderade ämnen (SS)/dygn,

Under prövotiden, i syfte att intrimma den kompletterande bioreningsanläggningen, får processavloppsvattnet antingen ledas till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning alternativt skickas till eller behandlas genom annan extern rening. Avledd mängd processavloppsvatten och dess innehåll av TOC ska rapporteras månadsvis till tillsynsmyndigheten. Mängden TOC i avloppsvatten som leds till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning får inte överstiga 13 ton/dygn i månadsmedelvärde. Från och med 31 mars 2025 får processavloppsvattnet inte längre avledas till Domsjö Fabriker.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverket godtar i huvudsak bolagets utformning av de provisoriska föreskrifterna. När det gäller P1 har Naturvårdsverket framfört att de kan acceptera bolagets förslag till provisoriskt villkor med den förändringen att de angivna begränsningsvärdena justeras ner med 30 procent för att motsvara den idag tillståndgivna omfattningen på produktionen (30 000 ton per år) i stället för den ansökta omfattningen (39 000 ton per år). Detta ger:

3,2 ton TOC/dygn,
42 kg totalkväve/dygn samt
14 kg totalfosfor/dygn.

Något ytterligare yrkande eller inställning har inte framförts av övriga remissmyndigheter i denna del.

DELEGATIONER

BOLAGETS FÖRSLAG

Bolaget föreslår att tillståndet förenas med följande delegation till tillsynsmyndigheten:

- D.1 Tid för genomförande av bullerbegränsande åtgärder.
- D.2 Medge avsteg från krav på invallning.
- D.3 Ändra intervall för inlämnande av energihushållningsplan.
- D.4 Ytterligare villkor avseende kontroll av verksamheten samt tiden för inlämnande av kontrollprogram för verksamheten.
- D.5 Vid behov fastställa villkor avseende bolagets hantering av släckvatten.
- D.6 Tillsynsmyndigheten får meddela villkor om rimliga åtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor 5.
- D.7 Medge utökad tid för slutligt stopp för avledning av avloppsvatten till Domsjö Fabriker (I första hand anser bolaget emellertid att någon stopptid inte ska föreskrivas i tillståndet).

LÄNSSTYRELSENS SYNPUNKTER

Länsstyrelsen föreslår, utöver de delegationer som bolaget föreslagit, att delegation lämnas till tillsynsmyndigheten att föreskriva de eventuella villkor som kan behövas med avseende på uppförande och drift av en eventuell gaspanna för förbränning av biogas.

Länsstyrelsen motsätter sig en delegation om att tillsynsmyndigheten ska få medge utökad tid för slutligt stopp av avledning av avloppsvatten till Domsjö Fabriker.

ANSÖKAN

BAKGRUND OCH SYFTE MED ANSÖKAN

Nouryon tillverkar vid bolagets anläggning i Örnsköldsvik vattenlösligt cellulosa-derivat, dvs. etylhydroxyletylcellulosa (EHEC), metyletylhydroxyletylcellulosa (MEHEC) samt hydrofobmodifierat cellulosaderivat. Produkterna säljs under varunamnet Bermocoll© och används som additiv till vattenbaserade färger för att förbättra egenskaper såsom exempelvis viskositet samt i olika typer av byggprodukter (fästmassa för kakel, murbruk, m.m.). Cirka 98 procent av produktionen exporteras.

Nouryon har de senaste åren upplevt en växande efterfrågan på bolagets produkter. Bolaget ser därför ett behov av ett förnyat och utökat tillstånd. Maximal tillåten produktionsmängd enligt nuvarande tillstånd om 30 000 ton cellulosaderivat per år förväntas nå redan under 2023. Ansökan omfattar således en produktionsökning upp till 39 000 ton per år.

Historiskt har Nouryons processavloppsvatten omhändertagits och renats i Domsjö Fabriker AB:s (nedan "Domsjö Fabriker") befintliga bioreningsanläggning vilken regleras i de drifttillstånd som gäller för Domsjö's verksamhet (deldom 2018-12-10 i Mark- och miljödomstolens mål nr M 1611-16 respektive M 991-18). Inom ramen för ett pågående prøvotidsförordnande avseende vattenreningen uppför Domsjö Fabriker tillsammans med Nouryon för närvarande en ny kompletterande anaerob bioreningsanläggning. Eftersom denna anläggning uppförs för att hantera enbart Nouryons processavloppsvatten är det parternas avsikt att Nouryon ska överta driften av anläggningen så snart den är uppförd. Därmed omfattar ansökan även rening av processavloppsvatten och utsläpp till recipient, genom drift av denna anläggning.

TIDIGARE PRÖVNINGAR

Verksamheten omfattas av tillstånd meddelande enligt miljöbalken enligt följande i mål M 3034-03, om inget annat anges.

- Deldom 2004-09-24, dåvarande Miljödomstolen vid Umeå tingsrätt, grundtillstånd, utsläpp till luft och vatten, buller, avfall. Fastslogs efter överklagande av dåvarande Miljööverdomstolen den 2005-10-07 i mål M 8268- 04.
- Deldom 2008-04-11, dåvarande Miljödomstolen, fråga om rening processavloppsvatten.
- Deldom 2009-11-09, dåvarande Miljödomstolen vid Umeå tingsrätt, fråga om prøvotidsfrågor beträffande utsläpp av flyktiga organiska kolväten (VOC)
- Deldom 2010-09-09, dåvarande Miljödomstolen, fråga om slutgiltiga villkor med avseende på utsläpp till vatten.
- Deldom 2015-10-30, Mark- och miljödomstolen vid Umeå tingsrätt, fråga om slutgiltiga villkor med avseende på utsläpp av flyktiga organiska kolväten (VOC) till atmosfär.

UTVECKLING AV ANSÖKAN

Orientering

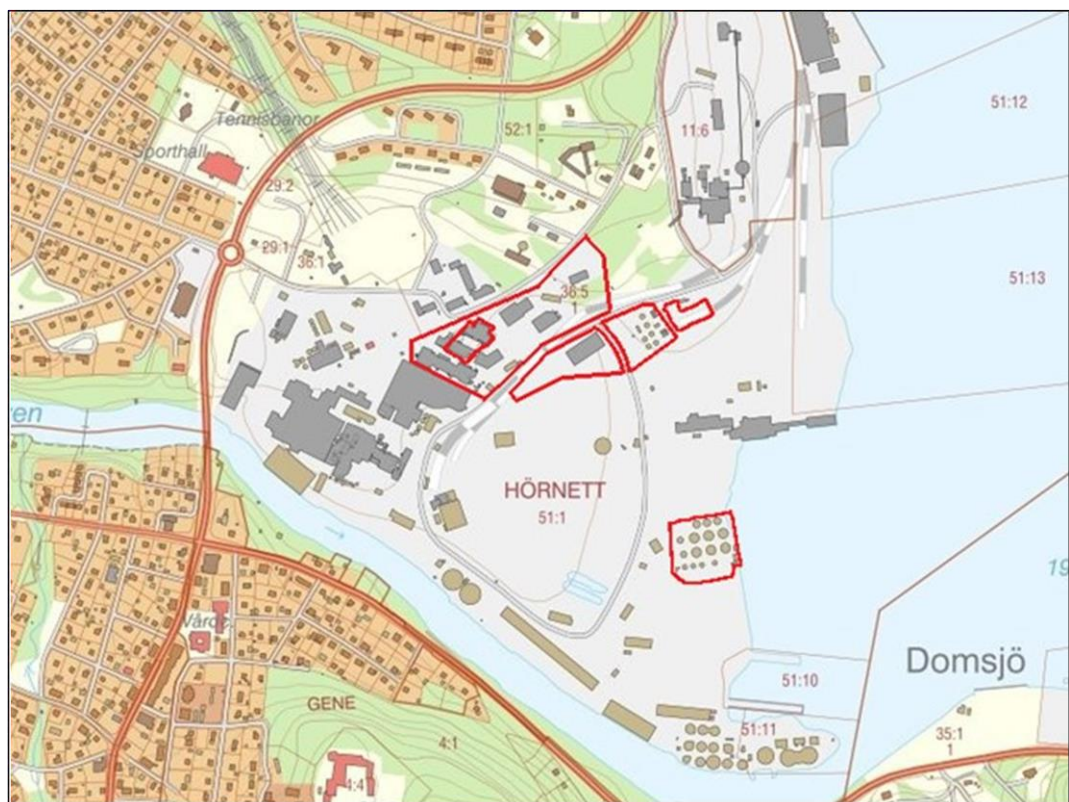
Ansökan

Som angivits ovan har Nouryon de senaste åren upplevt en växande efterfrågan på bolagets produkter. Bolaget ser därför ett behov av ett förnyat och utökat tillstånd för verksamheten. Aktuell ansökan omfattar en produktionsökning upp till 39 000 ton per år. Produktionsökningen kommer att ske i befintliga produktionslinjer (tre stycken) genom en effektivisering av processen, inklusive uppgraderingar av system för kemikaliedosering, värme och kyla, styrning samt kemikalieåtervinning.

Ansökan omfattar även drift av den ovan beskrivna anaeroba bioreningsanläggningen för närvarande uppförs av Domsjö Fabriker i enlighet med detta bolags tillstånd.

Omgivningsförhållanden

Verksamheten i Örnsköldsvik är sedan 1940-talet lokaliserad till industriområdet i Domsjö, vid Moälvens utlopp, belägen cirka 2 kilometer söder om Örnsköldsviks centrum. Nouryons industriområde ingår som en del av ett större industriområde upptagen som industrimark i Örnsköldsviks kommuns översiktsplan, se, figur 1 nedan.

Figur 1, fastigheten Hörnett 36:5 inom rödmarkerade linjer.

Avståndet till närmaste bostad är cirka 100 meter. Bostadsområdena Hörnett och Varvet ligger cirka 400 meter nordväst om Nouryon, på andra sidan Modovägen. Övriga närbelägna bostadsområden är Sund och Gene som ligger cirka 500 meter söder om Nouryon samt området Domsjö som är beläget cirka två kilometer sydost om industriområdet.

Närliggande vattenförekomster är Moälven (SE702103-164458) och Örnköldsviksfjärden (SE631610-184500).

Kvalitetskrav för Moälven är ”God ekologisk status år 2027” och ”God kemisk ytvattenstatus, undantag mindre stränga krav för PBDE (polybromerad difenyleter) och kvicksilver samt undantag tidsfrist år 2027 för nickel.” Tidsfristen för ekologisk status är satt till år 2027 för kvalitetsfaktorerna fisk och konnektivitet med koppling till vattenhinder samt särskilda förorenande ämnen (SFÄ), avseende arsenik, koppar och zink. De hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna är inte relevanta för ansökt verksamhet.

Kvalitetskrav för Örnköldsviksfjärden är ”Måttlig ekologisk status år 2039” och ”God kemisk ytvattenstatus, undantag mindre stränga krav för PBDE och kvicksilver, undantag tidsfrist år 2027 för antracen, bensoapyren och kvicksilver samt undantag senare mål år 2027 för dioxiner.” Vattenförekomsten påverkas av en hamnanläggning och får därmed undantag att uppnå god ekologisk status. Tidsfristen är satt till år 2027 för att genomföra åtgärder och uppnå god status för kvalitetsfaktorerna näringsämnen och växtplankton, SFÄ (arsenik och zink) samt hydromorfologiska kvalitetsfaktorer. Undantaget är åtgärder inom jordbruk till år 2039 avseende näringsämnen.

Moälven är utgör ett Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (SE0710164) och rinner sydväst om Domsjö industriområde där den mynnar ut i Bottenviken. Älven är också utpekad som ett riksintresse för naturmiljö (NRO22077) med dess käll- och biflöden.

Planeringsförutsättningar

Nouryons industriområde ingår som en del av ett större industriområde som är upptaget som industrimark i Örnköldsviks kommuns översiktsplan. Den gällande översiktsplanen i Örnköldsviks kommun antogs den 17 december 2012 och vann laga kraft 16 mars 2015.

Fastigheten benämns Hörnett 36:5 och den är avstyckad från Domsjö Fabrikers fastighet Hörnett 36:1. Inom området finns flera företag med vilka Nouryon har avtal och samarbete, såväl vad gäller försäljning som köp av tjänster och råvaror.

Nouryons anläggningar ligger inte inom detaljplanelagt område.

VERKSAMHETSBESKRIVNING

Drift- och produktionsbeskrivning

Nouryons anläggning för tillverkning av cellulosaderivat i Örnsköldsvik består idag av tre produktionslinjer som tillsammans har fem reaktorer och tre upparbetningslinjer.

Produktionen av EHEC och MEHEC kan delas upp i följande delprocesser: cellulosamalning, syntes, tvättning och avvattning, torkning, malning/siktning samt blandning och utsäckning.

Syntesen sker satsvis i reaktorerna där cellulosa reagerar med natriumhydroxid, etylenoxid och etylklorid eller metylklorid. Cellulosamalning och upparbetning sker kontinuerligt. Råprodukten upparbetas genom tvättning, avvattning, torkning och malning. Till råprodukten kan olika tillsatskemikalier tillsättas för att erhålla olika produktkvaliteter med olika egenskaper.

Verksamheten bedrivs kontinuerligt med skiftgående personal. Den årliga drifttiden omfattar årets alla dagar förutom vid större underhållsstopp under höst eller vår.

I anläggningen finns även en pilotanläggning för provkörningar av nya produkter och tester av nya råvaror.

Reningsanläggningar – vatten

Nouryon har i dagsläget ingen egen anläggning för rening av processavloppsvattnet. Mottagandet, rening samt utsläpp av detta vatten sker i enlighet med vad som är föreskrivet i verksamhetens nuvarande miljötillstånd via överledning till Domsjö Fabrikers bioreningsanläggning.

Domsjö Fabrikers bioreningsanläggning är belägen cirka 900 meter söder om Nouryons anläggning. I bioreningsanläggningen passerar avloppsvattenströmmarna ett anaerobt reningssteg där det bildas metangas, koldioxid, svavelväte och en restsламfraktion. Den uppkomna metangasen omhändertas för energiåtervinning och slammet omhändertas av Domsjö Fabriker.

På grund av en tidigare nedstängning av det aeroba reningssteget till följd av problem med legionella har Domsjö Fabriker lett delar av sitt eget och Nouryons processavloppsvatten i bypass under senare år. Detta har skett inom ramen för Domsjö Fabrikers miljötillstånd och i dialog med tillsynsmyndigheten. Villkor för utsläpp till recipient regleras genom Domsjö Fabrikers miljötillstånd, där vattenfrågan för närvarande omfattas av en provotid med krav på utredningar i syfte att minska utsläppet till recipient.

Reningsanläggningar – luft

Gaser från reaktorer och avluftningar från etylkloridtankar och metylkloridtankar passerar en gasåtervinningsanläggning, som inkluderar en destillationsanläggning.

Till återvinningsanläggningen avventileras även gasen från tvättkärl, reaktorer, samt andningsgaser från kolonner och vissa tankar. I anläggningen trycksätts insamlad gas och kondenseras i flera steg med hjälp av råvatten respektive köldmedia (glykol). I det avslutande kylsteget komprimeras gasen för att sedan kondenseras med flytande kväve. Kondensatet separeras sedan i flera steg varmed att etyl- eller metylklorid som återvunnits kan recirkuleras till processen och användas på nytt.

Från återvinningsanläggningen leds gasen till en s.k. RTO-anläggning (Regenerativ Termisk Oxidation) där flyktiga kolväten (VOC) förbränns till koldioxid och vatten före utsläpp till atmosfär. De avskilda produkterna, som huvudsakligen består av etrar, alkoholer, glykoler och vatten, omhändertas dels som bränsle vid Sekab Biofuels & Chemicals AB, dels överleds leds till bioreningen på Domsjö Fabriker.

Ändring av verksamheten i förhållande till dagens produktion

Effektiviseringsåtgärder

För att nå ansökt produktionsnivå kommer verksamheten effektiviseras och antalet driftdygn ökas något. Effektiviseringsåtgärderna sker främst inom befintlig utrustning, men kan även innebära interna om- och tillbyggnationer av produktionslokalerna. Några nya anläggningar kommer inte uppföras.

Åtgärderna består främst av vad som framgår nedan.

- Ökad torkkapacitet i en av produktionslinjerna.
- En uppgradering av kemikaliedoseringssystem, evakueringsystem samt ökad kapacitet för uppvärmnings- och kylsystem, i syfte att kunna utnyttja den fulla kapaciteten av reaktorerna.
- Kemikalieåtervinningen uppgraderas så att den kan utnyttjas på ett mer flexibelt sätt och därmed öka denna enhets tillgänglighet.
- Försörjningssystem för tvättvätska uppgraderas för att klara av dosering till flera förbrukare samtidigt.
- Optimering av styrsystemen i hela anläggningen.

Implementering enligt ovan innebär produktion av fler s.k. batcher per år samt en bättre utnyttjande av reaktorer och kringutrustning. Utöver uppgradering av utrustning kommer även arbetssätt och körsätt att standardiseras för att öka effektiviteten. Förbättringsarbete initieras även för att höja tillförlitligheten på utrustningen i anläggningen och därmed minska antalet stopp på grund av utrustningsfel.

Reningsanläggning – processavloppsvatten

Inom ramen för Domsjö Fabrikers pågående prövotidsutredning pågår ett gemensamt investeringsprojekt som bland annat inkluderar den ovan nämnda kompletterande reningsanläggningen för hantering av Nouryons processavloppsvatten. Det innebär att vatten från Nouryon inte längre kommer gå i bypass och att kapacitet frigörs i den befintliga reningsanläggningen för delar av Domsjö Fabrikers avloppsvatten som idag leds direkt till recipient. Reningsanläggningen

dimensioneras för att kunna motta allt processavloppsvattnen från Nouryon vid nu ansökt verksamhet. Under den första tiden efter det att anläggningen startas kommer uppskalning och viss intrimning att behöva ske. Det innebär att allt vatten inte omedelbart kommer att kunna ledas genom den nya anläggningen utan det kommer att ökas succesivt. Under denna period kommer en viss del av Nouryons processavloppsvatten fortsatt behöva ledas till Domsjö Fabriker och omhändertas på samma sätt som idag. Denna uppskalning bedöms ta ett halvår. Själva intrimningsfasen väntas ta som mest ett och ett halvt år (slutet på 2024) varefter anläggningen och därmed bolaget ska kunna presentera slutliga villkor. Med anledning av detta har bolaget föreslagit en provotid avseende rening av processavloppsvatten under vilken provisoriska föreskrifter avseende rening och hantering ska gälla. För processavloppsvatten som under denna period, i intrimningssyfte, fortsatt kan behöva ledas till Domsjö Fabriker föreslås samma villkor för avledningen gälla som under nuvarande tillstånd.

Genom Nouryons övertagande av den kompletterande reningsanläggningen behöver anläggningen, inklusive driftansvar, utsläppskontroll och eventuell miljöpåverkan regleras inom ramen för aktuell ansökan om nytt verksamhetstillstånd för Nouryon.

Reningskonceptet har tagits fram av Nouryon efter en rad studier, labförsök och pilotförsök för att identifiera och utforma rätt teknisk lösning. Studierna startade 2017 och har pågått fram till och med första kvartalet av 2021. Nouryons (M)EHEC-process är unik i sitt slag och storleken på den kompletterande reningsanläggningen är en av de största som hittills har byggts. Det är således ingen standardanläggning som planeras att uppföras under Domsjö Fabrikers tillstånd och som parterna nu kommit fram till att Nouryon ska ta över för rening av sitt processavloppsvatten. Investeringen bedöms i nuläget till nivån 34 miljoner euro.

Provotidsutredningsarbetet har visat att processavloppsvattnet håller en alltför hög salthalt för att den anaeroba processen ska fungera optimalt, varför det är nödvändigt för att sänka salthalten. För att uppnå en sänkning nyttjas en delström renat avloppsvatten från den befintliga anläggningen för konditionering av inkommande vatten. Även om det primära syftet är att sänka salthalten, minskas även närings-, kalcium- och lutkonsumtion, vilket innebär lägre utsläpp totalt sett till Moälven. Använt kylvatten från Nouryons produktionsanläggning kommer att utgöra återstoden av konditioneringsvattnet. Reningsanläggningen för Nouryons processavloppsvatten kommer att startas upp med enbart kylvatten för konditionering, men målet är att på sikt även använda en delström av utgående vatten från Domsjö Fabrikers befintliga bioreningsanläggning i syfte att utnyttja näringsinnehållet i anläggningen. För ansökt produktionsnivå är bedömningen att upp till ca 20 % av behovet bör kunna utgöras av behandlat vatten från Domsjörens reningsanläggning.

Anaerob behandling är en biologisk process där mikroorganismer bryter ner organiska, biologiskt nedbrytbara komponenter i avloppsvatten i frånvaro av syre, på samma sätt som i Domsjö Fabrikers nuvarande reningsanläggning. Via processen leds vattnet upp genom en reaktor med granuler av anaerobt slam. I toppen av reaktorn separeras biogasen och granulerna från vattnet via lamellpaket. Biogasen

som produceras i anläggningen bedöms kunna användas för produktion av ånga, alternativt utnyttjas i någon av produktionsanläggningarna på industriområdet. Svavelhalten i biogasen reduceras i en skrubber med efterföljande steg för oxidation (luftning) av skrubbevattnet, där svavlet oxideras till elementärt svavel som sedan avskiljs genom sedimentering. Avskilt svavel avvattnas, varefter det samlas upp i en container. Svavlet kan användas inom jordbruksindustrin för produktion av gödselmedel, eller för produktion av svavelsyra, men kan även komma att skickas till deponi.

Slamproduktionen i en anaerob rening är betydligt lägre än i en aerob rening. Produktionen av slam medför att mängden granuler i reaktorn ökar. Om mängden blir alltför stor pumpas slam över till en slamtank som även används som slambuffert för att vid behov kunna öka mängden i reaktorn. Normalt behöver inget slam tas ut för avvattning. Dock kommer mindre susp-partiklar att spolats ut med vattnet och dessa kommer att avskiljas i efterföljande flotation. Här uppstår en mindre mängd slam som kommer att avvattnas och omhändertas av extern mottagare.

Eftersom Nouryon avser att ta över och driva den kompletterande reningsanläggningen så snart den är uppförd inkluderar ansökan även reglering av utsläpp av renat processavloppsvatten till recipient. En kontrollstation för flödesmätning och provtagning planeras för Nouryons utsläpp av processavloppsvattnet. Detta föreslås regleras genom utsläppsvillkor, alternativt provisoriska föreskrifter under en provotid för utvärdering av anläggningen och för att kunna föreslå slutliga villkor.

Utsläpp till recipient efter reningsanläggningen planeras att ske som idag till Moälven i anslutning till dagens gemensamma utsläppspunkt med Domsjö Fabriker.

Statusrapport

Ansökt verksamhet omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250). En statusrapport har lämnats in och godkänts av tillsynsmyndigheten den 3 mars 2022.

Provtagning av jord och grundvatten har tagits vid ett flertal tillfällen i samband med om- och nybyggnationer inom och i nära anslutning till Nouryons verksamhetsområde. Vid genomförda analyser av jord och grundvatten har höga halter av tungmetaller identifierats, främst av kvicksilver (härör från annan verksamhet). Förhöjda halter över tillämpliga riktvärden (där sådana finns) av organiska ämnen har konstaterats inom tankområdet Kiken, runt CD-fabriken och söder om underhållsverkstaden. Dessa halter kan härröras från den kemiska tillverkning som historiskt bedrivits inom området. Av farliga ämnen som identifierats är även dessa organiska i form av diesel, etylklorid och butylhydroxitoluen och bedöms främst röra sig om påverkan från historisk hantering av farliga ämnen. Totalt har jordprover tagits i cirka 70 st provpunkter. Inga ytterligare jordprover har tagits i samband med upprättandet av föreliggande statusrapport.

Avseende grundvatten finns 12 st grundvattenrör installerade inom verksamhetsområdet. Utöver ovan nämnda grundvattenprovtagningar genomfördes i juni 2021 en kompletterande grundvattenprovtagning i tre av de befintliga provrören inom

verksamhetsområdet, belägna i närheten eller nedströms de områden där lagring och hantering av relevanta ämnen. Ett prov påvisade då etylklorid, samt ett annat prov summa TEX (toluen/etylbensen/xylen) samt etylenglykol. De förhöjda halterna bedömdes bero på historisk hantering av ämnen, som i viss mån även hanteras idag.

Sammanfattningsvis bedöms genomförd provtagning representera den historiska belastning av ämnen som har hanterats eller hanteras idag inom verksamhetsområdet. Statusrapporten fastslår att dagens lagring av miljö/hälsofarliga ämnen inte bedöms bidra till att ytterligare föroreningar i mark eller grundvatten då skyddsåtgärder, rutiner och barriärer arbetats fram.

Länsstyrelsen har framfört att statusrapporten ska uppdateras med provtagning av PFAS, med anledning av de historiskt genomförda brandövningarna på området samt att PFAS är en branschspecifik förorening, för att statusrapporten ska kunna bedömas som komplett. Bolaget har till länsstyrelsen inkommit med komplettering med provtagningsplanen för statusrapporten där PFAS ingår och den frågan hanteras vidare inom tillsynen.

POTENTIELLA MILJÖKONSEKVENSER OCH VILLKORSFRÅGOR

Inledning

I det följande redogörs översiktligt för den ansökta verksamhetens miljökonsekvenser.

Kortfattat ger cellulosaderivatproduktionen i Örnsköldsvik upphov till utsläpp av flyktiga organiska ämnen till luft, utsläpp av processavloppsvatten (innehållandes totalt organiskt kol, TOC, m.m.) till vatten, avfall samt omgivningsbuller. Någon direkt påverkan på mark uppkommer emellertid inte. Ämnen som emitteras till luft har relativt höga s.k. lukt-trösklar, varför inga problem med lukt i omgivningarna normalt förekommer.

Produktionen förbrukar energi, främst vid torkning av produkten, samt kemikalier där vissa av dem tillverkas av fossil råvara. Produkterna är inte klassade som hälso- eller miljöfarliga.

Utsläpp till vatten

Dag- och kylvatten

Dagvatten från verksamhetsområdet leds till recipienten Moälven via anläggningens huvudavlopp. Vid området för lagring av råvara och produkt, sker uppsamling av dagvatten via ett separat dike där förbindelsen kan stängas av vid eventuellt spill för att undvika att det når recipienten.

Kylvatten samlas i ett separat system och leds även det till huvudavloppet, likaså spolvatten från lokalrengöring i fabriken.

Även om huvuddelen av spolvatten och dagvattnet leds till Moälven utan föregående rening, är risken för spill liten tack vare ett flertal försiktighetsmått vidtas, bland annat nedan.

- Tankar med råvaror står inom invallade områden och flytande kemikalier hanteras i slutna system.
- Kemikalietankar inomhus är invallade eller försedda med spilltråg.
- Mätare i golvavlopp finns för att snabbt upptäcka eventuella spill.
- Rutiner finns vad gäller rondering, städning och övervakning.
- Pulverspill (kemikalier eller slutprodukt) inom anläggningen samlats upp före rengöring av lokaler för att minimera risken för att det hamnar i golvavlopp.
- Oljeavskiljare finns inom området vid kritiska positioner. Övriga oljeläckage som eventuellt kan uppstå sugas upp med hjälp av absol/zugol.

Processavloppsvatten

Den kompletterande reningsanläggningen, som för närvarande uppförs under Domsjö Fabrikers miljötillstånd består av följande delar.

- Buffertkapacitet med en volym om cirka 2 000 m³ för att kunna hantera planerade underhållsstop i produktionen och eventuella driftstörningar i reningen.
- Förbehandling av avloppsvattnet, inkluderande konditionering (anpassning av salthalt för optimal drift av det anaeroba reningssteget), pH-justering och tillsats av näringsämnen.
- Anaerob reningsanläggning med produktion av biogas.
- Efterbehandling av avloppsvattnet, inklusive en luftad tank och en flotation för avskiljning av suspenderat material, där båda enheterna är avventilerade mot biofilter för luftrening. System för producerad biogas, inklusive en enhet för svavelavskiljning. Avskilt svavel återvinns efter uppslamning. En gaspanna ingår preliminärt i konceptet.

För optimal drift av anläggningen behöver salthalten justeras. Som konditioneringsvatten används inledningsvis en delström av utgående kylvatten från processen. Målet är dock att på sikt även använda en delström av utgående vatten från Domsjö Fabrikers befintliga bioreningsanläggning i syfte att utnyttja näringsinnehållet i anläggningen (och därmed minska den totala belastningen av näringsämnen för recipienten).

Utsläpp till recipient planeras att ske som idag till Moälven i anslutning till Domsjö Fabrikers utsläppspunkt.

Nouryons andel av organiskt material vid ansökt produktion vid ansökt verksamhet beräknas till nivån 850 ton TOC per år, motsvarande 2 500 ton COD per år. Detta kan jämföras med Moälvens transport om cirka 30 000 ton COD per år. Andelen av den totala belastningen på Örnsköldsviksfjärden blir än mindre när övriga antropogena utsläpp räknas med. I sammanhanget kan noteras att även Domsjö Fabriker kommer att minska sina utsläpp av COD.

Det råder idag goda syrgasförhållanden i recipienten med den belastning av organiskt material som kommer från industriområdet respektive Moälven. De miljöförbättringar som planeras ger ytterligare förutsättningar för att kvalitetsfaktorn bottenfauna ska kunna uppnå god ekologisk status. Vidare bedöms framtida utsläpp av TOC från Nouryon minska betydligt jämfört med dagens utsläppsnivå. Ansökt produktion bedöms därmed inte försämra status avseende syrgasförhållanden i Moälven eller efterföljande fjärdar och därmed inte heller försämra bottenstatus.

Vad avser toxicitet har sedan 2012 delvis obehandlat processavloppsvatten letts bypass till recipienten. Övrigt processavloppsvatten har Domsjö Fabrik behandlat i bioreningsanläggningen och avlett till Moälvens mynningsområde. Baserat på genomförda toxicitets-tester har bedömningen gjorts att det obehandlade avloppsvattnet inte medför några toxiska effekter efter cirka 20 meter från utsläppspunkten.

Framtida utsläpp från Nouryon avseende toxiciteten bedöms som ett s.k. värsta fall utgöra en påverkan i ett begränsat område i utsläppspunktens närområde i Moälvens mynning. Påverkan på Örnköldsviksfjärden i sin helhet bedöms som fortsatt försumbar. Framöver kommer emellertid processavloppsvattnet från Nouryon att genomgå en förbättrad rening innan det leds till Moälven, vilket ger förutsättningar för en lägre toxicitet i utgående processvatten jämfört med dagens situation.

Beträffande näringsämnen planerar Nouryon att utvärdera utsläppet från den nya reningsanläggningen under en provotid, för att slutliga villkor därefter ska kunna fastställas avseende utsläpp till vatten. Under provotiden planeras även för en uppföljande biologisk karakterisering.

För att uppnå en god reduktion av organiskt material, behöver det tillföras näringsämnen till den nya biologiska reningen. Detta medför att mängden kväve och fosfor i viss utsträckning ökar till recipienten. Det ska dock framhållas att ökningen av näringsämnen mellan nollalternativet (tillståndsgiven produktion) och ansökt produktion är liten, cirka 3 ton kväve och 1 ton fosfor per år.

Den totala tillförseln via Moälven och övriga punktkällor utgör idag drygt 570 ton kväve och 37 ton fosfor, varav ca 240 ton kväve och ca 17 ton fosfor släpps ut via olika punktsläpp. Baserat på tidigare påverkansanalys 2018 och recipientbedömning 2016, är det i första hand utsläpp av fosfor som varit den faktor som försämrar status och som innebär att kvalitetsfaktorn näringsämnen inte kan uppnå god status.

Utifrån tidigare genomförd modellering år 2018 kan Nouryons bidrag till fosforhalten i Örnköldsviksfjärdens centrala del antas variera mellan fem och tio procent. För kväve blir bidraget till halten i fjärden än mindre. Framtida utsläpp av näringsämnen från Nouryon utgör således inte den huvudsakliga faktorn för näringsämneshalterna i Örnköldsviksfjärden.

Såsom nämnts tidigare planerar Nouryon att under provotid utvärdera den nya reningsanläggningen och därmed även optimera doseringen av näringsämnen, för att görligaste mån minimera utsläpp av näringsämnen, speciellt fosfor.

Nouryon bedöms bidra med relativt små mängder av metaller via processavloppsvattnet från produktionen. Den planerade reningsanläggningen kan sannolikt ge en viss reduktion av metallhalterna då de flesta metallerna binds i bioslam. Nouryon bedöms därmed inte bidra till en försämring av status för särskilda förorenande ämnen (zink, arsenik, krom och koppar) eller risk för överskridande av gränsvärden för prioriterade ämnen (nickel, kadmium, bly och kvicksilver).

I och med att det är frågan om avancerad reningsteknik och en ny anläggning är det oklart hur långt reningen kan drivas. Bolaget föreslår därför att reningstekniken ska utredas under en provotid. Föreslaget provotidsvillkor föreslås gälla utsläppspunkten till Moälven. Bolaget föreslår provisoriska villkor i form av årsmedelvärden för TOC, totalkväve och totalfosfor. Genom föreslagna villkor för vatten förväntas verksamheten inte leda till påverkan av betydelse för Moälven eller Örnköldsviksfjärden. Slutliga villkor får föreskrivas efter en provotid.

Sammantaget är bedömningen att utsläpp till vatten vid ansökt verksamhet inte riskerar negativa effekter på de utpekade arterna för Natura 2000-området i Moälven samt att utsläppet inte bedöms försämra status eller äventyra möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för recipienterna Moälven respektive Örnköldsviksfjärden.

Utsläpp till luft

Flyktiga organiska ämnen, VOC

Från Nouryon sker utsläpp till luft främst i form av flyktiga organiska ämnen, såsom eten, etyl- och metylklorid, alkoholer och glykol. Från processen sker även utsläpp av stoft. De lokala miljökonsekvenser som normalt är förknippade med flyktiga organiska ämnen är direkta hälsoeffekter, lukt samt bildning av fotokemiska oxidanter (marknära ozon).

Nouryon har idag en reningsutrustning installerad för VOC-haltig processluft från gasåtervinningen och består av en regenerativ termisk oxidationsanläggning. I denna RTO-anläggning oxideras de organiska ämnena i den förorenade luftströmmen genom förbränning till i huvudsak koldioxid och vatten. Utsläppet från gasåtervinningen och RTO:n visar god reningsgrad.

Vid termisk förbränning av klorerade lösningsmedel (metylklorid och etylklorid) som används i verksamheten bildas saltsyra (HCl). Utsläppet efter RTO:n leds därför genom en skrubber för att ta bort saltsyran innan det släpps ut i omgivningen.

Stoftavskiljning sker via cykloner (för två av produktionsenheterna) respektive filter (för den resterande enheten). Stoftfilter för ventilationsluften finns även installerade i utrymmen där damning kan förekomma.

Utgående halter från RTO kontrolleras varje år med avseende på VOC och dioxin.

Utsläppen av flyktiga organiska ämnen bedöms öka proportionellt med produktionsökningen. I och med ansökan bedöms således utsläppen att öka från 41 ton VOC per år till 53 ton. Härvid kan noteras att utsläppsnivån är lägre än dagens villkor om 60 ton VOC per år.

Miljöbedömningen visar att utsläppen av VOC för ansökt verksamhet ger små konsekvenser i omgivningen även utan ytterligare rening av utsläpp från tankar, torkar och reaktorer. Nuvarande RTO bedöms ha kapacitet att även ta om hand om den extra utsläppsmängd från gasåtervinningen som ansökt verksamhet medför.

Lukt

Uppförande och drift av den tillkommande anaeroba bioreningen kan komma att bidra till viss lukt vid närliggande bostäder om inga luktreducerande åtgärder vidtas. Den reningsteknik som ofta tillämpas i dessa situationer är biofilter, som normalt ger god reningseffekt. Bolaget planerar därför att installera ett biofilter för rening av luktande utsläpp vid den kompletterande reningsanläggningen.

Genom att installera ett biofilter med cirka 95 procent verkningsgrad vid den kompletterande reningsanläggningen bedöms luktbidraget vid närmaste bostäder vara låga. Härutöver avses, för att ta höjd för eventuella osäkerheter i beräkningarna av lukt, en utsläppshöjd på cirka 15 meter användas efter biofiltret. Vid denna nivå bedöms inga luktolägenheter förekomma vid närboende i omgivningen.

Risker inklusive Seveso

Verksamhetens riskkällor är relaterade till hanteringen av brandfarliga och toxiska ämnen. I synnerhet gäller detta förvaring och hantering av etylenoxid (EO), metylklorid (MK) och etylklorid (EK). Även kompletterande bioreningsanläggning med biogasproduktion är en riskkälla i verksamheten.

Verksamheten är sedan tidigare klassificerad på högre kravnivå och bolaget har lämnat in en säkerhetsrapport till länsstyrelsen. En uppdaterad säkerhetsrapport som innefattar den planerade kompletterande bioreningsanläggningen har bifogats ansökan.

Ansökt verksamhet omfattar ökad lossningsfrekvens av etylenoxid (EO), metylklorid (MK) och etylklorid (EK) samt ökad uppställning av tankvagnar i väntan på lossning.

Riskbildens nivå bedöms likvärdig mellan nollalternativet och ansökt verksamhet. Risken för negativ miljöpåverkan från allvarliga olyckor i nuvarande och planerad verksamhet bedöms som acceptabel då flertalet skyddsåtgärder finns genomförda vilka minimerar riskerna.

Släckvattenutredning

Vid uppkomst av brand inom anläggningen kommer det vatten som används för att släcka eller begränsa branden att bli mer eller mindre förorenat. Det förorenade släckvattnet riskerar att ge miljö- eller hälsoeffekter om det släpps ut i naturen, exempelvis genom att påverka ekosystem eller att gifter sprids i näringskedjan genom bioackumulering. Den genomförda släckvattenutredningen syftar till att studera inverkan från detta släckvatten på miljön.

En grovanalys för släckvattenscenarier har genomförts. Ett antal scenarier hamnade inom ALARP (As Low As Reasonably Practicable, så långt som rimligt möjligt) och studerades vidare. För respektive scenario har släckvattenmängder beräknats samtidigt som potentiella spridningsvägar mot recipient beskrivits. Utifrån förväntad påverkan på recipient har åtgärdsförslag tagits fram. Föreslagna åtgärderna har delats in i en skala enligt A-C.

- A. En åtgärd som bedöms kostnadseffektiv i förhållande till risknivån och bör genomföras omgående,
- B. En åtgärd som är tveksam med avseende på kostnadseffektivitet i förhållande till risknivån. Denna åtgärd bör övervägas på längre sikt i det kontinuerliga förbättringsarbetet tillsammans med övriga säkerhetshöjande åtgärder,
- C. En åtgärd där antingen byggbarheten är tveksam eller där åtgärden är väldigt omfattande. Denna åtgärd bör övervägas i samband med framtida större investeringar.

Följande åtgärder har föreslagits.

Underhållsbyggnad

- A. Se över och säkerställ att befintliga utrustningar som finns för att begränsa mängden släckvatten från att rinna ut ur byggnaden alternativt kontrollera ett utsläpp som spridit sig ut från byggnaden är tillräckliga. Vid behov komplettera upp med extra tättingar, länsar eller motsvarande.
- A. Dagvattenbrunnar som planeras att tätas vid brand bör markeras ut. Detta kan ske genom ”flaggor”, märkning i mark med tydlig färg eller liknande.
- B. Det förekommer invändiga brunnar inom underhållsbyggnaden som är påkopplade dagvattnet. Avstängningsventil bör monteras på denna för att förhindra okontrollerad spridning av släckvatten via dagvattensystemet.
- C. Överväg möjligheten att upprätta en invallning som motsvarar avsedd släckvattenvolym samt säkerställ att avrinning sker mot sådan. Detta kan utgöras av att byggnaden utformas som en invallning eller genom att en utvändig yta görs avsedd som släckvattendamm. En sådan utvändig yta kan utgöras av en naturlig invallning.

MA-Fabriken

- A. Se över och säkerställ att befintliga utrustningar som finns för att begränsa mängden släckvatten från att rinna ut ur byggnaden alternativt kontrollera ett utsläpp som spridit sig ut från byggnaden är tillräckliga. Vid behov komplettera upp

med extra tättingar, länsar eller motsvarande. Detta medför att mängden släckvatten som kan förväntas infiltreras inom diket minskar samtidigt som mängden kontaminerat vatten minskar.

A. Säkerställ att det förekommer ett avtal med sugbilsleverantör. Genom att effektivisera bortpumpning av släckvatten från diket kan mängden släckvatten som hinner infiltreras minimeras. Arbetet för detta kan potentiellt redan inledas under insatsen.

B. Det bör undersökas hur tätt aktuellt dike är. Om aktuellt dike kan konstateras vara tätt utgör detta en mycket god åtgärd för att omhänderta släckvatten från aktuell brand utan att riskera utsläpp till recipient. Aktuell punkt innefattar inte nödvändigtvis åtgärd av diket.

C. Säkerställ med relevanta åtgärder att diket är infiltrationstät. Genom denna åtgärd kan diket nyttjas som buffert utan risk för infiltration till grundvatten/mark.

Lossningsplats/Kiken

A. Säkerställ att det förekommer ett avtal med sugbilsleverantör. Genom att effektivisera bortpumpning av släckvatten från diket kan mängden släckvatten som hinner infiltreras minimeras.

B. Det bör undersökas hur tätt aktuellt dike är. Om aktuellt dike kan konstateras vara tätt utgör detta en mycket god åtgärd för att omhänderta släckvatten från aktuell brand utan att riskera utsläpp till recipient. Aktuell punkt innefattar inte nödvändigtvis åtgärd av diket.

B. Olika typer av skumvätska har olika påverkan på miljön. Genom att säkerställa att skumvätskans inverkan på miljön är låg kan den potentiella toxiska effekten av att skumvätska infiltrerar också förväntas vara låg. Detta arbete har redan till stor del utförts av räddningstjänsten.

B. I insatskortet framgår det att avstängningsventilen ska stängas om detta är möjligt med hänsyn till riskerna för personal. Det bör säkerställas att denna kan stängas även vid pågående läckage. Denna ventil ska alltså kunna stängas från säker plats.

C. Säkerställ med relevanta åtgärder att diket är infiltrationstät. Genom denna åtgärd kan diket nyttjas som buffert utan risk för infiltration till grundvatten/mark.

CD-fabriken

A. Förvaring av tensider och Topanol bör ses över. IBC:er (på uppsamlingstråg) med tensider bör exempelvis inte förvaras i direkt anslutning till golvbrunn. Andra sätt att minska risken är att komplettera med invallning som beaktar aktivering av släcksystem eller motsvarande.

A. Dagvattenbrunnar som planeras att tätas vid brand bör markeras ut. Detta kan ske genom ”flaggor”, märkning i mark med tydlig färg eller liknande.

A. Arbetet med att byta ut skumvätskan till kemikalieåtervinning bör arbetas vidare med. Även om PFAS inte har en akuttoxisk effekt i aktuell dos så är det en kemikalie som inte ska spridas i miljön. Detta är särskilt viktigt där det i nuläget inte förekommer någon permanent invallning.

B. Inom aktuella lokaler förekommer flera platser med brunn som leder till huvudavlopp från utrymmen miljöfarliga kemikalier. Det bör studeras om möjlighet finns för att antingen stänga dessa brunnar eller om det finns möjlighet att

komplettera med fördröjning. Fördröjning kan vara i form av avsedd tank eller motsvarande där det finns möjlighet att begränsa vidare utflöde vid läckage/brand.

Rullhantering

A. Dagvattenbrunnar som planeras att tätas vid brand bör markeras ut. Detta kan ske genom ”flaggor”, märkning i mark med tydlig färg eller liknande.

C. Överväg att blockera invändiga avlopp så att dessa istället är stängda som utgångspunkt. Detta medför att en möjlighet erhålls för att hantera släckvattnet.

Bioreningsanläggning

A. Säkerställ att det finns tillgänglig uppsamlingsvolym för att lokalt omhänderta släckvatten. Detta kan antingen ske genom invändig buffert eller genom att utvändiga ytor möjliggörs som invallning. Anordnas en gemensam uppsamlingspunkt bör denna minst rymma 32 m³ släckvatten.

Åtgärder som inledningsvis klassificerats som B och C-åtgärder har kostnadsbedömts. Kostnaden har efter detta beaktats vid bedömningen för att avgöra hur åtgärderna ska klassificerats. Åtgärder har förslagits utifrån både generella åtgärder för att höja den generella förmågan för att hantera släckvatten och även utifrån varje scenarios platsspecifika förutsättningar.

Bolaget har ett väl fungerande förebyggande arbete mot allvarliga kemikalieolyckor och därför är sannolikheten låg att en händelse som leder till en stor brand med medföljande kontaminerat släckvatten ska inträffa. Sammantaget bedöms det att de scenarierna som åtgärdsförslag baseras på täcker in merparten av de brandscenarier som kan uppstå på anläggningen. Genom att implementera redovisade åtgärdsförslag eller motsvarande åtgärder avseende släckvattenhanteringen görs bedömningen att det finns en fungerande släckvattenstrategi inom anläggningen.

TILLÄTLIGHET

Allmänna hänsynsregler

Kunskapskravet

Kunskapskravet innebär att personal som vidtar en åtgärd ska ha den kunskap som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. Bolaget har bedrivit verksamhet inom industriområdet sedan mycket lång tid tillbaka samt besitter en omfattande erfarenhet och mycket god kunskap om den verksamhet som ansökan avser.

Försiktighetsprincipen och principen om bästa möjliga teknik (BAT)

För verksamheten finns skyddsåtgärder och försiktighetsmått i den omfattning som är motiverad med hänsyn till de förhållanden som gäller för verksamheten.

Ansökt verksamhet omfattas av industriutsläppsförordningen (2013:250). Huvudverksamheten/den huvudsakliga industriutsläppsverksamheten är tillverkning av cellulosaderivat. Vidare omfattas verksamheten av sidoslutsatsen i form av slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn, BAT-CWW. Bolaget kommer att vid den utökade produktionen och vid övertagande av driften av den anaeroba bioreningen efterfölja BAT-CWW. Vad avser halter av utsläpp av TOC/COD omfattas ansökt verksamhet av ett undantag då tillverkare av metylcellulosa undantas nämnda utsläppshalter.

Produktvalsprincipen (2 kap. 4 § miljöbalken)

Verksamheten har en aktuell förteckning över de kemikalier och kemiska produkter som hanteras i verksamheten och arbetar kontinuerligt med att byta ut kemikalier med mindre påverkan på hälsa och miljö.

Hushållnings- och kretsloppsprincipen (2 kap. 5 § miljöbalken)

Nouryon har en hållbarhetsstrategi som ger hela verksamheten ett engagemang för att skapa mer värde med mindre resurser, att minska miljöpåverkan i hela värdekedjan samt att öka användningen av förnyelsebara material. För verksamheten sätts miljömål bland annat utifrån identifierade betydande miljöaspekter rörande tex kemikalier, avfall, energi och utsläpp till luft och vatten. System för källsortering av avfall finns. En kemikalieåtervinningsanläggning återvinner ej förbrukade kemikalier från processen. Biobränslebaserad el och ånga köps av Övik Energi AB.

En energikartläggning inom ramen för lag om energikartläggning i stora företag genomfördes under 2017 - 2019 för alla Nouryons anläggningar i Sverige. En utvärdering över energikartläggningen samt energiarbetet i stort för dessa anläggningar har sedan genomförts, vilken ämnar ligga till grund för kommande prioriteringar inför nya detaljerade energikartläggningar som för närvarande planeras.

Energikartläggningen mynnade ut i ett antal föreslagna åtgärder som har prioriterats för att minska anläggningens energiförbrukning.

Förberedelser för inkoppling på fjärrkyla från Övik Energi AB har genomförts under 2021. Effekten av detta märks dock inte förrän 2022 när inkopplingen sker.

Val av plats (2 kap. 6 § miljöbalken)

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Aktuell verksamhet har bedrivits på fastigheten sedan 1940-talet. Den är lokaliserad i ett industriområde och några nya ianspråktagna områden behövs inte för ansökt utökad produktion. Bolaget anser att det står klart att befintlig lokalisering är fortsatt lämplig.

Ansökt verksamhet står ej heller i strid med en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Skälighetsregeln (2 kap. 7 § miljöbalken)

Överväganden och förslag i fråga om skyddsåtgärder och försiktighetsmått m.m. har skett och kommer att ske mot bakgrund av skälighetsregeln i 2 kap. 7 § miljöbalken.

Ansökta åtgärder bedöms inte bidra till att någon miljökvalitetsnorm inte kan följas eller till en otillåten statusförsämring.

KONTROLL

Bolaget kommer att kontrollera verksamheten enligt tillämpliga bestämmelser om egenkontroll. För verksamheten finns också ett kontrollprogram, som kommer att revideras i den utsträckning som tillsynsmyndigheten begär det.

SAMRÅD

Ansökan har föregåtts av ett samrådsförfarande enligt 6 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen Västernorrland, Örnsköldsviks kommun, Naturvårdsverket, Räddningstjänsten, Kammarkollegiet, Boverket, MSB, Havs- och vattenmyndigheten, Örnsköldsviks Naturskyddsförening, Ångermanlands ornitologiska förening, Kemikalieinspektionen, Nedre Moälvens Fiskevårdsförening, särskilt berörda och närliggande verksamheter samt allmänheten har inkluderats i samrådskretsen.

Samråd genom ett digitalt samrådsmöte har hållits med Länsstyrelsen Västernorrland och Örnsköldsviks kommun. Till närliggande verksamheter och angränsande fastighetsägare har information skriftligt skickats ut. Samråd med allmänheten skedde genom annons i dagstidningen Örnsköldsvik Allehanda. Vad som framkommit vid samråden har beaktats vid utformningen av verksamheten, upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen och ansökan.

VERKSTÄLLIGHETSFÖRORDNANDE

Verksamheten är befintlig samt har bedrivits på fastigheten sedan 1940-talet. Omgivningspåverkan är bedömd och bedöms inte förändras på ett relevant sätt med anledning av ansökt utökad produktion.

Sammantaget anser bolaget mot bakgrund av underlaget till stöd för ansökan att potentiella miljökonsekvenser är väl utredda varför det finns grund att meddela ett s.k. verkställighetsförordnande vid meddelande av tillstånd.

INKOMNA YTTRANDE I HUVUDSAK

Domstolen sammanfattar i det följande vad motparter och remissmyndigheter har anfört i målet.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Miljökvalitetsnormer

Bestämmelsen i 5 kap. 4 § miljöbalken anger att en myndighet eller en kommun inte får tillåta att en verksamhet eller en åtgärd påbörjas eller ändras om detta, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller som har sådan betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. I Örnsköldsviksfjärden är statusen avseende näringsämnen otillfredsställande och växtplankton måttlig. Länsstyrelsen menar därför att belastningen av näringsämnen behöver minska för att inte äventyra uppnåendet av gällande miljökvalitetsnorm God status 2027 för kvalitetsfaktorerna näringsämnen och växtplankton.

Den totala mängden utsläpp per år av näringsämnen redovisas av bolaget i ansökan. Det kan utläsas av tabellen att de utsläppta mängderna av näringsämnen kommer att öka. Både statusklassningen i VISS och bolagets egen redovisning av kvalitetsfaktorn näringsämnen visar på sämre än God status. För att uppnå miljömålet Ingen övergödning behöver utsläppen av näringsämnen minska. Egentliga Östersjön har en belastning på näringsämnen som är över belastningstaket. För att Egentliga Östersjön ska uppnå minst god status för näringsämnen måste utsläppen från alla källor till havet minska. Ytterligare utsläppsutrymme saknas. Bolaget redogör för att produktionsökningen medför en ökning av utsläppet av näringsämnen till Moälvens mynning vilket länsstyrelsen menar äventyrar möjligheten för Örnsköldsviksfjärden att uppnå god status till 2027.

De tillstånd som finns för utsläpp av syreförbrukande ämnen och näringsämnen till Örnsköldsviksfjärden nyttjas i flera fall inte full ut vilket innebär att det redan finns tillstånd till betydligt större utsläpp än de som ger upphov till recipientens tillstånd idag.

Länsstyrelsen ifrågasätter inte att bolagets andel av utsläppen är förhållandevis litet i jämförelse med andra utsläpp till Örnsköldsviksfjärden. Länsstyrelsen menar emellertid att prövningen måste göras ur ett recipientperspektiv och det behöver säkerställas att den aktuella utsläppsökningen inte bidrar till att normerna inte kan innehållas eller att statusen försämras. Bolaget måste därför i prövningen visa att de kan säkerställa att de inte bidrar till detta. Det finns vare sig något konkret förslag på hur utsläppen skulle minskas från annan källa eller hur bolaget ska åstadkomma en rening som inte innebär ökade utsläpp. Det stämmer förvisso att en ny bio-reningsanläggning har byggts och tagits i drift. Den är dock under intrimning och resultaten, har så vitt länsstyrelsen erfar, ännu inte visat stabila reningsresultat. Att som bolaget föreslår utreda hur utsläppen ska minskas och inkludera frågan i den

prövotidsutredning som föreslagits kan inte jämföras med att säkerställa att utsläppen kan minskas och tillåtligheten kan därför inte bedömas. Länsstyrelsen kan därför inte tillstyrka den ansökta utökningen.

Utsläpp till vatten

Inom ramen för aktuell prövning ska tillståndet för den nya bioreningsanläggningen överföras från Domsjö Fabriker till Nouryon så att utsläppen från de båda verksamheterna hanteras och regleras separat. Den nya bioreningsanläggningen har tagits i drift och är under intrimning men enligt vad länsstyrelsen erfar fungerar den inte optimalt och en pilotanläggning planeras för att komma till rätta med problemen. Det innebär att avloppsvatten från Nouryon fortfarande överförs till den gamla bioreningsanläggningen och släpps ut by-pass. Det är viktigt att by-passutsläppet upphör så snart som möjligt. Även om funktionen av den nya bioreningsanläggningen i grunden inte har något att göra med vem som innehar tillståndet innebär den nuvarande situationen oklarheter kring rådigheten. Detta påverkar ansvaret mellan bolagen och försvårar tillsyn och kravställande på anläggningen vilket är negativt för miljön. Frågan om bioreningens funktion och fastställande av villkor för utsläpp till vatten bedömer länsstyrelsen vara en prioriterad fråga att avgöra.

Länsstyrelsen konstaterar att det i Nouryons övertagande av delar av den biologiska reningen från Domsjö Fabriker måste säkerställas att de utredningsvillkor som idag åligger Domsjö Fabriker förs vidare till Nouryon. Länsstyrelsen menar därför att likartade utredningsvillkor som i deldom i M 1611–16 och M 991–18 meddelad den 2018-12-10 av mark- och miljödomstolen ska föreskrivas, dock med målnivåer för bästa möjliga teknik för rening av Nouryons processavloppsvatten. De målnivåer länsstyrelsen redogör för i provotidsyrkandet är den utsläppsnivå som motsvarar ett uppfyllande av de lägre delarna av intervallen i BAT-AEL:er angivna i Rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn”, CWW, tabell 1 och tabell 2 samt det flöde bolaget uppger i nollalternativet. En något högre målhalt avseende TOC utsläppet för att kompensera för ”onormal drift” anser länsstyrelsen är rimlig och har ansatts i länsstyrelsens yrkande. Någon sådan kompensation anser länsstyrelsen dock inte är möjlig avseende näringsämnen till följd av den problematik som föreligger i Örnsköldsviksfjärden. Vidare vill länsstyrelsen att det av provotidsutredningen ska framgå att utredningen omfattar allt processavloppsvatten verksamheten genererar, vilket också är intentionen med det tillkommande bioreningssteget. För att det ska vara möjligt att dra slutsatser avseende bioreningens kapacitet vid emottagande av hela processavloppsströmmen gör länsstyrelsen bedömningen att bolaget senast den 31 mars 2025 inte längre ska skicka något processavloppsvatten till Domsjö Fabriker enligt länsstyrelsens yrkande. Avseende den totala utredningstiden för gör länsstyrelsen bedömningen att resultaten av utredningen bör kunna rapporteras till mark- och miljödomstolen senast 31 september 2026. Rapportering av provotidsutredningar anser länsstyrelsen ska följa samma rapporteringstid som är föreskriven i Domsjöfabrikens nuvarande provotider. I utredningsvillkoren ser länsstyrelsen även behov av ett förtydligande av att utredningarna ska genomföras i samråd med tillsynsmyndigheten samt att målnivåerna är på tidsbasis en månad. Att ansätta längre tidsbas anser länsstyrelsen medför sämre möjlighet till uppföljning under provotiden.

Bolaget har inte i det föreslagna prøvotidsvillkoret yrkat något villkor avseende utsläpp av suspenderade ämnen. Länsstyrelsen anser att det också för detta processavloppsvatten är motiverat att reglera utsläppet av partikulära ämnen då detta dels kan indikera en instabil drift av den biologiska reningen, dels att utsläppet medför en störning i Moälven. Länsstyrelsen har för suspenderat material föreslagit ett prøvotidsvillkor i nivå med högre delen av intervallet i BAT CWW. Avseende tidsbasen för prøvotidsvillkoren anser länsstyrelsen det motiverat med månadsmedelvärden framför allt på grund av recipientens känslighet samt möjligheterna till kontroll av utsläppet.

Länsstyrelsen anser att beslutade BAT-slutsatser är att betrakta som referens för prövningsmyndigheternas bedömningar. BAT-slutsatserna gäller parallellt med tillstånden. BAT-slutsatserna påverkar dock en miljöprövning bl.a. genom 2 kap. 3 § miljöbalken. Vid tillämpningen av vad som är att betrakta som bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken bör all tillgänglig kunskap beaktas. En sådan källa till kunskap är bland annat den nedre nivån i intervallet för utsläpp reglerat i en BAT-AEL. Denna nivå motsvarar vad som inför beslutandet av BAT-slutsatserna har bedömts att bättre anläggningar, huvudsakligen inom EU, klarar vid normal drift. Länsstyrelsen anser att BAT-CWW är att betrakta, som en, för den ansökta verksamheten beslutad huvudslutsats. Länsstyrelsen anser att det krävs en dispensprövning enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen, vilket primärt aktualiseras under prøvotiden.

Nollalternativet

Bolaget har räknat på nuvarande tillståndsgivet utsläpp som nollalternativet. För närvarande släpper dock bolaget inte ut den tillståndsgivna mängden vilket betyder att utsläppsökningen blir större än vad bolaget menar. Även skillnaden mellan nuvarande utsläpp och en ökning upp till det antagna nollalternativet innebär en stor ökning av utsläpp som länsstyrelsen menar har en betydande negativ påverkan på recipienten.

Utsläpp till luft

Länsstyrelsen anser att beslutade BAT-slutsatser är att betrakta som referens för prövningsmyndigheternas bedömningar. BAT-slutsatserna gäller parallellt med tillstånden. BAT-slutsatserna påverkar dock en miljöprövning bland annat genom 2 kap. 3 § miljöbalken. Vid tillämpningen av vad som är att betrakta som bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 § miljöbalken bör all tillgänglig kunskap beaktas. En sådan källa till kunskap är bland annat den nedre nivån i intervallet för utsläpp reglerat i en BAT-AEL. Denna nivå motsvarar vad som inför beslutandet av BAT-slutsatserna har bedömts att bättre anläggningar, huvudsakligen inom EU, klarar vid normal drift.

De nedre nivåerna kan alltså användas som ett underlag, bland andra, för bedömning av vad som är att anse som bästa möjliga teknik. Länsstyrelsen anser med detta resonemang därför att bolaget till ett minimum ska innehålla de utsläppsnivåer som anges i BAT-AEL i den beslutade BAT-slutsatsen WGC (rening

och hantering av avgaser inom den kemiska sektorn) avseende utsläppet av VOC (volatile organic carbon), CRM-ämnen (mutagena eller reproduktionsstörande ämnen), etylenoxid, metylklorid, kväve, elementärt klor, gasformiga klorider och stoft.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget angett att det inte finns några indikationer på att BAT WGC inte ska kunna uppfyllas senast den 12 december 2026. Vad gäller begränsning av det totala utsläppet av VOC anser länsstyrelsen emellertid fortsatt att det ska begränsas mot bakgrund av att länsstyrelsen avstyrker en produktionsökning.

Avseende bolagets rimlighetsavvägning för ytterligare rening av VOC-utsläppen anser länsstyrelsen att den utsläppsminskning som uppstår till följd av ett försiktighetsmått ökar under hela åtgärdens tekniska livslängd. Länsstyrelsens uppfattning är att den period som miljönyttan ska beräknas för ska motsvara hela den tekniska livslängden för åtgärden i fråga. Det är alltså inte avskrivningstiden som ska användas eftersom den är en redovisningsåtgärd. Bolaget har inte kunnat visa i sin rimlighetsavvägning att kostnaden för ytterligare rening av bolagets luftutsläpp inte överstiger miljönyttan samt att miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik inte är uppfyllt. I denna prövning ska understrykas att det är svårt att fastställa skadekostnad för VOC-utsläpp. Faktorer som är viktiga att ta hänsyn till är vilka ämnen som släpps ut tillsammans med deras miljö och hälsoeffekter. I detta fall släpps ämnen som är giftiga och hälsoskadliga ut, där etenoxid är ett utfasningsämne och metylklorid och etylklorid är prioriterade riskminskningsämnen. Detta anser länsstyrelsen ytterligare motiverar en högre reningskostnad och bör också vara en av anledningarna till att dessa ämnen specifikt finns angivna som AEL:er i de nu beslutade BAT-slutsatserna.

Med en halt VOC i alla bolagets angivna utsläppskällor i mediannivå av det intervall som anges i BAT-WGC, vilket bör vara ett rimlig nivå för en existerande anläggning enligt det inledande resonemanget yrkar länsstyrelsen att det totala VOC utsläppet inte ska överstiga 6 ton per kalenderår och att bolaget får en period av två år att nå dessa nivåer.

Stoft

Avseende bolagets stoftutsläpp anser länsstyrelsen att de utsläppsnivåer av stoft som anges i BAT-WGC ska innehållas i bolagets utsläppspunkter. Bolaget bör även undersöka om stoftets ingående ämnen innebär några negativa effekter i omgivningen enligt den provotidsutredning länsstyrelsen yrkar i LU6. Att stoftet enligt bolaget är vattenlösligt skulle kunna tala för att ytterligare rening av stoftutsläppen är möjlig.

Buller

Efter skriftväxling har länsstyrelsen kommit att acceptera bolagets villkorsförslag i och med bolagets åtagande om att tillkommande anläggningar ska utformas så att nyetableringsnivåerna kan innehållas.

Hantering av kemiska produkter

Etylenoxid, etylklorid och metylklorid används som råvara i processen och är kondenserade gaser med särskilt farliga egenskaper som används i stor omfattning i Nouryons tillverkningsprocess. Användningen av ämnena ska så långt det är möjligt upphöra enligt miljö kvalitetsmålet giftfri miljö (s.k. prioriterade riskminskningsämnen och utfasningsämnen).

Utsläpp till mark eller vatten av kemiska produkter och avfall kan medföra allvarliga konsekvenser för miljön och för människors hälsa. Det är viktigt att förvaring och hantering av kemiska produkter och avfall sker på ett betryggande sätt och i övrigt så att eventuellt spill och läckage kan samlas upp och omhändertas på ett miljömässigt lämpligt sätt. Riskanalys kan användas för att avgöra om det är orimligt med invallning för en specifik produkt eller ett specifikt farligt avfall. Detta anser länsstyrelsen säkerställs med föreslaget villkor.

Lagring av giftiga råvaror inom bangården

Länsstyrelsen instämmer i MSB:s resonemang i yttrandet daterat den 18 januari 2024. Det viktiga är att lagringen av giftiga, hälsoskadliga och brandfarliga gaser som bolaget har för avsikt att lagra i järnvägsvagn i avvaktan på annan lagringsmöjlighet hanteras i enlighet med Sevesolagstiftningen och inte enligt lagstiftningen för farligt gods. Länsstyrelsen anser därför att lagringen ska uppfylla kraven i Sevesolagstiftningen. Det ställer krav på att bolaget tar hänsyn till dessa risker, även om bolaget väljer att använda järnvägsvagnar vid lagring. Det måste tydligt framgå att Sevesolagstiftningen ska följas vid lagringen av dessa gaser.

Länsstyrelsen anser att bolaget inte har tydliggjort om det kommer att ske lagring i järnvägsvagnarna på bolagets område som omfattas av Sevesolagstiftningen. Länsstyrelsen delar inte bolagets uppfattning att ämnen fortfarande transporteras, utan delar MSB:s tolkning att bolaget vid överlämnande av vagnarna börjar hantera eller lagra ämnena. I och med detta ska mängderna av farliga ämnen, som redovisas i säkerhetsrapporten, inkludera mängden i vagnarna och lämpliga riskbedömningar och skyddsåtgärder ska genomföras. MSB redogör i ett PM om Transport av farligt gods eller annan lagstiftning från den 18 maj 2021 när det bör anses att en transport är avslutad och hantering eller lagring tar vid. Länsstyrelsen ser ingen anledning att ha en avvikande åsikt i det här fallet.

Reglering av lukt

Länsstyrelsen konstaterar att problematiken med lukt från bioreningen är stor. Det är av stor vikt att luktreduktionsutrustning installeras och att tillsynsmyndigheten bemyndigas att föreskriva de skäligen åtgärder som behövs för att motverka lukt.

Släckvattenhantering

Länsstyrelsen anser att det ska föreskrivas att de platsspecifika åtgärder betecknade med "A" enligt släckvattenutredningen ska genomföras. En lämplig tid för detta bedöms vara inom två år från att tillståndet tagits i anspråk. Länsstyrelsen anser

vidare att bolaget ska undersöka i vilken omfattning de avlopp, diken och dammar som spelar roll i hanteringen av släckmedelsrester lever upp till förväntningarna i släckvattenutredningen och att åtgärder vidtas som säkerställer deras funktion på samma nivå som åtgärder betecknade "B" och "C" enligt släckvattenutredningen hade gjort. Länsstyrelsen anser att en utredning av detta ska genomföras och en tid för när åtgärder ska ha genomförts ska föreskrivas.

Natura 2000

Moälven är utpekad som riksintresse för naturvården enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Natura 2000-regelverket medför att verksamheter i nära anslutning till det skyddade området kan kräva tillstånd. Länsstyrelsen har pekat på behovet av en utredning avseende kylvattenutsläppets påverkan på arter som förflyttar sig mellan Moälven och Örnköldsviksfjärden samt övriga arter som lever i hela vattenpelaren, inte endast bottenlevande organismer.

Det ska också framgå i genomförda modelleringar av temperaturpåverkan om denna är aktuell också för den ansökta verksamheten, d.v.s grunderna till bedömningen att kylvattenflödet är i nivå med dagens förhållanden samt hur bolaget säkerställt att Domsjöfabrikens nuvarande varmvattenutsläpp minskar i samma storleksordning som bolagets kyl och processavloppsvattenutsläpp ökar.

Länsstyrelsen är av uppfattningen att ett tillstånd enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken krävs.

MSB

MSB är av uppfattningen att PFAS-innehållande skum, om så är möjligt, inte ska användas. Om det är nödvändigt att ändå använda fluorinnehållande skum är det av största vikt att det samlas upp efter användning och inte når omgivande miljö.

MSB anser att frågan om utbyte av PFAS-innehållande skum är av stort intresse och att fler än bolaget och tillsynsmyndigheten kan komma att ha synpunkter på vad som framkommer i arbetet med detta. Därför önskar myndigheten att frågan utreds under en provotid med villkor liknande det som Nouryon Pulp and Performance AB i Stockvik fick i mål M 2021-12073.

Det är positivt att bolaget medger provotid för utbyte av PFAS-innehållande skum, samt åtar sig att genomföra en del av de listade åtgärdsförslagen i släckvattenutredningen. Bolaget har medgett att det finns risk för spridning om endast de åtgärder som följer av Paket A vidtas. MSB anser inte att de åtaganden som bolaget gjort är tillräckliga. Myndigheten anser att kompletterande åtgärder som gör att PFAS-innehållande skum inte sprids utanför verksamhetsområdet ska vidtas. MSB kan inte se att det beskrivs vilka kostnader som är aktuella för de enskilda åtgärder som myndigheten nämnt i sitt senaste yttrande. Ingen kostnadsuppskattning för automatisering av ventil i dike vid Kiken eller åtgärder i lokaler där PFAS-skum används (i CD-fabriken) återfinns.

Då det är av stor vikt att spridning av såväl kemikalieutsläpp som brandskum utanför verksamhetsområdet förhindras framställer MSB yrkande om att en automatisk ventil ska installeras vid Kiken.

De redovisade riskerna med etylenoxid visar att omgivande verksamheter och bebyggelse under ogynnsamma omständigheter kan utsättas för farliga koncentrationer vid stora utsläpp av etylenoxid. Även om sannolikheten för sådana utsläpp är låg och en rad säkerhetshöjande åtgärder redovisas är MSB angeläget att personer som uppehåller sig i de drabbade områdena kan larmas på ett adekvat sätt. Myndigheten tolkar den medföljande informationen till allmänheten som att detta är tänkt att ske genom VMA (viktigt meddelande till allmänheten) som utlöses av räddningstjänsten. En bekräftelse på att så är fallet, samt att utrustning och rutiner för detta är på plats är emellertid önskvärd.

Vad gäller gränsdragningen mellan lagstiftning för farligt gods och lagstiftning som gäller lagring av kemikalier, i detta fall Sevesolagstiftningen, gör MSB följande konstaterande. I lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen) finns ett undantag gällande transport av farligt gods. Detta gäller utanför verksamheten. I den mån uppställningen sker inom verksamhetsområdet anser alltså MSB att Sevesolagstiftningen alltid är tillämplig. Att lagringen sker i järnvägsvagn och inte i en fast tank eller dylikt har enligt MSB:s uppfattning ingen betydelse för bedömningen. MSB har tagit fram en promemoria, ”Transport av farligt gods eller annan lagstiftning”, vari myndighetens allmänna syn på gränsdragning mellan lagen (2006:263) om transport av farligt gods och övrig lagstiftning.

Utifrån vad som kommit fram i ärendet är MSB:s syn att syftet med uppställningen av järnvägsvagnar är att dessa ska utgöra ett buffertlager för att lagringskapacitet saknas. När vagnarna ställs upp inom industriområdet i omedelbar anslutning till övrig verksamhet får således transporten anses avslutad. Därmed är lagen (2006:263) om transport av farligt gods inte tillämplig utan lagringen hamnar inom ramen för annan lagstiftning, i detta fall Sevesolagstiftningen. Bedömningen av tillämplig lagstiftning på de uppställda järnvägsvagnarna är i detta fall inte beroende av vilket företag som är i besittning av lasten. Om Green Cargo eller Nouryon är verksamhetsutövare för Sevesoverksamheten relaterad till vagnarna kan däremot inte anses helt klarlagt i detta läge.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket bedömer att det saknas förutsättningar att bevilja tillstånd till utökad produktion av cellulosaderivat. För befintlig verksamhet och för övertagande av avloppsvattenreningsanläggningen yrkar Naturvårdsverket, utöver eller med ändring av Nouryon Functional Chemicals AB:s (bolaget) villkorsförslag m.m., att ytterligare villkor, uppskjutna frågor, provisoriska föreskrifter och delegationer ska föreskrivas. När det gäller utredningsuppdrag kopplade till utsläpp av avloppsvatten som berör både Domsjö Fabriker AB och bolaget behöver ansvarsförhållandena klarläggas.

Miljökvalitetsnormer vatten

Bolaget har inte visat att den sökta verksamheten uppfyller kraven i 2 kap. miljöbalken och att den kan bedrivas utan att äventyra att god ekologisk status på kvalitetsfaktornivån *näringsämnen* uppnås till år 2027 för Örnsköldsviksfjärden. Det saknas då förutsättningar att bevilja tillstånd till utökad verksamhet. Av recipientbedömning av utsläpp till vatten framgår att utsläpp av idag delvis behandlat processvatten leds till Moälvens mynning och att framtida utsläpp av behandlat processvatten från den kompletterande reningsanläggningen planeras att fortsatt ledas till samma utsläppsområde som idag. Moälven mynnar i Örnsköldsviksfjärden. Den ansökta verksamheten jämfört med nollalternativet bedöms medföra att utsläppet av kväve ökar från 12 till 15 ton per år och fosfor från 2,9 till 3,8 ton per år. Ökningen beror på att näringsämnen behöver tillföras den nya biologiska reningen och att den ökade produktionen medför ökade flöden (från 3 200 till 4 200 m³ per dygn). Utifrån tidigare genomförd modellering år 2018 kan bolagets bidrag till fosforhalten i Örnsköldsviksfjärdens centrala del antas variera mellan 5 och 10 procent. Av fastställd miljökvalitetsnorm för vattenförekomsten Örnsköldsviksfjärden (SE631610-184500) är kvalitetskravet måttlig ekologisk status år 2039.

Vattenförekomsten påverkas av en hamnanläggning till sjöfart och får därmed undantag att uppnå god status. För alla andra typer av påverkan gäller god status på kvalitetsfaktornivå. Tidsfristen är satt till år 2027 för att genomföra åtgärder och uppnå god status för bl.a. kvalitetsfaktorn *näringsämnen*.

Naturvårdsverket bedömer att den ansökta produktionsökningen med ökade utsläpp av näringsämnen som följd äventyrar att god ekologisk status på kvalitetsfaktornivån *näringsämnen* uppnås till år 2027 för Örnsköldsviksfjärden. Bolaget har i redovisat hur kvävehalten skulle kunna reduceras genom ett separat aktivslamstag med efterföljande eftersedimentering. Möjligheten att fysiskt få plats med ytterligare ett reningssteg och hur det i så fall skulle placeras har inte studerats. Om bolaget väljer att utreda införande av en aktivslamprocess vidare anges att det krävs mer information om fraktioner på inkommande halter kväve, fosfor, organiskt material och suspenderat material för att kunna ge en bättre bedömning av faktiskt krävd processvolym.

I ansökan anges att kemisk fällning av löst fosfatfosfor, i kombination med minimering av utgående halt suspenderad substans, bedöms vara den teknik som är möjlig för att reducera utsläppet av fosfor. Det anges även att det inte är möjligt att förutsäga behovet av fällningskemikalier eller vilka resultat som kan förväntas utan att först genomföra försök med aktuellt vatten i labb- eller fullskala.

Utsläppen av näringsämnen till Örnsköldsviksfjärden behöver minska för att klara god ekologisk status på kvalitetsfaktornivån *näringsämnen* till år 2027. Mot bakgrund av det och den osäkerhet som fortfarande finns rörande möjligheter till kompletterande rening och vad den i så fall skulle kunna medföra i reducerade utsläpp av näringsämnen gör att Naturvårdsverket fortsatt motsätter sig att tillstånd till utökad produktion meddelas.

Utsläpp till vatten

I deldom 2018-12-10 i mark- och miljödomstolens mål nr M 1611-16 och M 991-18 rörande Domsjö Fabriker AB:s verksamhet finns utredningsvillkor rörande allt utsläpp av avloppsvatten och berör således även bolaget efter övertagande av ansvaret för den nya avloppsvattenreningsanläggningen. Till exempel så omfattar utredningsvillkor U 3.4 en kemisk och biologisk karakterisering, en fiskutredning med avseende på fiskhälsa och vandringshinder samt identifiering av miljömässiga, tekniska och ekonomiska möjligheter för alternativ utsläppspunkt via en avloppstub. När det gäller utredningsuppdrag kopplade till utsläpp av avloppsvatten som berör både Domsjö Fabriker AB och bolaget anser Naturvårdsverket att ansvarsförhållandena behöver klarläggas.

Den generella målsättningen för avloppsvattenreningsanläggningens prestanda bör vara att nå den lägre delen av utsläppsintervall för relevanta parametrar som anges i tabell 1-3 till BAT 12 i BAT-slutsatser för rening och hantering avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW).

Naturvårdsverket kan acceptera bolagets förslag till provisoriskt villkor P1 med den förändringen att de angivna begränsningsvärdena justeras ner med 30 procent för att motsvara den idag tillståndsgivna omfattningen på produktionen (30 000 ton per år) istället för den ansökta omfattningen (39 000 ton per år).

Detta ger:

3,2 ton TOC/dygn

42 kg totalkväve/dygn

14 kg totalfosfor per dygn

Mot bakgrund av den relativt korta utredningstiden bör begränsningsvärdena mätas som månadsmedelvärden samt avledd mängd processavloppsvatten och dess innehåll av TOC rapporteras månadsvis till tillsynsmyndigheten.

Utsläpp till luft

Verksamheten medför utsläpp till luft av flyktiga organiska ämnen (VOC) såsom eten, etyl- och metylklorid, alkoholer och glykol samt stoft. Av den VOC-utredning som har gjorts framgår bl.a. att VOC-utsläppen kommer att öka till ca 52,8 ton vid ansökt verksamhet jämfört med 40,6 ton från tillståndsgiven verksamhet. 7,3 av 52,8 ton härrör från RTO-anläggningen, resten kommer från olika reaktorer, torkar och tankar. Av den GAP-analys avseende hur bolaget förhåller sig till WGC framgår bl.a. att bolaget behöver utreda vad som krävs för att innehålla BATAEL för totalt flyktigt organiskt kol (TVOC), CMR-ämnen³, etenoxid, metylklorid, stoft, Cl₂ och HCl. Det framgår även att RTO-anläggningen kan behöva optimeras för att klara kraven.

Naturvårdsverket anser att frågan om utsläpp till luft bör sättas på provotid. När det gäller utsläpp av flyktiga organiska ämnen, VOC, bör det utredas närmare vilka utsläppsreducerande åtgärder som kan genomföras. Det kan röra sig om processinterna åtgärder, förändrat nyttjande av befintlig reningsutrustning samt installation av tillkommande reningsutrustning. Vid en rimlighetsavvägning bör miljönyttan av de minskade utsläppen vägas mot kostnaden (investerings-, drift-

och underhållskostnad). Under prövotiden bör bolagets förslag till slutliga villkor 4 och 5 gälla som provisoriska föreskrifter.

Naturvårdsverket anser att både BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW) 1 och för rening och hantering av avgaser inom den kemiska sektorn (WGC) 2 gäller som huvudslutsatser för bolagets verksamhet. BAT-slutsatserna för WGC offentliggjordes den 12 december 2022. För verksamheter som omfattas av WGC ska en första redovisning av hur verksamheten förhåller sig till BAT-slutsatserna göras i miljörapporten för verksamhetsåret 2023. Den redovisningen bör kunna användas som ett underlag i den prövotidsutredning som Naturvårdsverket yrkar på ska genomföras. Vad som framkommer i prövotidsredovisningen får sedan ligga till grund för vad som ska regleras med villkor i nu aktuell prövning.

Energihushållning

Bolaget använder elenergi till bl.a. motorer, pumpar och omrörare samt ånga till bl.a. torkar, destillationsanläggning, vakuumejektorer och uppvärmning i processen. Den totala energianvändningen vid ansökt verksamhet bedöms vara ca 185 GWh per år. Det är en ökning med ca 25 % jämfört med tillståndsgiven verksamhet. Mot bakgrund av ökningen av energianvändningen samt den möjlighet som finns till följd av teknikutveckling att löpande effektivisera energianvändningen anser Naturvårdsverket att bolagets verksamhet bör regleras med ett energihushållningsvillkor. Det bör även finnas en delegation till tillsynsmyndigheten att meddela villkor om rimliga åtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen. Naturvårdsverket och Energimyndigheten har gemensamt tagit fram en vägledning om energihushållningsplaner. Vägledningen kan användas som stöd vid framtagandet av energihushållningsplanen.

Ansökan om dispens

BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW) 1 gäller som huvudslutsatser för bolagets verksamhet. För direkta utsläpp till vattenrecipient finns fastställda utsläppsnivåer som motsvarar bästa tillgängliga teknik (BAT-AEL) i tabell 1-3 kopplade till BAT-slutsats 12 i CWW. Av bolagets yttrande framgår att den tillkommande biologiska reningen är uppförd och att uppstart har skett. Den är dock inte intrimmad än och ett fullständigt mottagande av bolagets processavloppsvatten har inte skett än.

Bolaget söker nu dispens från BAT-AEL för totalfosfor och totalt suspenderat material (TSS). Vad gäller totalfosfor söks dispens för mängd enligt bolagets förslag till provisorisk föreskrift P1, d.v.s. 20 kg totalfosfor per dygn, räknat som årsmedelvärde. För TSS hemställs om följande reglering.

- För utsläpp från den kompletterande bioreningsanläggningen ska 0,4 ton SÄ GF/A per dygn som årsmedelvärde, bestämd enligt svensk standard SS EN 872 med anpassning av mängden tvättvatten för höga suspenderande substanser, gälla.

Bolaget har tidigare genomfört en analys av hur verksamheten förhåller sig till kraven i CWW I den analysen bedömdes både BAT-AEL för totalfosfor och totalt suspenderat material (TSS) uppfyllas. BAT-AEL för totalfosfor är 0,50-3,0 mg/l (tabell 2) och för totalt suspenderat material (TSS) 5,0-35 mg/l (tabell 1). Värdena avser årsmedelvärden och gäller för normal drift. I och med att den tillkommande biologiska reningen är under intrimning har, såvitt Naturvårdsverket förstår, inte normal drift inträtt än. Naturvårdsverket anser att en ansökan om dispens ska utgå från halter av totalfosfor och totalt suspenderat material vid normal drift. Detta för att på ett enklare sätt kunna jämföra med aktuella nivåer för BAT-AEL och mot bakgrund av att BAT-AEL är fastställda utifrån reningsprestanda som kan uppnås vid en lämplig kombination av tekniker för slutbehandling av avloppsvatten som anges i BAT-slutsats 12. En ansökan ska även innehålla en beskrivning av de dispenssskäl som åberopas och vad en proportionalitetsavvägning enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen enligt sökanden resulterar i. För att kunna bedöma om dispenssskäl föreligger bör ansökan även innehålla en redogörelse dels av de åtgärder som vidtagits för att minska utsläppen, dels av möjliga åtgärder för att uppfylla BAT-AEL samt varför dessa åtgärder bedöms orimliga med hänsyn till kostnaden för och effekten av dem. Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning om dispenser. I vägledningen skrivs bland annat följande om pågående provotider. Det förekommer att BAT-slutsatser med utsläppsvärden ska följas samtidigt som det finns pågående provotider med syfte att utreda och pröva reningstekniker för att uppfylla krav på bästa möjliga teknik. I flera av dessa fall har dispens sökts och erhållits under provotiden. Naturvårdsverket vill i detta sammanhang framhålla att en pågående provotidsutredning i sig inte är skäl för dispens. Det måste finnas omständigheter som i sig är dispensgrundande enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen. Ett villkor i en dispens bör utgå från samma typ av värde som framgår av BAT-slutsatserna (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 21 februari 2020 i mål nr M 7388-18).

Mot bakgrund av ovan nämnda brister anser Naturvårdsverket sammanfattningsvis att dispens inte kan ges på befintligt underlag i målet.

Samhällsbyggnadsnämnden Örnsköldsviks kommun

Utsläpp till vatten

Samhällsbyggnadsnämndens bedömning är att legionellautbrott och avstängning av den aeroba reaktorn hos Domsjö Fabriker för ca 10 år sedan har orsakat någon typ av ”onormal drift” i väntan på att bioreningen skulle anpassas efter förutsättningar. Under denna tid har man inte kunnat rena det gemensamma processvattensflödet fullt ut och både Domsjö Fabrikers och Nouryons processvatten har fått gå bypass i olika grad, dvs. med olika reningseffekter. Under denna tid ansökte båda verksamheter även om ändring och/alternativt utökning av produktionen. Jämförelse vid ansökt verksamhet (39 000 ton) görs av Nouryon med nollalternativet (30 000 ton), som omfattar det kompletterande reningssteget. Nämnden anser att miljökonsekvenser med det kompletterande steget ännu inte är utredda för att kunna utgå från denna som nollalternativet. Bolagets gällande tillstånd för 30 000 ton från 2004 har utfärdats under andra förutsättningar. MKN i vatten har

sannolikt inte behandlats vid dåvarande prövning. Nämnden saknar resonemang och jämförelse av miljöpåverkan från utsläppet i det gemensamma processvattensflödet för "normal drift" tidigare, dvs. före legionellautbrottet, och respektive utsläpp vid ansökt produktion. Nämnden anser att man bör beakta redan tillståndsgiven förändring i Domsjö Fabriker:s produktion för att beskriva kumulativa effekter på recipienterna.

Nämnden anser att all utbyggnation/optimering av den befintliga bioreningen som pågår var menad att minska det ökade utsläppet till fjärden som pågått efter avstängning av den aeroba reaktorn. Av ansökan framgår att vissa parametrar kommer att öka i framtiden jämfört med nollalternativet (d.v.s. inklusive det kompletterande reningssteget). Nämnden vill även lyfta att enligt VISS uppnås inte MKN i vatten för näringsämnen, växtplankton och siktdjup för Örnköldsviks-fjärden och Dekarsöfjärden. Åtgärdsförslaget i VISS för att uppnå MKN inkluderar reducering av industriutsläpp.

Nämnden anser att det är viktigt för domstolen att inte missa målsättningen i pågående prövningar för Nouryon och Domsjö Fabriker som formulerats i den ursprungliga domen från 2018-12-10, i målet M 1611-16 – "målsättningen att begränsa de sammanlagda utsläppen från Domsjö Fabriker samt verksamheterna som bedrivs inom Domsjö industriområde..." (inklusive nuvarande Nouryons verksamhet).

Nämnden kan inte stödja bolagets sammanlagda bedömning om att risken för negativa effekter på Örnköldsviksfjärden från utsläpp till vatten vid ansökt produktion är liten och utan hinder för att uppnå MKN för recipienterna Moälven och Örnköldsviksfjärden. Nämnden står fast i bedömning om att det totala utsläppet av näringsämnen till fjärden behöver minska. Det är ännu tydligare om man beaktar nyare data för fjärden som skulle ligga till grund för bedömningen av statusklassningen i den nya förvaltningscykeln. Enligt SMHI's modell på vattenwebb bidrar jordbruk, skogsbruk och avlopp med 10-15 ton kväve och 1-2 ton fosfor per år till fjärden var för sig. För att jämföra avser Nouryon årligen släppa 15 ton kväve och 3,8 ton fosfor. Nämnden kan inte ta ställning till fortsatt utsläppspunkt till Moälven förrän resultat av pågående villkor U 3.4 Karakterisering, fiskutredning, utsläppspunkt i målet M1611-16 för Domsjö Fabriker har kommit in. Frågan bör inkluderas i provotidsvillkoret för den tillkomna reningsanläggningen.

Utsläpp till luft

Vad nämnden vet görs det inga kontinuerliga mätningar av VOC i luft i Örnköldsviks kommun inom ramen för luftövervakningen av bakgrundsmiljöer. Nämnden kunde inte utläsa om bolaget beaktar kumulativa effekter för sina slutsatser vid spridningsberäkning av VOC samt slutsatser om luktolägenheter. Som bolaget anger så förväntas bakgrundshalterna av VOC vara högre runt Nouryons verksamhet än generellt i urbana bakgrundsmiljöer, detta med hänvisning till närliggande verksamheter. Av ansökan framgår att vissa flyktiga organiska ämnen även kan orsaka lukt i omgivningen som kan upplevas som störande för närboende. Bolaget avser öka utsläpp av VOC med ca 25%. Nämnden anser att bolaget bör få (delat) ansvar över pågående utredning inom målet M 1611-16, villkor U2.4, av hur

utsläppen till luft av föreningar påverkar den närmaste omgivningen, med särskilt fokus på utsläpp av svavelväte och svaveldioxid, då lukten har föreskrivits i huvudsak till svavelföreningar. Nämnden motsätter sig därför ett allmänt villkor om delegering av frågan till tillsynsmyndigheten utan en genomförd utredning.

Eftersom Nouryon inte kan uttala sig om framtida utsläpp från kompletterande reningsanläggningen så bör även ett utredningsvillkor om påverkan på omgivningen från utsläppen av föreningar till luft, med särskilt fokus på utsläpp av svavelväte och svaveldioxid från bioreningen omfatta även Nouryons verksamhet framöver. Detta oavsett att ”ett luftutsläpp inte beblandas” med Domsjö Fabrikers utsläpp. Nämnden noterar att bolaget inte har några invändningar mot att få ansvar över hur utsläppen till luft av föroreningar från det tillkommande reningssteget påverkar närmaste omgivning. Nämnden yrkar på att domstolen delegerar frågan om reglering vid eventuella luktolägenheter till tillsynsmyndigheten.

Natura 2000

Den aktuella provningen bör beakta förändringar i artskyddsförordningen och bevarandeplanen för Natura 2000-området. Bolaget verkar inte ha bemött det. Bolaget bör även beakta en ny EU:s förordning om restaurering av natur som trätt i kraft i augusti 2024.

Nämnden vill lyfta för domstolen att det nyligen skett förändringar i artskyddsförordningen och bevarandeplanen för Natura 2000-området som bör beaktas vid tillståndsprövningen och eventuellt provning av tillstånd Natura 2000-område och artskyddsdispens.

Utter finns i området och är en art som enligt artskyddsförordningen ska ha noggrant skydd. Det innebär att enskilda individer är skyddade, inte bara populationen som helhet, och att artskyddsdispens måste sökas om man vill bedriva aktiviteter som kan påverka utterns habitat eller viloplatser. Om inte utterns viloplatser är kända (nämnden har inte sådan kännedom) behöver en fördjupad naturvärdesinventering utföras innan artskyddsdispensen söks.

Moälvens Natura2000-område är utpekad för 3160 Myrsjöar, 3210 Större Vattendrag, och 3260 Mindre vattendrag, samt arterna flodpärlmussla, lax, stensimpa, och utter. Förutsättningar för bevarande av 3210 är oreglerad vattenföring, fria vandringsvägar, naturliga omgivningar med skog och våtmarker, god eller hög ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen, att typiska arter har långsiktigt livskraftiga bestånd (t.ex. stensimpa, nejonöga, elritsa, lax, öring, harr, flodpärlmussla, strandsandjägare). Hotbild för 3210 som är relevant för detta sammanhang är reglering av vattenföringen (förutsatt att Nouryon tar vatten från Slussen/Veckefjärden), kanalisering (utsläppspunkten för processvatten var tidigare en del av älvens delta), exploatering av strandområden, utsläpp av föroreningar i punktkälla. 1029 flodpärlmussla hade tidigare en av Sveriges rikligaste förekomster i Moälven och kan naturligt finnas ända ut till mynningen. Hotbilden är brist på lämpliga bottnar (kanalisering), vattenreglering (Slussen), exploatering av strandzon och närområde, minskade bestånd av lax och öring, försämrad vattenkvalitet, övergödning. 1106 lax har en hotbild som inkluderar

vandringshinder (inklusive kemiska vandringshinder), temperaturpåverkan. 1163 stensimpa har som hotbild bland annat temperatur, försämrade syreförhållanden, vattenkvalitet och övergödning. 1355 utter har som hotbild miljögifter och en bevarandeåtgärd är att myndigheterna ska vidta åtgärder mot utsläpp av miljöfarliga ämnen.

Bolagets bemötande och kompletteringar

Nedan följer utdrag av Nouryons bemötande och kompletteringar i målet.

Förtydligande av yrkande, komplettering

Eftersom den idag tillståndsgivna årliga produktionsmängden väntas nås redan inom ett par år behöver tillåten produktionsmängd ökas. Bolaget har ansett att det bör ske genom att hela verksamheten prövas och villkorsregleras på nytt. Det är alltså fråga om en ansökan om tillstånd omfattande hela verksamheten dvs. inte ett ändringstillstånd. Prövningen inkluderar bibehållande och uppförande av för verksamheten erforderliga anläggningar och utförande av modifieringar av dessa för att kunna producera upp till 39 000 ton cellulosaderivat per år. Till största delen kommer verksamheten kunna bedrivas på samma sätt som idag med befintliga produktionsprocesser. För att nå ny maximal produktion behöver dock vissa effektiviseringar i produktionen ske, och vissa om- och tillbyggnader av produktionslokaler m.m. kan behövas. Detta beskrivs närmare i den tekniska beskrivningen och omfattas av yrkandet genom hänvisning till ansökan jämte bilagor.

Gällande den kompletterande reningsanläggningen som nämns i ansökan (och som i dagsläget håller på att uppföras under Domsjöns tillstånd) ingår bibehållandet av anläggningen liksom driften av denna i aktuell tillståndsprövning av Nouryons verksamhet i Örnsköldsvik; reningsanläggningen är en skyddsåtgärd för rening och hantering av Nouryons processavloppsvatten. Nouryons verksamhet omfattar i nuläget inte någon egen anläggning för rening av processavloppsvattnet. I gällande tillstånd är frågan i stället reglerad så att processavloppsvattnet ska avledas till Domsjö Fabrikers biologiska reningsanläggning. Tillståndet reglerar även den mängd TOC som får ledas till den biologiska reningsanläggningen. Slutliga mängder som sedan släpps till recipient regleras däremot i Domsjö Fabrikers tillstånd, likaså anläggningens prestanda, drift m.m. Eftersom Domsjö Fabriker, inom ramen för ett provotidsförordnande, uppför en ny kompletterande reningsanläggning som enbart kommer att hantera Nouryons processavloppsvatten har Nouryon och Domsjö kommit överens om att det är mest lämpligt att anläggningen i stället innehas och driftas av Nouryon. Nouryon kommer därigenom inte längre att skicka sitt processavloppsvatten till Domsjö Fabriker utan rena det i egen regi. Därmed behöver frågan om reningsanläggning, driftansvar, utsläppskontroll och eventuell miljöpåverkan regleras inom ramen för ett nytt verksamhetstillstånd för Nouryon. Det föreslås ske på sätt som beskrivs i ansökan och med de förslag till villkor och övriga åtagande som lämnas. I ansökan beskrivs också vad som bör gälla under den period när anläggningen driftsätts och trimmas in.

Uppdatering rörande den tillkommande bioreningen

Det kan noteras att bygglov har meddelats 2022 för den kompletterande bioreningsanläggningen och anläggandet är i sitt slutskede. Den tillkommande bioreningsanläggningen bedöms vara färdigställd mars 2023 och ska tas i successiv drift med start april 2023, allt i enlighet med Domsjö Fabrikers tillstånd och pågående provotid. Under den första tiden efter det att anläggningen startas kommer uppskalning och viss intrimning att behöva ske. Det innebär att allt vatten inte omedelbart kommer att kunna ledas genom den nya kompletterande anläggningen utan det kommer att ökas succesivt. Under denna period kommer en viss del av Nouryons processavloppsvatten fortsatt behöva ledas till Domsjö Fabrikers befintliga bioreningsanläggning och omhändertas på samma sätt som idag. Denna uppskalning bedöms ta ca ett halvår. Själva intrimningsfasen väntas ta som mest ett och ett halvt år. Se mer härom i Domsjö Fabrikers pågående provning av inlämnad provotid, domstolens mål nr M 1611-16. Sammanfattningsvis kan således konstateras att uppförande av den kompletterande bioreningsanläggningen i enlighet med Domsjö Fabrikers tillstånd går enligt plan och att den under våren kommer att tas i successiv drift. Nouryon kommer således vid meddelande av tillstånd enligt ansökan att kunna ta över en nyuppförd bioreningsanläggning, som syftar till att rena Nouryons processavloppsvatten, för intrimning och utredning av slutliga villkor enligt förslag till utgången av 2024.

Utredningsföreskrift för den tillkommande bioreningen jämfört med samma föreskrift för Domsjö Fabriker AB

Så snart Nouryon tar ett nytt tillstånd i anspråk kommer frågan om den kompletterande bioreningen i Domsjö's tillståndsprocess (där frågor om bl.a. utsläpp till vatten är under provotid) att lyftas över till Nouryons tillstånd. Som framgår av ansökan "övertar" Nouryon därmed provotiden från Domsjö Fabriker vad avser utsläpp till vatten från den kompletterande bioreningen. Nouryons förslag enligt ansökan är att den kompletterande bioreningens fortsatta utredning regleras enligt följande.

Nouryon har förslagit att redovisning enligt utredningsföreskriften ska redovisas utgången 2024 för domstolen. Nouryon har uppfattat att denna utredningsföreskrift jämte provisorisk föreskrift följer motsvarande föreskrift för Domsjö Fabriker för den tillkommande bioreningsanläggningen. Nouryon är medvetet om att frågan om nämnda föreskrift just nu prövas i Domsjö Fabrikers mål med anledning av en förlängning av nämnda föreskrift samt att den därmed kan justeras. Om så sker kan Nouryon uppdatera sitt villkorsförslag.

Lokalisering

Den tillkommande bioreningsanläggningen uppförs, som angetts tidigare, i enlighet med Domsjö Fabrikers tillstånd. Fråga om lokalisering av den kompletterande bioreningsanläggningen har således prövats i Domsjö Fabrikers tillstånd samt via bygglovet; det är inte en fråga för nuvarande provning eftersom Nouryon (i enlighet med Nouryons ansökan) kommer att ta över driften av en befintlig anläggning.

Vad gäller andra anläggningar för Nouryons verksamhet är det endast mindre justeringar av den befintliga verksamheten som krävs för att uppnå den ansökta produktionsökningen. Produktionsökningen kommer att ske i befintliga produktionslinjer (tre stycken) genom en effektivisering av processen, inklusive uppgraderingar av system för kemikaliedosering, värme och kyla, styrning samt kemikalieåtervinning. Det finns således inga andra anläggningsdelar att ”lokaliseringspröva” i ansökan.

Alternativ reningsteknik

Vad gäller frågan om alternativ tillämplig reningsteknik för att minska bolagets utsläpp till Moälven samt vilka alternativ Nouryon och Domsjö Fabriker utesluter och orsaken till detta kan påminnas om att denna fråga utretts under många år i Domsjö Fabrikers tillståndsprocess. Nämda process utmynnade i en deldom i december 2018 i vilken mark- och miljödomstolen prövade aktuell reningsteknik samt ålade Domsjö Fabriker att installera den kompletterande bioreningsanläggningen. Inför det beslutet fanns ett omfattande underlag i vilken olika reningstekniker bedömdes och värderades. Nouryon får även framhålla att föreslagen utredningsföreskrift för utsläpp till vatten innefattar utredning om eventuell ytterligare rening. Nouryon får avslutningsvis framhålla att bolaget behandlat lokaliseringsfrågan generellt i miljökonsekvensbeskrivningen

Verksamhetskoder

Aktuell ansökan omfattar miljöfarlig verksamhet enligt verksamhetskoden 24.15-i enligt miljöprövningsförordningen; dvs. för anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton plaster per kalenderår.

I ansökan har uppförande och drift av en egen mindre ångpanna för förbränning av producerad biogas omnämnts.

BAT CWW är också huvudslutsats

Bolaget har noterat Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr M 15170- 22 den 29 januari 2024. Avgörandet innebär att den s.k. BAT CWW ska utgöra en huvudslutsats för verksamheten. Bolagets utgångspunkt och tolkning av EU-rätten har emellertid varit att en verksamhet enbart ska omfattas av en huvudslutsats samt att frågan vad gäller rening av det processavloppsvatten m.m. som uppkommer i verksamheten är en sidosluts. Oaktat bolagets bedömning har det nu att förhålla sig till Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beträffande ett efterlevande av BAT CWW pågår som framgår av ansökan och efterföljande skrifter ett arbete med att installera kompletterande biologisk rening för att separera reningen av bolagets processavloppsvatten från Domsjö Fabriker AB:s processavloppsvatten (och att därmed inrymma andra avloppsflöden från Domsjö Fabriker AB in till den tidigare gemensamma biologiska reningen). Den tillkommande biologiska reningen är uppförd och uppstart har skett. Den är dock inte intrimmad än och ett fullständigt mottagande av Nouryons processavloppsvatten har således inte skett än.

Mot bakgrund av att det handlar om en ny biologisk reningsanläggning för närvarande under uppstart har Nouryon föreslagit en utredningsföreskrift med provotidsvillkor för att därefter föreslå slutliga villkor för utsläpp till vatten från anläggningen. I ljuset av att BAT CWW enligt ovan ska anses vara en huvudslutsats kommer även en dispens att krävas under provotiden vad avser fosfor och total suspenderad substans (TSS). Vad gäller fosfor motsvarar mängden enligt bolagets förslag till provisorisk föreskrift en halt för vilken bolaget nu söker om dispens för. För TSS hemställs om följande reglering.

- För utsläpp från den kompletterande bioreningsanläggningen ska 0,4 ton SÄ GF/A per dygn som årsmedelvärde, bestämd enligt svensk standard SS EN 872 med anpassning av mängden tvättvatten för höga suspenderande substanser, gälla.

Bolaget har vid kompletteringen av ansökan presenterat en analys rörande verksamhetens förhållande till BAT CWW.

Det kan redan nu konstateras att det finns tekniker i form av filtrering alternativt fällning för att reducera innehåll av fosfor och suspenderad substans i vattnet. Utformning, effekt, m.m. måste dock utredas under en provotid, dvs. hur verksamheten bäst ska kunna efterleva BAT.

Ytterligare kompletteringar och bemötanden av bolaget

Bolaget vill inledningsvis framhålla att det finns en stor efterfrågan på bolagets produkter och att det är en angelägen produktionsökning som utgör grunden och skälet till aktuell ansökan. Det är samtidigt en konkurrensutsatt verksamhet som måste förhålla sig till en anpassningsbar marknad och det är angeläget att ansökan bifalles, självklart med relevanta villkor för att begränsa omgivningspåverkan. Detta tillsammans med det faktum att verksamheten inte är en oväsentlig arbetsgivare i Örnsköldsvik medför att bolaget måste ifrågasätta påståenden om äventyr från nedan nämnda myndigheter.

Bolagets bemötande av Länsstyrelsen Västernorrlands yttrande

Avstyrkande, MKN

Som framgår av ansökan behöver näringsämnen tillföras reningsprocessen i den tillkommande biologiska reningsanläggningen för att uppnå en god reduktion av organiskt material. Ett utsläpp av kväve och fosfor kommer således att ske via det renade processvattnet. Jämfört med nollalternativet (i form av idag tillståndsgiven produktion) innebär detta en marginell ökning i form av cirka 3 ton kväve respektive 0,9 ton fosfor per år. Detta ökade utsläpp ska ställas i relation till den totala tillförseln via Moälven och övriga punktkällor till Örnsköldsviksfjärden, vilken idag utgör drygt 570 ton kväve och 37 ton fosfor, varav ca 240 ton kväve och ca 17 ton fosfor släpps ut via olika punktutsläpp. Med detta som utgångspunkt

noteras att respektive myndighet anför som skäl för att inte tillåta produktionsökningen att utsläppet äventyrar uppnåendet av miljökvalitetsnormen god ekologisk ytvattenstatus i Örnsköldsvikfjärden.

I ljuset av detta är det av vikt att betrakta vad ett äventyr i 5 kap. 4 § miljöbalken ska innebära. Enligt kommentaren till miljöbalken (Bjällås, Ulf, m.fl., Miljöbalken en kommentar, Norstedts juridik) kan följande noteras. Vid en tillståndsgivning krävs att domstolen tar praktiska hänsyn och möjligheterna till ytterligare prövning, MOD 2021:5. Domstolen ansåg att i det målet att det kommer att finnas möjlighet att genom villkor begränsa utsläppen så långt att påverkan på vattenmiljön blir godtagbar och miljökvalitetsnormen kan uppfyllas även i det fall regleringen inledningsvis sker genom provotidsförordnande. Det bedömdes inte utgöra hinder mot tillåtligheten av verksamheten utan endast få betydelse för att bestämma försiktighetsmått m.m. Till skillnad från försämringsförbudet, som bedöms på kvalitetsfaktornivå, görs äventyrandebedömningen i förhållande till den status eller potential som ska uppnås. En tillkommande förorening i ett vatten som redan har god ekologisk status och, om verksamheten tillåts, kommer att fortsätta ha god ekologisk status innebär alltså inget äventyrande. Vidare ska en förändring inom en klassgräns, t.ex. inom måttlig status, inte i sig anses äventyra möjligheterna att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön, i vart fall så länge inte ny praxis från EU-domstolen säger något annat. En bedömning måste göras av den sammantagna effekten och hur den inverkar på möjligheten att nå rätt status eller potential. En försämring i den lägsta kvalitetsklassen är dock alltid otillåten.

Uttrycket ”äventyra” markerar att det handlar om att se till att verksamheten eller åtgärden inte innebär ett allvarligt hot mot möjligheterna att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön. Med ”äventyra” avses att det ska vara fråga om ett risktagande av en sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla ramdirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel. Med ”äventyra” avses inte vilket försvårande som helst. Hanterliga risker – dvs. risker som bedöms kunna hanteras på ett sätt som gör att det inom ramen för vattenförvaltningen eller genom andra åtgärder fortfarande är möjligt och sannolikt att rätt kvalitet på vattenmiljön kan uppnås – bör alltså kunna accepteras och inte betraktas som ett äventyrande. I äventyra ligger ett moment av hasard, högt spel, vågspel eller chanstagande, dvs. att man medvetet tar en så stor risk att den inte kan betraktas som acceptabel när det gäller möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet eller tillåter att möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet lämnas åt slumpen. Här anses således finnas ett ganska stort utrymme för att tillåta verksamheter eller åtgärder som i och för sig innebär påfrestningar för arbetet att förbättra vattenmiljön eller gör det svårare att uppnå rätt kvalitet. Det avgörande måste vara att det även om verksamheten eller åtgärden tillåts – med de villkor om försiktighetsmått som kan behövas och med hänsyn till utrymmet för att genom andra åtgärder kompensera för det försvårande som tillåtandet medför – fortfarande bedöms vara möjligt att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön. Om verksamheten eller åtgärden tillåts utan någon analys av förutsättningarna för att uppnå rätt kvalitet på den berörda vattenförekomsten eller utan att det finns grund för antagandet att det fortfarande är möjligt att uppnå rätt kvalitet, måste myndigheten eller kommunen anses ha lämnat den frågan åt slumpen och därigenom äventyrat att rätt kvalitet uppnås.

Som framgår av det ovanstående ska med äventyr förstås ett risktagande av sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla ramdirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel. I nuvarande mål handlar det om ett ökat utsläpp av 3 ton kväve och 0,9 ton fosfor per år i en recipient med en årlig belastning om drygt 570 ton kväve och 37 ton fosfor. Det tillkommande utsläpp som uppstår till följd av ansökt produktionsökning medför inte någon försämring av statusklassning eller klassning av enskild kvalitetsfaktor. Bolaget får med fog ifrågasätta om detta är ett äventyr av sådan dignitet att tillstånd till nödvändig produktionsökning inte ska meddelas.

Det ska i sammanhanget även noteras att Vattenmyndigheten har angett att påverkan på Örnköldsvikfjärden härstammar från jordbruk, förorenade områden, utsläpp från reningsverk, IED-industrier samt övrig industri, m.m. Det är således inte några fokuserade enskilda källor som kan åtgärdas för att normen ska nås. I stället är det fråga om ett större helhetsgrepp som enligt lagstiftningen normalt ska tas via ett åtgärdsprogram. Något åtgärdsprogram har i aktuellt fall inte tagits fram av relevant myndighet i syfte att försöka ta detta helhetsgrepp rörande frågan om utsläpp av näringsämnen från de olika källorna.

Nouryon får avslutningsvis även referera till Mark- och miljööverdomstolens avgörande 2023-10-25 i mål nr M 692-22. I målet, som avsåg utsläpp till vatten med fråga om tillåtlighet i relation till miljökvalitetsnormen för ekologisk status i ytvattnet, uttalade domstolen bl.a. följande.

”I förarbetena till 5 kap. 4 § miljöbalken uttalas att med begreppet äventyra avses inte vilket försvårande som helst utan det ska vara fråga om ett risktagande av en sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla vattendirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel. Hanterliga risker, dvs. risker som bedöms kunna hanteras på ett sätt som gör att det inom ramen för vattenförvaltningen eller genom andra åtgärder fortfarande är möjligt och sannolikt att rätt kvalitet på vattenmiljön kan uppnås, bör alltså kunna accepteras och inte betraktas som ett äventyrande. Det kan vara fråga om såväl beslutade som planerade åtgärder. I äventyra ligger ett moment av hasard, högt spel, vågspel eller chanstagande, dvs. att man medvetet tar en så stor risk att den inte kan betraktas som acceptabel när det gäller möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet eller tillåter att möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet lämnas åt slumpen. Här finns således ett ganska stort utrymme för att tillåta verksamheter eller åtgärder som i och för sig innebär påfrestningar för arbetet att förbättra vattenmiljön eller gör det svårare att uppnå rätt kvalitet. Det avgörande måste vara att det även om verksamheten eller åtgärden tillåts, med de villkor om försiktighetsmått som kan behövas och med hänsyn till utrymmet för att genom andra åtgärder kompensera för det försvårande som tillåtandet medför, fortfarande bedöms vara möjligt att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön.

Mot den redovisade bakgrunden, och med beaktande av att det i detta fall är fråga om begränsade utsläpp av aktuella ämnen samt till de förutsättningar som finns att efter en provotid genom villkor m.m. närmare reglera utsläppen, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte kommer bli fråga om en förutsägbar höjning av koncentrationen av aktuella SFÄ vid någon representativ övervakningsstation eller av kvicksilver i biota på ett sätt som strider mot försämringsförbudet.

Utsläppen kan inte heller anses innebära ett sådant risktagande som äventyrar uppnåendet av aktuella miljökvalitetsnormer.”

Mark- och miljööverdomstolen bekräftar således den restriktiva bedömningen av ett ”äventyr”, liksom att försämringsförbudet (som inte görs gällande i nu aktuellt mål)

bland annat förutsätter en förutsägbar höjning av koncentrationen av relevanta ämnen vid någon representativ övervakningsstation på ett sätt som strider mot försämringsförbudet.

En bedömning av äventyr kan ej heller ske i frånvaro av att betrakta Domsjö Fabriker AB:s verksamhet och pågående tillståndsprövning. Som framgår av Nouryons ansökan har frågan om utsläpp av processavloppsvatten reglerats i Domsjö Fabriker AB:s tillstånd och rening har skett i en bioreningsanläggning uppförd och finansierad av bl.a. Nouryon och Domsjö Fabriker AB.

Fråga om utsläpp till vatten, och historiskt sett främst utsläppet av COD, har varit en angelägen fråga under lång tid och Nouryon har i enlighet med krav i Domsjö Fabriker AB:s tillstånd, uppfört en kompletterande reningsanläggning för att dels enkom rena Nouryons processavloppsvatten, dels möjliggöra kapacitet att rena andra flöden från Domsjö Fabriker i den äldre bioreningsanläggningen som fram till idag skickats bypass direkt till recipient.

Det går således inte att betrakta Nouryons verksamhet och utsläpp av processavloppsvatten i relation till miljökvalitetsnormen och ett äventyr, utan att även beakta Domsjö Fabriker AB:s utsläpp och pågående provotid. Positivt i detta avseende är att respektive fråga handläggs av samma mark- och miljödomstol. Nouryon vidhåller i ljuset av det ovanstående även ansökt produktionsökning. Det kan framhållas att bolaget undersöker möjligheterna för ytterligare rening av processvattnet med avseende på fosfor för att minimera så långt möjligt belastningen från verksamheten, vilken fråga kan inkluderas i den provotid som föreslagits av bolaget vad avser utsläpp till vatten.

Avsättning av biogas

Länsstyrelsen har framfört att bolaget behöver redogöra för att avsättning finns för den biogas som produceras, samt att erforderliga tillstånd för förbränningen finns hos mottagande part.

Nouryon har genom avtal fått bekräftat att SEKAB har möjlighet till att motta och förbränna den biogas som uppkommer från bolagets verksamhet. Det har enligt avtalet ålegat vardera part att tillse att erforderliga tillstånd för mottagande och användning av biogasen finns och Nouryon har med fog förlitat sig på att SEKAB uppfyller åtagandet. Bolaget kan emellertid inte uttala sig om SEKAB har haft denna rätt att motta och använda biogasen från bolagets verksamhet. Vad bolaget har förstått har SEKAB dock initierat ett ärende för att reda ut frågan. Det står klart att Nouryon inte anser att det är ett resurseffektivt nyttjande att inte tillvarata biogasen. Om SEKAB efter prövningen av sitt ärende inte kan motta och använda biogasen kommer Nouryon att se över möjligheten att uppföra en mindre gaspanna för förbränning och tillvaratagande av energin i biogasen inom anläggningen. Aktuell panna var en del av den ursprungliga ansökan (men utgick under kompletteringen av ansökan) samt är prövningsmässigt en anmälningspliktig verksamhet. I och med att frågan väcks om SEKAB:s möjligheter att hantera biogasen får bolaget nu förtydliga att ansökt verksamhet innefattar uppförande och drift av en gaspanna för en eventuell förbränning av biogasen.

Buller

Länsstyrelsen har i sitt yttranden motsatt sig bolagets villkorsförslag vad avser buller och föreslagit en villkorsskrivning motsvarande nyetablering av industrier [...].

Nouryon har förståelse för länsstyrelsens ambition men bedömer att den inte går att realisera mot bakgrund av att verksamheten är en äldre verksamhet och att påverkan från andra verksamheter i omgivningen alltjämt vad avser buller kommer vara så pass omfattande att ytterligare åtgärder från bolagets sida inte kommer att ge en noterbar effekt i omgivningen. Bolaget åtar sig emellertid att se till att tillkommande anläggningar ska anläggas så att nyetableringsnivåerna kan innehållas; en inte ovanlig reglering för äldre industrier för att se till att tillkommande verksamheter inte försvårar en bullersituation. Om frågan enligt domstolen emellertid är relevant måste den utredas under en provotid.

Lagring av kondenserade gaser

Giftiga och hälsoskadliga kondenserade gaser ska lagras i stationär utrustning försedd med tillämpliga säkerhetsanordningar på industriområdet. Lagring av farliga kemikalier i järnvägsvagn inom industriområdet är inte tillåten. Bolaget har låtit AFRY titta på frågan med avseende på riskerna med aktuell lagring. Det kan ifrågasättas om den risk som motiverar länsstyrelsens tilläggsförslag är reell. Det finns ingen anledning att bedöma att en tillfällig och kortvarig lagring i en järnvägsvagn innebär en större risk än att lagra den i en fast cistern. Regleringen kring transporter av farligt gods på järnväg innebär kontrollkrav av transportutrustningen som är jämförbara med krav på kontroll av fasta tankar i arbetsmiljölagstiftning. Bolaget får sammantaget motsätta sig länsstyrelsens tilläggsförslag.

Utsläpp till luft

Länsstyrelsen motsätter sig bolagets villkorsförslag och anser inte att bolaget visat att man uppfyller miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik för utsläppet till luft. Nouryon motsätter sig [länsstyrelsens då aktuella] villkorsförslag. Nämda fråga omfattas av de relativt nykomna s.k. BAT-slutsatser för aktuell verksamhet (BAT-WGC, Rening och hantering av avgaser inom den kemiska sektorn). BAT-slutsatsen publicerades 2022-12-12 och bolaget bedriver för närvarande ett arbete med att utreda verksamheten i förhållande till nämnda slutsats för att därefter säkerställa att verksamheten kommer att innehålla slutsatsernas utsläppsnivåer. Det måste framhållas att dagens villkor är en reglering av utsläpp om 60 ton per kalenderår samt att länsstyrelsen yrkar på en tiofaldig reduktion.

Utsläpp via huvudavloppet

Länsstyrelsen yrkar att utsläppet av TOC regleras per månad enligt nedan (bolagets yrkande justerat till produktion vid 30 000 ton/år). Mängden TOC (SS-EN-1484) i avloppsvatten som släpps ut genom det s.k. huvudavloppet får, efter avdrag för TOC i råvattnet, inte överstiga 0,14 ton/dygn i medeltal för månad. Nouryon har ingen invändning mot länsstyrelsens förslag.

Länsstyrelsens villkorsförslag om lukt

Länsstyrelsen yrkar på ett villkor om att lukt även ska reduceras under underhållsarbeten, att bolaget systematiskt ska söka utsläpp av luktstörande luftströmmar samt att installerad luktreduktionsutrustning ska garantera minst 90 % luktreducerande effektivitet. Därtill yrkar länsstyrelsen på ett villkor som anger att gasproduktion ska avstanna innan slam leds till slamlager samt att transporter av rötresten inte får ge upphov till lukt.

Nouryon får framföra att bolaget motsätter sig villkorsförslagen eftersom en reduktion av lukt även under underhållsarbeten förutsätter en tillgänglighet på filtret som är 100 procent vilket inte kan accepteras, att systematisk sökning av luktstörande utsläpp redan är en del av BAT-CWW och kommer att ingå i bolagets uppföljningskontroll av reningsanläggningen (ett särskilt villkor för detta är därmed inte nödvändigt) samt att bolaget inte kan acceptera en reduktionsgrad utan motsvarande garanti från leverantören av biofiltret, vilket bolaget inte har erhållit.

Vad avser villkorsförslag om rötrest motsätter sig bolaget villkoret eftersom den anaeroba reningsanläggningen inte kan likställas med en rötkammare.

Länsstyrelsens villkorsförslag om fackling av biogas, lagring av kemikalier, släckvatten, invallning och energihushållningsplan

Nouryon får beträffande fråga om fackling framföra att fackling kommer att ske undantagsvis när biogasen inte kan tas emot av SEKAB alternativt inte kan användas i den gaspanna som eventuellt kan komma att uppföras om inte SEKAB har möjlighet att ta emot biogasen på permanent basis (se ovan). Facklan kommer att utformas i enlighet med BAT CWW och kommer att drifas i enlighet med förutsättningarna däri (se BAT 17 som anger att bästa tillgängliga teknik för att förhindra utsläpp till luft från fackling är att endast använda fackling av säkerhetsskäl eller vid icke-rutinmässiga driftförhållanden (t.ex. vid start eller avstängning)). Någon särskild villkorsreglering härom är inte nödvändig.

Vad avser villkorsförslag, lagring på ogenomsläpplig yta, behöver frågan utredas och åtgärdas under en övergångstid och inte regleras genom slutligt villkor direkt. Under alla förhållanden bör begreppet tät yta, för tydlighets skull, användas i villkoret eftersom det är oklart om det finns en yta som är ogenomsläpplig i ordets rätta bemärkelse. Därtill bör det framgå att villkoret avser flytande avfall samt avser lagring på stationär plats inom anläggningen. Första meningen i villkoret bör därför, om slutligt villkor föreskrivs, formuleras enligt följande (tillägg kursiverat); ”Kemiska produkter och farligt flytande avfall, som lagras på stationär plats, ska lagras på tät invallad yta.”.

Beträffande villkorsförslag rörande vidtagande av samtliga platsspecifika åtgärder benämnda A, B och C enligt bolagets släckvattenutredning, motsätter sig Nouryon detta. Det är inte rimligt att åtgärder utöver de som identifierats som s.k. A-åtgärder ska vidtas. Som angetts i bolagets komplettering är åtgärder enligt kategori B tveksamma i relationen riskminimering kontra kostnad och måste utredas ytterligare om domstolen skulle finna åtgärderna potentiellt relevanta (enligt nuvarande

bedömning uppgår kostnaden till ca 10 Mkr). De s.k. C-åtgärderna är än mindre balanserade. Bolaget vidhåller således sin uppfattning att endast A-åtgärder ska vidtas. Om domstolen skulle finna att ytterligare åtgärder kan vara rimliga måste förutsättningarna för detta utredas närmare under en provotid.

Vad gäller villkorsförslag rörande invallning eller liknande av området invid vakuumpumprum och kryokondenseringsanläggningen, har bolaget ingen invändning mot denna försiktighetsåtgärd. Bolaget åtar sig att genomföra denna och det saknas därmed skäl att villkorsreglera denna.

Nouryon medger länsstyrelsens villkorsförslag avseende energihushållningsplan, kontrollprogram och avvecklingsplan.

Länsstyrelsens kommentarer på bolagets utredningsförslag U1-U2 samt myndighetens egna förslag till utredningar

Vad gäller länsstyrelsens synpunkter på bolagets utredningsföreskrift U1 och hemställan om att denna ska ersättas med LU2-5 får bolaget anföra följande. Bolaget har ingen invändning mot länsstyrelsens utredningsföreskrift enligt LU2-4, dock måste målsättningsvärdena justeras så att de kan motsvara rimliga förväntningar.

Beträffande LU5, om kompensationsåtgärder för påverkan på allmänna intressen i vatten, ställer sig bolaget tvekande till länsstyrelsens begäran. Regleringen i 16 kap. 9 § miljöbalken, vilken bestämmelse länsstyrelsen torde luta sig mot, ger möjlighet för en prövningsmyndighet att reglera en kompensation men att bedömningen måste ta hänsyn till hur allvarligt intrång som verksamheten medför i allmänna intressen och vilken nytta tillståndshavaren kan väntas få av verksamheten. Exempel kan vara att en verksamhet tar i anspråk allmän mark såsom lekplats m.m. och då måste kompensera genom att uppföra en alternativ lekplats. Nouryon ifrågasätter att verksamheten tar i anspråk allmänna intressen eller gör ett intrång i det som motiverar en utredning om kompensation.

Bolaget medger en uppdatering av klimatriskbedömningen utifrån uppdaterat underlag, med redovisning ett år efter att tillståndet vunnit laga kraft. Det kan även förtydligas att det inte är rimligt att bolaget ska utreda risker förknippade med tredje mans tillhandahållande av processvatten till verksamheten. Härvid kan noteras att avbrott i tillförseln har skett historiskt och resulterade i att produktionen pausades tills leveransen återupptogs. Nämnade fråga torde inte vara skäl för fortsatt utredning.

Gällande om utredning av stoftutsläpp utreder bolaget redan hur uppfyllnad av BAT-WGC ska ske vilket bör vara tillräckligt och någon ytterligare utredningsföreskrift är inte nödvändig.

Länsstyrelsens provisoriska föreskrift gällande utsläpp av processavloppsvattnen

Nouryon får i denna del hänvisa till inlämnat material. Bolaget noterar vidare att mark- och miljödomstolen meddelat deldom för Domsjö Fabriker AB rörande bl.a.

en fortsatt provotid vad avser utsläpp till vatten (domstolens mål nr M 1611-16). I de provisoriska föreskrifterna har domstolen meddelat värden som motsvarar Nouryons förslag vad avser dagens produktion, vilket med en uppräknings i relation till ansökt produktionsökning motsvarar bolagets förslag, med ett undantag. Undantaget är den provisoriska regleringen rörande utsläpp av suspenderade ämnen till vatten, där domstolen föreskrivit 0,3 ton SÄ GF/A per dygn. Nouryon har dock tillsammans med Domsjö Fabriker överklagat aktuellt värde.

Bolagets bemötande av MSB:s yttrande

Synpunkter på släckvattenutredningen

MSB har tagit del av bolagets släckvattenutredning men anser att följande behöver förtydligas.

- a. Vilka av de åtgärder som föreslås i AFRY:s utredning är bolaget villigt att åta sig att genomföra? Ett eller flera av paketen A, B och C eller enskilda åtgärder från ett eller flera av dessa eller inget alls?
 - b. Finns möjlighet att PFAS kan komma att spridas till omgivningen vid släckinsats när de av bolaget accepterade åtgärderna genomförts? Utredningen (sid. 15) tycks tyda på att så är fallet, men ett klagande skulle vara önskvärt.
 - c. De kostnadsuppskattningar som bifogas i bilaga 2 till utredningen omfattar endast fullständiga paket för de olika anläggningsdelarna.
- Nouryon får med anledning av myndighetens frågor (vilket framgår ovan), förtydliga att bolaget avser att genomföra åtgärder A, samt att risk för utsläpp av PFAS till omgivningen inte kan uteslutas efter genomförda s.k. A-åtgärder. Bolaget har förtydligat avseende kostnader för åtgärder i bilaga A avsnitt 4 vartill hänvisas. Beträffande åtgärder för riskreducering kontra kostnad kan bolaget genomföra en sådan utredning under en provotid om domstolen finner att det föreligger skäl härför.

Larm till närboende (VMA)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap framför att de redovisade riskerna med etylenoxid visar att omgivande verksamheter och bebyggelse under ogynnsamma omständigheter kan utsättas för farliga koncentrationer vid stora utsläpp av etylenoxid. Det är angeläget att personer som uppehåller sig i de drabbade områdena kan larmas på ett adekvat sätt och myndigheten tolkar det som att informationen till allmänheten är tänkt att ske genom VMA (viktigt meddelande till allmänheten) som utlöses av räddningstjänsten. En bekräftelse på att så är fallet, samt att utrustning och rutiner för detta är på plats bör dock bekräftas.

Nouryon har dokumenterade rutiner för intern och extern varning samt att VMA kan aktiveras genom dialog med kommunal räddningsledare. Bolaget har beskrivit möjligheten att använda VMA samt hur kontakt- och beslutvägare fungerar i bolagets nödlägesrutiner vilka har bilagats inlämnad säkerhetsrapport till ansökan.

Frågan om provotid för PFAS

MSB anser att frågan om utbyte av PFAS-innehållande skum är av stort intresse och att fler än bolaget och tillsynsmyndigheten kan komma att ha synpunkter på vad som framkommer i arbetet med detta. Myndigheten önskar därför att frågan utreds under en provotid med villkor liknande det som Nouryon Pulp and Performance AB i Stockvik fick i mål nr M 12073-21.

Nouryon har påbörjat en utredning för byte till PFAS-fritt brandskum. Bolaget motsätter sig inte att frågan utreds under en provotid i enlighet med det hänvisade målet under förutsättning att redovisningstiden sätts till tre år.

Bolagets bemötande av Naturvårdsverkets yttrande

Avstyrbandet av produktionsökningen med anledning av ökade utsläpp av näringsämnen jämfört med nollalternativet

Naturvårdsverket bedömer att det på nuvarande underlag saknas förutsättningar att bevilja tillstånd till utökad produktion av cellulosaderivat eftersom bolaget inte har visat att den sökta verksamheten uppfyller kraven i 2 kap. miljöbalken och att den kan bedrivas utan att äventyra att god ekologisk status på kvalitetsfaktornivån näringsämnen uppnås till år 2027 för Örnsköldsviksfjärden.

Nouryon hänvisar i denna del till det som sagts tidigare.

Utsläpp till vatten

Naturvårdsverket yrkar att under en provotid ska frågan om vilka slutliga villkor som ska gälla för utsläpp till vatten skjutas upp (NVUF1). När det gäller utredningsuppdrag kopplade till utsläpp av avloppsvatten som berör både Domsjö Fabriker AB och bolaget anser Naturvårdsverket att ansvarsförhållandena behöver klargöras samt att den generella målsättningen för avloppsvattenreningsanläggningens prestanda bör vara att nå den lägre delen av utsläppsintervall för relevanta parametrar som anges i tabell 1-3 till BAT 12 i BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW). Naturvårdsverket har vidare angett att det kan acceptera bolagets förslag till provisoriskt villkor P1 med den förändringen att de angivna begränsningsvärdena justeras ner med 30 procent för att motsvara den idag tillståndgivna omfattningen på produktionen (30 000 ton per år) i stället för den ansökta omfattningen (39 000 ton per år). Detta ger: 3,2 ton TOC/dygn, 42 kg totalkväve/dygn samt 14 kg totalfosfor per dygn.

Mot bakgrund av den relativt korta utredningstiden bör begränsningsvärdena mätas som månadsmedelvärden samt avledd mängd processavloppsvatten och dess innehåll av TOC rapporteras månadsvis till tillsynsmyndigheten.

Nouryon får med anledning av Naturvårdsverkets synpunkter rörande provotidsutredning för utsläpp till vatten hänvisa till det som sagts tidigare.

Utsläpp till luft

Naturvårdsverket anser att frågan om utsläpp till luft bör sättas på provotid. Nya krav rörande utsläpp till luft har fastställts i de BAT-slutsatser för rening och hantering av avgaser inom den kemiska industrin som publicerades den 12 december 2022. När det gäller utsläpp av flyktiga organiska ämnen, VOC, bör det utredas närmare vilka utsläppsreducerande åtgärder som kan genomföras. Naturvårdsverket yrkar därför att två utredningsföreskrifter föreskrivs samt att bolaget villkorsförslag 4 och 5 ska gälla som provisoriska föreskrifter.

Nouryon konstaterar att frågan om utsläpp till luft från en kemisk industri regleras via BAT-slutsatser för utsläpp till luft från kemisk sektor (BAT-WGC). Aktuell BAT-slutsats publicerades som angetts ovan i december 2022. Bolaget bedriver ett arbete för att implementera kraven inom utsatt tidsgräns enligt IED-direktivet och den svenska industriutsläppsförordningen. Bolaget motsätter sig således aktuella föreskrifter.

Energi

Naturvårdsverket anser mot bakgrund av ökningen av energianvändning samt den möjlighet som finns till följd av teknikutveckling att löpande effektivisera energianvändningen att bolagets verksamhet bör regleras med ett energihushållningsvillkor och en delegation till tillsynsmyndigheten om att meddela villkor om rimliga åtgärder framtagna inom ramen för energihushållningsplanen enligt villkor. Nouryon hänvisar i denna del till vad som tidigare framförts.

Bolagets bemötande av Örnsköldsviks kommuns yttrande

Nouryon noterar att kommunen inte har några erinringar mot att Nouryon tar över det kompletterande reningssteget, att kommunen tillstyrker bolagets förslag om ett provotidsvillkor för att utreda reningsgrader och utsläppsnivåer för processavloppsvatten som är rimligt att redovisa senast den 31 december 2024.

Avstyrkandet av produktionsökningen med anledning av ökade utsläpp av näringsämnen jämfört med nollalternativet.

Örnsköldsviks kommun anser att miljökonsekvenser med det kompletterande steget ännu inte är utredda för att kunna utgå från denna som nollalternativet. Av ansökan framgår att vissa parametrar kommer att öka i framtiden jämfört med nollalternativet (dvs. inkl. det kompletterande reningssteget). Kommunen kan därför inte stödja bolagets sammanlagda bedömning om att risken för negativa effekter på Örnsköldsviksfjärden från utsläpp till vatten vid ansökt produktion är liten och utan hinder för att uppnå MKN för recipienterna Moälven och Örnsköldsviksfjärden. Nouryon hänvisar i denna del tidigare redovisning.

Utsläpp till luft

Kommunen har anfört att de inte kunnat utläsa om bolaget beaktar kumulativa effekter för sina slutsatser vid spridningsberäkning av VOC samt slutsatser om luktolägenheter. Som bolaget anger så förväntas bakgrundshalterna av VOC vara högre runt Nouryons verksamhet än generellt i urbana bakgrundsmiljöer, detta med

hänvisning till närliggande verksamheter. Bolaget avser öka utsläpp av VOC med ca 25 procent och att vissa flyktiga organiska ämnen även kan orsaka lukt i omgivningen som kan upplevas som störande för närboende. Kommunen anser att bolaget bör få (delat) ansvar över pågående utredning inom mål nr M 1611-16, villkor U2.4, av hur utsläppen till luft av föreningar påverkar den närmaste omgivningen, med särskilt fokus på utsläpp av svavelväte och svaveldioxid, då lukten har föreskrivits i huvudsak till svavelföreningar. Kommunen motsätter sig att frågan delegeras till tillsynsmyndigheten utan en genomförd utredning.

Nouryon kan inte i dagsläget uttala sig om framtida förväntade utsläpp av svavelväte, eftersom det ingår i utvärderingen av den nyligen uppstartade reningsanläggningen. Med anledning av den kompletterande reningsanläggningens närhet till bostäder, torde eventuell påverkan av svavelväte (som lukt) härröra enbart från den kompletterande reningsanläggningen, varför en utredning av kumulativa effekter inte bedöms vara relevant. Vad gäller utsläpp av svaveloxider utgör Nouryons bidrag mindre än 1 procent, varför inte heller en sådan utredning bedöms vara relevant. Det kan även påpekas att VOC-utsläpp kan komma att minska i och med de åtgärder som vidtas inom ramen för WGC.

Beträffande frågan om en utredning tillsammans med Domsjö Fabriker AB saknas skäl att reglera denna utredningsfråga gemensamt; den tillkommande reningsanläggningen är lokaliserad på ett sådant avstånd från Domsjö Fabriker AB att ett luftutsläpp inte beblandas med sistnämnda bolags dito.

Artskydd

Örnsköldsviks kommun har uppmärksammat på de förändringar som skett i artskyddsförordningen och bevarandeplanen för Natura 2000-området som bör beaktas vid tillståndsprövningen. Särskilt har framhållits att utter finns i området och är en art som enligt artskyddsförordningen ska ha noggrant skydd samt att Moälvens Natura2000-område är utpekad för 3160 Myrsjöar, 3210 Större Vattendrag, och 3260 Mindre vattendrag, samt arterna flodpärlmussla, lax, stensimpa, och utter. I denna del konstaterar bolaget att dess tidigare bedömning fortsatt gäller.

Svar på domstolens fråga vad avser lagring av kemikalier

Mark- och miljödomstolen har efterfrågat ett förtydligande vad avser samtidig lagring av kemikalier, typ av kemikalier, samt hur lång tid lagring av dessa kemikalier kan ske, allt i de järnvägsvagnar som levererar kemikalier till verksamheten.

- Vid ansökt produktion kan sju vagnar i normalfallet komma att vara uppställda på spåren inom banområdet. I händelse av oplanerade störningar i produktionen kan redan beställda leveranser vara svåra att stoppa och i en sådan situation kan upp till 17 vagnar vara uppställda på banområdet.
- De kemikalier som levereras via järnväg och således lagras i järnvägsvagnar är etenoxid, etylklorid och metylklorid. Mängderna per vagn uppgår till cirka 61 ton etenoxid, 63 ton etylklorid och 65 ton metylklorid.

- Vad gäller tiden för lagringen eftersträvar bolaget att först förbruka de vagnar som ankom först. Vid ansökt produktion förväntas cirka tio vagnar förbrukas per vecka. 17 vagnar motsvarar mindre än två veckors förbrukning och sju vagnar mindre än en veckas förbrukning.

Som bakgrund till ovanstående svar kan följande noteras.

- Varje vecka ankommer normalt fem tåg med kondenserad gas till Örnsköldsvik och Nouryons anläggning. Leveranserna sker av Green Cargo AB.
- Vid Nouryons anläggning finns tre lossningsplatser för kondenserade gaser, en för etenoxid, en för etylklorid och en för metylklorid. Vid lossning ska vagn rangeras in till lossningsplats, kopplas, tömmas, kopplas loss och rangeras bort från lossningsplats. Därefter kan nästa vagn rangeras in för tömning.
- Rangering utförs av Green Cargo AB.

Utifrån det ovanstående kan konstateras att kemikalierna är inom Green Cargo AB:s rådighet fram till det att Green Cargo AB transporterar tågagnarna till respektive lossningsplats. Lagringen på rangergården, belägen utanför Nouryons verksamhetsområde, sker som en del i Green Cargo AB:s transport och lyder under lagen om transport av farligt gods. Det är först vid lossningen som kemikalierna kommer inom Nouryons rådighet.

Svar på ytterligare kompletterande frågor m.m.

Fråga om Sevesolagstiftningens tillämplighet på lagring av processkemikalier i järnvägsvagnarna, m.m.

Sevesolagstiftningen är tillämplig på en verksamhet vad avser verksamheter inom det område som står under en verksamhetsutövers ledning eller kontroll, eller om det är aktuellt, flera verksamhetsutövers gemensamma ledning eller kontroll (se 2 § lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor). I nu aktuellt fall kan inkommande leveranser via järnväg innebära att järnvägsvagnar står uppställda på bangården innan slutleverans via lossning sker vid någon av bolagets tre lossningsplatser. Som angetts är det Green Cargo AB som utför såväl transport som rangering. Själva bangården är belägen på fastighet (Hörnett 51:1) som ägs av Domsjö Fabriker AB. Bolaget vidhåller således att kemikalierna är inom Green Cargo AB:s rådighet fram till det att Green Cargo AB transporterar tågagnarna till respektive lossningsplats.

Det ska i sammanhanget återigen framhållas att järnvägsvagnarna till dess deras produkter lossas lyder under lagen (2006:263) om transport av farligt gods. Med transport avses enligt lagens 3 § förflyttning av farligt gods med transportmedel samt sådan lastning, lossning, förvaring och annan hantering av det farliga godset som utgör ett led i förflyttningen. Säkerhetskraven är rigorösa med detaljerade regler vad avser säkerhet vid transport av godset. De järnvägsvagnar som används för kemikalieleveranserna är mycket säkra och kontrolleras bl.a. var åttonde år av oberoende kontrollorgan i enlighet med krav i RID 6.8.2.4.2.

Det ska framhållas att bolaget planerar verksamheten så att ett kontinuerligt flöde av råvaror till produktionen sker och därmed att en väntan inför lossning av produkterna vid järnvägsvagnarna ska minimeras.

Bolagets syn på huvudslutsatser

Bolaget har noterat Mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål nr M 15170-22 den 29 januari 2024. Avgörandet innebär att den s.k. BAT CWW ska utgöra en huvudslutsats för verksamheten. Bolagets utgångspunkt och tolkning av EU-rätten har emellertid varit att en verksamhet enbart ska omfattas av en huvudslutsats samt att frågan vad gäller rening av det processavloppsvatten m.m. som uppkommer i verksamheten är en sidosluts. Oaktat bolagets bedömning har det nu att förhålla sig till Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beträffande ett efterlevande av BAT CWW pågår som framgår av ansökan och efterföljande skrifter ett arbete med att installera kompletterande biologisk rening för att separera reningen av bolagets processavloppsvatten från Domsjö Fabriker AB:s processavloppsvatten (och att därmed inrymma andra avloppsflöden från Domsjö Fabriker AB in till den tidigare gemensamma biologiska reningen). Den tillkommande biologiska reningen är uppförd och uppstart har skett. Den är dock inte intrimmad än och ett fullständigt mottagande av Nouryons processavloppsvatten har således inte skett än. Mot bakgrund av att det handlar om en ny biologisk reningsanläggning för närvarande under uppstart har Nouryon föreslagit en utredningsföreskrift med provotidsvillkor för att därefter föreslå slutliga villkor för utsläpp till vatten från anläggningen. I ljuset av att BAT CWW enligt ovan ska anses vara en huvudslutsats kommer även en dispens att krävas under provotiden vad avser fosfor och total suspenderad substans (TSS). Vad gäller fosfor motsvarar mängden enligt bolagets förslag till provisorisk föreskrift en halt för vilken bolaget nu söker om dispens för.

Det kan redan nu konstateras att det finns tekniker i form av filtrering alternativt fällning för att reducera innehåll av fosfor och suspenderad substans i vattnet. Utformning, effekt, m.m. måste dock utredas under en provotid, dvs. hur verksamheten bäst ska kunna efterleva BAT.

Fråga om möjligheten till kompletterande kväverening och fosforrening på anläggningen

Denna fråga kommer att utredas ytterligare under den fortsatta provotiden där först och främst utgående halter från bioreningen ska analyseras för att därefter bedöma om ytterligare rening krävs. Bolaget anser att sådana eventuella tillkommande reningssteg ingår i ansökan på sätt att de ska analyseras under en provotid enligt en deldom och vid redovisning av provotiden det kan stå klart om en sådan kan och är relevant/rimlig att installeras. Tillståndsmålet är fortfarande ett öppet och kommer således kunna pröva frågan om t.ex. en rimlighet av att installera ytterligare rening utifrån ett omgivningspåverkansperspektiv.

Om nollalternativ

I relation till det totala utsläppet i enlighet med Domsjö Fabriker AB:s tillstånd ger bolagets verksamhet i dagsläget upphov till utsläpp av 6-7 kg kväve per dygn motsvarande 2-3 ton per år. Nuvarande tillstånd har bedömts och tillåtlighetsprövats med ett utsläpp om cirka 32 kg per dygn, motsvarande 12 ton per år. En produktionsökning enligt ansökan medför ett utsläpp om 40 kg per dygn, motsvarande 15 ton per år. För fosfor är dagens utsläppsnivå 1-2 kg per dygn, motsvarande 0,4-0,65 ton/år. För tillståndsgiven verksamhet har utsläppet bedömts uppgå till 2,9 ton/år respektive 3,8 ton/år vid ansökt verksamhet.

Ytterligare bemötande av länsstyrelsens yttrande

Länsstyrelsen vidhåller att utsläppet av näringsämnen äventyrar möjligheten att uppnå god ekologisk status i Örnsköldsviksfjärden samt att bolaget har räknat på nuvarande tillståndsgivet utsläpp som ett nollalternativ. Utsläppsökningen är således större än vad bolaget menar och att skillnaden mellan nuvarande utsläpp och en ökning upp till det antagna nollalternativet en stor ökning av utsläpp som länsstyrelsen menar har en betydande negativ påverkan på recipienten.

Bolaget vidhåller att en produktionsökning enligt ansökan inte äventyrar möjligheten att uppnå god ekologisk status i Örnsköldsviksfjärden. Som angetts i bolagets bemötande måste en jämförelse ske, även i ljuset av historiska utsläppsnivåer, med övrig belastning samt det faktum att en betydligt större utsläppskälla av näringsämnen är verksamheten vid Domsjö Fabriker AB vars utsläpp kommer att minska i och med att Nouryon uppfört den tillkommande biologiska reningsanläggningen. Se domstolens mål nr M 1611-16. Vid betraktande av denna tillståndsprövningsprocess och prövning framgår konkreta förslag för utsläppsminskning som ska utvärderas under fortsatt prövotid.

Bolaget har ingen invändning mot att genomföra en utredning kring frågan om lagring av kemiska produkter med redovisning till domstolen inom ett år från det att deldomen vunnit laga kraft. Om åtgärder ska vidtas krävs emellertid ytterligare tid för genomförande. Sistnämnda fråga kan dock regleras via ett villkorsförslag när redovisning sker.

Ytterligare bemötande av nämndens yttrande

Beräknade mängder vid nollalternativet och vid ansökt verksamhet inkluderar även situationen med utnyttjande av näringsämnen från utgående vatten från Domsjörensning (som konditioneringsvatten). Det totala utsläppet baseras även på uppgiften att bypass T10, barkpressvattnet och drank från Domsjörensning planeras att ledas via Domsjörensning när utrymme frigörs.

DOMSKÄL

PRÖVNINGENS OMFATTNING OCH AVGRÄNSNING

Vid Nouryons anläggning i Örnsköldsvik bedrivs för närvarande verksamhet i enlighet med det grundtillstånd som meddelades av dåvarande miljödomstolen i Umeå den 24 september 2004 i mål M 3034-03, innefattande en årlig produktion av som mest 30 000 ton cellulosaderivat. I enlighet med gällande tillstånd har bolaget avlett sitt processavloppsvatten till Domsjö Fabrikers bioreningsanläggning.

Föreliggande ansökan omfattar ett nytt grundtillstånd för fortsatt och utökad produktion av upp till 39 000 ton cellulosaderivat samt övertagande av driften av den kompletterande bioreningsanläggningen som i nuläget bedrivs inom Domsjö Fabrikers tillstånd.

Bolaget har yrkat att uppförande och drift av en gaspanna för eventuell förbränning av biogas ska ingå i ansökan trots att en sådan anläggning inte behöver prövas av mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har under förutsättning att en delegation till tillsynsmyndigheten meddelas accepterat detta. Mark- och miljödomstolen saknar skäl att neka bolaget att låta gaspannan ingå i prövningen.

Domstolen har att pröva frågan om tillåtlighet och om tillstånd kan meddelas. Huvudfrågan i målet har gällt verksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormen för Örnsköldsviksfjärden och om verksamhetens utsläpp av näringsämnen riskerar att äventyra möjligheten att klara miljökvalitetsnormen och om verksamheten i så fall strider mot äventyrandeförbudet enligt 5 kap. 4 § miljöbalken.

Främst länsstyrelsen och Naturvårdsverket har ansett att ansökan ska avslås vad avser den utökade verksamheten. Även den kommunala nämnden, som inte angett någon tydlig inställning i fråga om tillåtlighet, har lyft farhågor i denna del.

Om domstolen anser att tillstånd kan meddelas har domstolen att pröva hur verksamheten kan kontrolleras, vilka behov av skyddsåtgärder som finns och ska

föreskrivas som villkor, samt om några fler utredningar behöver göras under en utredningstid.

Mark- och miljödomstolen kommer först att ta ställning till om den specifika miljöbedömningen kan slutföras och om miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas. Därefter kommer domstolen att ta ställning till tillåtligheten av den ansökta verksamheten.

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN OCH DEN SPECIFIKA MILJÖBEDÖMNINGEN

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att ansökan, miljökonsekvensbeskrivningen och övrigt underlag, med gjorda kompletteringar och uppdateringar, uppfyller de i 6 kap. miljöbalken uppställda kraven och utgör tillräckligt underlag för prövningen i målet så att den specifika miljöbedömningen kan slutföras. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas och kan därmed tillsammans med övrigt underlag läggas till grund för prövningen.

ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER (INKLUSIVE PLANER M.M.)

Det framgår av utredningen i målet att de områden som är avsedda att tas i anspråk för de planerade verksamheterna inte strider mot detaljplan eller områdesbestämmelser enligt 2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken. Mark- och miljödomstolen finner mot denna bakgrund att det inte finns några planer för området som kan anses stå i strid med den sökta verksamheten. Domstolen bedömer vidare att verksamheten är förenlig med gällande strandskyddsbestämmelser.

Domstolens uppfattning är att det av bolagets beskrivning av verksamheten i ansökan och kompletteringar i kombination med de villkor som fastställs i tillståndet, får anses att de allmänna hänsynsreglerna uppfylls.

LOKALISERINGEN

Fråga om lokalisering av den kompletterande bioreningsanläggningen har prövats i Domsjö Fabrikers tillstånd samt delvis även via bygglovet. Mark- och miljödomstolen finner, i likhet med bolaget, att det inte är en fråga för nuvarande

prövning eftersom Nouryon (i enlighet med bolagets ansökan) dels kommer att fortsätta med pågående drift, dels kommer att ta över driften av en befintlig anläggning.

TILLSTÅND OCH TILLÅTLIGHET

Miljökvalitetsnormer för vatten

Sverige har en skyldighet att uppfylla kraven enligt EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG) (vattendirektivet). Vattendirektivet har implementerats i svensk rätt genom bl.a. bestämmelserna om miljökvalitetsnormer i 5 kap. miljöbalken, vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25). Regleringen innefattar ett system där samtliga ytvattenförekomsters befintliga vattenkvalitet statusklassificeras. Utifrån statusklassningen m.m. fastställs sedan miljökvalitetsnormer som anger vilken vattenkvalitet som ska uppnås vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att god ytvattenstatus ska uppnås 2015, dock finns vissa möjligheter till undantag avseende bl.a. mindre strängt krav och tidsfrist (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande den 25 oktober 2023 i mål M 692-22).

När det gäller ytvatten avser statusklassning och miljökvalitetsnormer ekologisk status och kemisk ytvattenstatus. Ekologisk status klassificeras som hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig. Kemisk ytvattenstatus klassificeras som uppnår god eller uppnår ej god.

För att verksamheten ska kunna anses tillåtlig får dennas påverkan inte medföra att verksamheten strider mot ramvattendirektivets försämrings- och äventyrandeförbud som införlivats i svensk rätt genom regleringen i 5 kap. 4 § miljöbalken. Av bestämmelsen framgår att en prövningsmyndighet inte får tillåta att en verksamhet eller åtgärd påbörjas eller ändras om denna, trots åtgärder för att minska föroreningar eller störningar från andra verksamheter, ger upphov till en sådan ökad förorening eller störning som innebär att vattenmiljön försämras på ett otillåtet sätt eller har så stor betydelse att det äventyrar möjligheten att uppnå den status eller potential som vattnet ska ha enligt en miljökvalitetsnorm. Vid prövning för ett nytt

tillstånd och vid omprövning av tillstånd ska de bestämmelser och villkor beslutas som behövs för att verksamheten inte ska medföra en sådan försämring eller ett sådant äventyr.

Därutöver gäller även miljöbalkens allmänna hänsynsregler. Det innebär att strängare krav kan ställas på en verksamhet än vad miljökvalitetsnormerna kräver. Däremot kan en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken, där kostnaderna för försiktighetsmått ska vägas mot nyttan av dem, inte resultera i lägre krav än vad som följer av 5 kap. 4 § miljöbalken.

Försämringsförbudet bedöms i förhållande till den kvalitet vattenförekomsten har enligt statusklassningen och äventyrandebedömningen görs i förhållande till den kvalitet på vattnet som ska uppnås enligt miljökvalitetsnormen.

En otillåten försämring enligt artikel 4.1 i vattendirektivet har av EU-domstolen definierats som en försämring på kvalitetsfaktornivå som innebär att statusen försämras så att den byter klass (mål C-461/13, Weserdomen). För det fall statusen redan är i den sämsta klassen är varje försämring otillåten.

Parternas inställningar

De vattenförekomster som är belägna i närheten och kan påverkas av verksamheten är Moälven (SE702103-164458) och Örnsköldsviksfjärden (SE631610-184500).

Bolaget har framfört att närsalter i form av kväve och fosfor behöver tillföras bioreningen vilket kommer att leda till att den ansökta verksamhetens utsläpp till vatten medför ökade utsläpp av bland annat dessa ämnen. Under intrimningsperioden är det nämligen svårt att dosera kväve och fosfor och en överdosering blir därför ofta resultatet. Närsaltdoseringen har hållits på en hög nivå för att inte stressa processen under uppstart. Bolaget är dock förvissade om att utsläppen ska minska när bioreningsanläggningen fungerar optimalt.

Bolaget har gjort gällande att såväl den nuvarande som den sökta verksamheten inte kommer att försämrat vattenförekomstens status eller äventyra möjligheten att uppnå

den gällande miljökvalitetsnormen. Naturvårdsverket och länsstyrelsen delar bolagets ståndpunkt vad gäller att verksamheten inte strider mot försämringsförbudet. Huruvida den utökade verksamheten äventyrar möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormen råder det dock olika uppfattningar om mellan bolaget och remissmyndigheterna.

Både länsstyrelsen och Naturvårdsverket har avstyrkt utökad produktion med hänvisning till att detta äventyrar miljökvalitetsnormen. De har dock ansett att den verksamhet som bedrivs idag, med en produktion på 30 000 ton tillsammans med nu gällande provisoriska föreskrifter (reglerade i Domsjö Fabrikers tillstånd), inte leder till något äventyrande av miljökvalitetsnormen i Örnköldsviksfjärden. Bolagets andrahandsyrkande avseende en produktion på 35 000 ton per år bedömer länsstyrelsen och Naturvårdsverket riskerar ett äventyrande av normen även då de yrkade provisoriska villkoren överensstämmer med vad som gäller i Domsjö Fabrikers nuvarande tillstånd för bioreningen vad gäller utsläppen av fosfor och kväve.

Länsstyrelsen har framfört att bolaget inte producerar fullt ut enligt nu gällande tillstånd och att statusen är måttlig. För att statusen ska vara god till år 2027 måste de totala utsläppen till Örnköldsviksfjärden minskas. Länsstyrelsen har vidare framfört att det är fel väg att gå att först tillåta en produktionsökning och sedan utreda under en provotid hur man ska komma ner i utsläppshalter, vilket även Naturvårdsverket har framfört.

Omständigheter i målet

Domstolen konstaterar att processavloppsvattnet från den ansökta verksamheten ska behandlas via en bioreningsanläggning och sedan släppas ut i recipienten vid mynningen till Moälven och sedan vidare till vattenförekomsten Örnköldsviksfjärden. Med anledning av att processvattnet släpps ut i mynningen av Moälven blir det ingen total inblandning till Moälven och utsläppen påverkar därmed till allra största delen Örnköldsviksfjärden.

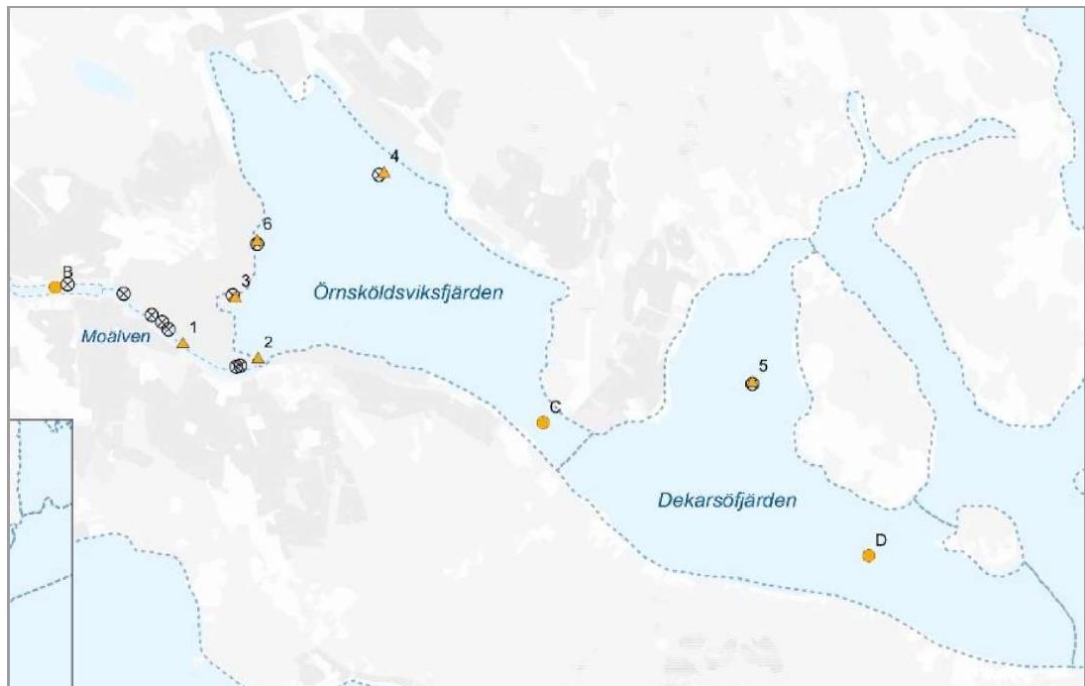
Av VISS, vatteninformationssystem Sverige, framgår att Örnköldsviksfjärden är klassificerad till måttlig ekologisk status baserat på växtplankton och näringsämnen. Bedömningen utgår från den biologiska kvalitetsfaktorn växtplankton och den stödjande kvalitetsfaktorn näringsämnen. Växtplankton analyseras inte längre i denna förekomst inom recipientkontrollen utan bedömningen lutar sig på de stödjande parametrarna, alltså näringsämnen.

Vattenförekomsten uppnår inte kraven för en god ekologisk status då gränsvärdet för växtplankton i ytvatten överskrids. Vattenförekomsten påverkas av en hamnanläggning för sjöfart. Kvalitetskravet innebär ett undantag från kravet att nå god ekologisk status. Det mindre stränga kravet är emellertid enbart kopplat till fysisk påverkan av hamnanläggningen. För alla andra typer av påverkan gäller att god status ska uppnås på kvalitetsfaktornivå. För näringsämnen från punktkällor ska god status uppnås 2027.

Den kemiska statusen är klassificerad till uppnår ej god kemisk ytvattenstatus för bromerade difenyleter och kvicksilver och kvicksilverföreningar. Tidsfrist för att uppnå god kemisk ytvattenstatus är satt till 2027 för antracen, benso(a)pyren och kvicksilver och kvicksilverföreningar.

Statuspunkter kontra påverkanspunkter

Placeringen av de utsläppspunkter som ingår i recipientprovtagningen har varit föremål för diskussion i målet. Under de år som ingår i den gällande klassningen har stationerna inom recipienten flyttats. Både de nya och de gamla stationerna ingår i bedömningen av gällande status.

Figur 2. Karta över stationer i recipientkontrollen i Örnsköldsviksfjärden

Bolaget har framfört att i recipientprovtagningen är punkt C statusstation. Kontrollpunkterna 2,3,4 respektive 6 har bolaget kallat påverkansstationer, dvs. stationer där man mäter påverkan från den verksamhet som de ligger i närheten av. Baserat på hur recipientkontrollen är upplagd är punkt nr 2 påverkansstation för gemensamt utlopp från Domsjö Fabriker och Nouryons biorening och mätningen är placerad ca 25 m från utsläppspunkten.

Av VISS går att läsa att statusen för fosfor har försämrats när man tagit in de nya kontrollpunkterna, som bolaget benämnt påverkansstationerna, i bedömningen, vilket är förväntat utifrån hur de är placerade. I punkten C, som en av statusstationerna i Örnsköldsviksfjärden, uppnås god status för de mätningar som har genomförts mellan åren 2021–2023.

Försämring eller inte?

Domstolen har först att ta ställning till om försämringsförbudet aktualiseras. Utifrån vad som framkommit under målets handläggning och med beaktande av remissmyndigheternas ståndpunkter instämmer domstolen i att verksamheten inte kan

bedömas medföra någon otillåten försämring till följd av någon relevant kvalitetsfaktor i den berörda vattenförekomsten. Försämringsförbudet aktualiseras alltså inte och innebär således inte något hinder mot verksamhetens tillåtlighet.

*Äventyrar verksamheten, och främst den utökade produktionen,
miljökvalitetsnormen för vatten?*

I fråga om äventyrande av möjligheten att nå miljökvalitetsnormen gör domstolen följande överväganden.

Av förarbetena till 5 kap. 4 § miljöbalken uttalas att med begreppet *äventyra* avses inte vilket försvårande som helst utan det ska vara fråga om ett risktagande av en sådan dignitet att Sveriges möjlighet att uppfylla vattendirektivets krav hotas så allvarligt att risken måste betraktas som oacceptabel. Hanterliga risker, dvs. risker som bedöms kunna hanteras på ett sätt som gör att det inom ramen för vattenförvaltningen eller genom andra åtgärder fortfarande är möjligt och sannolikt att rätt kvalitet på vattenmiljön kan uppnås, bör alltså kunna accepteras och inte betraktas som ett äventyrande. Det kan vara fråga om såväl beslutade som planerade åtgärder. I begreppet äventyra ligger ett moment av hasard, högt spel, vågspel eller chanstagande, dvs. att man medvetet tar en så stor risk att den inte kan betraktas som acceptabel när det gäller möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet eller tillåter att möjligheten att uppnå rätt vattenkvalitet lämnas åt slumpen (prop. 2017/18:243 s. 193).

Det finns således ett förhållandevis stort utrymme att tillåta verksamheter eller åtgärder som i och för sig innebär påfrestningar för arbetet att förbättra vattenmiljön eller gör det svårare att uppnå rätt kvalitet. Det avgörande måste vara att det även om verksamheten eller åtgärden tillåts, med de villkor om försiktighetsmått som kan behövas och med hänsyn till utrymmet för att genom andra åtgärder kompensera för det försvårande som tillåtandet medför, fortfarande bedöms vara möjligt att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön.

Vilka utsläppspunkter som är statuspunkter respektive det som bolaget kallat påverkanspunkter har betydelse i målet. Domstolen har att förhålla sig till den information som Vattenmyndigheten tagit fram, dvs. den information som finns i VISS. Att utsläppspunkterna har ändrats i recipientkontrollen inom den nu pågående cykeln är problematiskt och försvårar bedömningen. Det är förvisso bra att mätningar har genomförts som visar på de direkta utsläppen från bolaget men det är viktigt att detta då hanteras som en påverkanspunkt och inte bedöms som representativa punkter för hela recipienten. Att statuspunkterna är representativa för vattenförekomsten är mycket viktigt.

Domstolen har tagit fasta på att hänsyn ska tas till påverkan på hela recipientens status och den kumulativa effekten på recipienten, och inte endast varje bolags utsläpp var för sig. Genom att Nouryon får överta bioreningsanläggningen och senast den 31 mars 2026 inte längre får avleda sitt processavloppsvatten utökas möjligheten för Domsjö Fabriker att rena sitt eget avloppsvatten.

För att ett äventyrande av miljökvalitetsnormen inte ska föreligga måste verksamhetsutövare visa att det finns en reell möjlighet att rena avloppsvatten på fosfor och kväve i den mängd som krävs. Eftersom bolagets biorening ännu inte fungerar optimalt eller renar allt bolagets processavloppsvatten har bolaget yrkat på en provotid för att detta ska utredas vidare. Under den provotiden ska utsläppen regleras genom provisoriska föreskrifter. Bolagets andrahandsyrkande avseende provisoriska föreskriften P1, ligger i linje med vad som gäller i Domsjö Fabrikers nuvarande tillstånd för bioreningen vad gäller utsläpp av fosfor och kväve. Mätningar inom recipientkontrollen genomförda mellan åren 2021–2023 visar på en positiv trend.

Domstolens bedömning är att bolaget har kunnat visa på möjligheter att komma till rätta med utsläppen, till att börja med genom att trimma in och optimera driften av anläggningen. Det har också visats vara möjligt att installera ytterligare rening av kväve och fosfor eller installera ytterligare ett polersteg för suspenderande ämnen. Domstolen har också vad gäller utsläppen av näringsämnena fosfor och kväve inte

tillåtit någon ökning av utsläppen från vad som gäller idag utan dessa värden har föreskrivits i enlighet med vad som får släppas ut från Domsjös Fabriker gällande Nouryons utsläpp.

Kan då en produktionsökning tillåtas?

Enligt bolagets andrahandsyrkande avseende provisoriska föreskriften P1 ska utsläppen hållas på samma nivå som idag i enlighet med i princip motsvarande provisoriska föreskrift. Remissmyndigheterna anser inte att dagens verksamhet i enlighet med rådande föreskrifter äventyrar miljökvalitetsnormerna. Domstolen gör inte någon annan bedömning i den frågan.

Så länge utsläppen hålls på den enligt andrahandsyrkandet föreslagna nivån enligt P1 med de villkor och provisoriska föreskrifter som stadgas om i denna dom är alltså domstolens bedömning att något äventyrande av miljökvalitetsnormerna för vatten i Örnsköldsviksfjärden inte sker. Utifrån dessa förutsättningar saknas skäl att neka produktionsökningen. Utformningen av utredningsföreskrifterna och det provisoriska villkoret motiveras nedan under rubrikerna *Utredningsföreskrifter* respektive *Provisoriska föreskrifter*.

Domstolens slutliga bedömning är således att den nuvarande och utökade verksamheten kan tillåtas, alltså även inbegripet produktionsutökningen.

Utsläpp till luft

Utsläpp till luft från verksamheten sker i huvudsak i form av flyktiga organiska ämnen (VOC) såsom eten, etyl- och metylklorid, alkoholer och glykol. Från processen sker även utsläpp av stoft. De lokala miljökonsekvenser som normalt är förknippade med VOC är direkta hälsoeffekter, lukt samt bildning av fotokemiska oxidanter (marknära ozon). Den reningsutrustning som finns på anläggningen för VOC-haltig processluft består av en RTO-anläggning (regenerativ termisk oxidationsanläggning). Några ytterligare åtgärder för att reducera VOC har av

bolaget inte bedömts vara skäligen. För stoft sker stoftavskiljning via cykloner och filter.

Bolagets ursprungliga förslag innehöll slutliga villkor för utsläpp av flyktiga organiska ämnen samt RTO-anläggningens reningsgrad som stod ganska långt ifrån länsstyrelsens förslag. Efter diskussioner vid huvudförhandlingen har både bolaget och länsstyrelsen kommit att instämma i Naturvårdsverkets tidigare framställda yrkande om att utreda frågan om utsläpp till luft under en provotid. Även domstolen instämmer i att det finns goda skäl att i detta mål vidta sådan utredning trots att det i och för sig inte är eftersträvaisvärt att skjuta upp frågor.

Domstolen konstaterar att det saknas miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsmål för bedömning av hälso- och miljö effekter för samlingsgruppen VOC eller för något av de specifika ämnen som släpps ut från bolagets verksamhet, men att bolaget måste förhålla sig till BAT-slutsatserna för BAT WGC. Vidare är det alltid eftersträvaisvärt att utsläppen hålls på en så låg nivå som möjligt i förhållande till den ekonomiska kostnaden samt att miljö påverkan blir minsta möjliga.

Utifrån utformningen av de förslagna utredningsföreskrifterna och det provisoriska villkoret, vilket framgår och motiveras nedan under rubrikerna *Utredningsföreskrifter* respektive *Provisoriska föreskrifter*, föreligger enligt domstolens bedömning inte något hinder mot tillåtligheten för verksamheten.

Lukt

Bolaget har framfört att ämnen från cellulosaderivatproduktionen som emitteras till luft har relativt höga lukttrösklar, varför några problem med lukt i omgivningarna normalt inte förekommer. Däremot har bolaget framfört att den tillkommande anaeroba bioreningen kan komma att bidra till viss lukt vid närliggande bostäder om några lukt reducerande åtgärder inte vidtas men att risken ändå skulle vara liten eftersom ett biofilter installerats i kombination med en skorsten på 15 m.

Domstolen konstaterar att en biorening kan ge upphov till luktproblem, något som även har skett i detta fall. Lukten kommer från svavelföreningar och lukttröskeln

är väldigt låg. Reduktionen i biofiltret har också visat sig vara otillräcklig. Bolaget har dock framfört att de svavelföreningar som luktar inte förekommer i hälsofarliga nivåer. Länsstyrelsen har intygat att det förekommit stora problem med luktolägenheter från bioreningen och att de, i egenskap av tillsynsmyndighet, har tagit emot många klagomål på lukt från bioreningen.

Bolaget bedriver en utredning, i dialog med tillsynsmyndigheten, där försök med aktivt kol i pilotskala genomförts, vilket lett till en avsevärd förbättring. Bolaget har uppgett att de kommer att installera en aktivkolanläggning i full skala under 2024. Det kommer att ske genom att container med kolfilter hyrs in och när de behöver bytas ut sker detta genom att hela containern/containrarna byts ut. Bolaget bedriver parallellt med detta en utredning för att undersöka om det finns andra långsiktigt hållbara och mer ekonomiska lösningar på luktproblemen.

Länsstyrelsen har föreslagit ett villkor gällande lukt, speciellt med anledning av bolagets förslag till delegation till tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömning är att det behövs ett villkor kopplat till delegationen. Även nämnden har yrkat på en delegation om reglering vid eventuella luktolägenheter till tillsynsmyndigheten.

Domstolen finner att bolaget har vidtagit åtgärder för att komma till rätta med luktproblemen och att det finns flera andra möjliga åtgärder som kan vidtas för det fall att fler problem uppstår. Eftersom bolaget har accepterat ett förslag till villkor gällande att det alltid ska finnas en anläggning för luktreduktion och att bolaget kommer att utreda andra långsiktigt hållbara lösningar för luktreduktion ser domstolen inget hinder för tillåtligheten vad gäller luktfrågan. Vidare finns det även en delegation för tillsynsmyndigheten kopplat till villkoret för det fall att problem ändå skulle uppstå. Vad gäller villkor rörande lukt motiveras detta vidare under rubriken *Villkor*.

Seveso och säkerhetsrapport

En ansökan i ett mål om tillstånd till miljöfarlig verksamhet ska, enligt 22 kap. 1 § miljöbalken, innehålla det handlingsprogram och den säkerhetsrapport som krävs

enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen), om den verksamhet eller åtgärd som ansökan avser omfattas av lagen. Sevesolagen tillämpas på verksamheter där vissa farliga ämnen förekommer. Verksamheten omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Sevesolagen.

I verksamheter där sådana farliga ämnen förekommer har verksamhetsutövaren en skyldighet att förebygga riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. I de fall en allvarlig kemikalieolycka har inträffat är en verksamhetsutövare skyldig att begränsa följderna för människors hälsa och miljön, vilket framgår av Sevesolagens 6 §. I samma bestämmelse finns också en hänvisning för de allmänna hänsynsregler som generellt gäller för verksamhetsutövaren så som de framgår av 2 kap. miljöbalken.

Verksamheterna som omfattas av Sevesolagen tillhör en lägre eller högre kravnivå, beroende på vilka farliga ämnen som avses och i vilken form de förekommer, vilket framgår av 3 § Sevesolagen. Bolagets verksamhet i förevarande mål är en Seveso-verksamhet på den högre kravnivån med anledning av de maximalt hanterade mängderna av etylenoxid, etylklorid och metylklorid, där varje ämne var för sig överskrider den högre kravnivå enligt förordningen om (2015:236) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Seveso-förordningen). För verksamheter som tillhör den högre kravnivån ska en säkerhetsrapport upprättas och ges in till den aktuella länsstyrelsen, 10 § samma lag. Därtill kommer att sådana verksamheter också, i samråd med kommunen och de anställda samt annan personal som kan påverka säkerheten, har en skyldighet att upprätta en intern plan för räddningsinsatser och lämna in även den till den aktuella länsstyrelsen. För den här aktuella verksamheten finns en tidigare upprättad säkerhetsrapport och en intern plan för räddningsinsatser. Domstolen bedömer att den uppdaterade säkerhetsrapporten som lämnats in i målet är tillräcklig för att ligga till grund för den tillståndsprövning som domstolen har att göra. Det bedöms

emellertid sannolikt att det kommer att uppstå behov av att revidera säkerhetsrapporten, den interna planen för räddningsinsatser och riskanalyserna allt eftersom förändringar genomförs i verksamheten i enlighet med nu givet tillstånd. Detta får då ske enligt gängse rutiner, inom tillsynen i samarbete med tillsynsmyndigheten och kommunens räddningstjänst.

Domstolen finner även skäl att föreskriva om villkor och utredningsföreskrifter kopplade till bland annat släckvatten och PFAS i släckmedel. Dessa kommenteras under rubrikerna *Villkor* respektive *Uppskjutna frågor*.

Lagring i järnvägsvagnar

Frågan om lagring av kemikalier i järnvägsvagnar inom verksamhetsområdet har diskuterats förhållandevis omfattande i målet. Bolaget är av uppfattningen att de järnvägsvagnar med farliga ämnen som transporteras in på området och står uppställda under kortare eller längre tid inte faller in under Sevesolagstiftningen så länge de antingen omfattas av lagen (2006:263) om transport av farligt gods och/eller inte är lossade och i vart fall inte står på område som bolaget har rättslig och faktisk rådighet över.

Såväl länsstyrelsen som MSB är av motsatt uppfattning, alltså att lagring av kemikalier i järnvägsvagnarna inom hela verksamhetsområdet omfattas av bolagets förpliktelser enligt Sevesolagen och inte av lagen om transport av farligt gods. Bolaget har anfört att de endast har rådighet över vagnarna när de står uppställda på vissa delar av verksamhetsområdet utifrån hur verksamhetsområdets fastighetsgränser är utformade.

Det har i målet, och under företagen syn, framkommit att de järnvägsvagnar som står uppställda inom verksamhetsområdet om vartannat innehåller kemikalier som ska till både Nouryon, SEKAB och Domsjö Fabriker. Under förhandling och vid syn har det också kommit fram att verksamhetsutövarna av nödvändighet måste vidta omfattande samarbete med i princip daglig kommunikation, beroende på hur lokaliseringen av verksamheterna är belägen. Syftet med Sevesolagstiftningen och de europeiska direktiv den vilar på är otvetydigt att förebygga och begränsa

allvarliga kemikalieolyckor. Bolaget har betygat, vilket saknas all anledning att ifrågasätta, att det är även deras främsta fokus. Av Sevesolagstiftningen framgår att samarbete i många fall måste krävas då verksamheter överlappar eller står under flera verksamhetsutövaren gemensamma ledning eller kontroll (jfr bl.a. definition av verksamhet och verksamhetsutövare i 2 §, samråd enligt 12 § och påverkan från omgivningen enligt 13 och 13 a §§).

Redan utifrån den grundläggande skyldighet som finns under miljöbalkens hänsynsregler i 2 kap. 3 § att vidta försiktighetsmått och göra vad som behövs för att se till att det inte uppstår skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön framstår det som klart att de olika verksamhetsutövarnas ansvar och säkerhetsarbete i förhållande för ”sina” farliga kemikalier inte kan förutsätta att den aktuella järnvägsvagnen händelsevis parkerats/stannat inom ”rätt” fastighetsgräns. Utifrån hur de här aktuella verksamhetsutövarna med hänsyn till verksamheternas lokalisering behöver samorganisera sina verksamheter skulle en sådan ordning innebära alltför stora risker. En verksamhet som, vilket bolagets gör, befinner sig i den högre Sevesoklassen måste vidta långtgående åtgärder för att säkerställa sin verksamhets säkerhet för att den över huvud taget ska bedömas tillåtlig. När farliga kemikalier, på grund av att de behövs i verksamheten, lagras inom området så måste de omfattas av verksamhetsutövarens riskbedömningar och säkerhetsarbete och ansvar för dessa kunna tas.

Bolaget har i och för sig sagt att det i realiteten inte är ett problem, eftersom verksamhetens säkerhet är ett huvudfokus för bolaget, och att invändningarna angående det legala ansvaret av järnvägsvagnarna och under vilken lagstiftning de faller är principiella. Bolaget har också redogjort tillräckligt för hur säkerhetsfrågorna generellt hanteras för att verksamheten ska bedömas tillåtlig ur ett säkerhetsperspektiv.

Fråga om efterlevnad och tillämpning av Sevesolagstiftningen ligger under MSB och länsstyrelsen (tillsynsmyndigheterna). Det är därför inte upp till domstolen att, oaktat parternas önskemål om ställningstagande i denna del, i förhand besluta hur

tillsynsmyndigheten ska hantera enskilda sakfrågor. Utöver de generella uttalanden som domstolen gjort ovan i fråga om hantering av en verksamhets säkerhet och dess bedömning av tillåtligheten lämnar domstolen resterande frågor om hur järnvägs-vagnarna ska hanteras inom tillsynen därhän. Som parterna känner till kan tillsynsmyndigheternas beslut i vissa fall överklagas till mark- och miljödomstol.

Industriutsläppsfrågor

Bolagets verksamhet utgör en så kallad IED-anläggning eftersom verksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen. Verksamheten omfattas av BAT-slutsatser för BAT CWW (Rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn) och BAT WGC (Rening och hantering av avgaser inom den kemiska sektorn). Vilken eller vilka BAT-slutsatser som ska gälla som huvudslutsats har dock varit föremål för diskussion i målet. Efter en klargörande dom från Mark- och miljööverdomstolen den 29 januari 2024 i mål M 15170-22 har konstaterats att en verksamhet kan ha två huvudslutsatser, vilket bolaget nu har förhållit sig till.

Bolaget har i ansökan redovisat hur den ansökta verksamheten uppfyller de gällande BAT-slutsatserna. Bolaget har ansökt om dispens från BAT-slutsatser enligt BAT CWW under utredningstiden kopplat till utredningsvillkor U3. Vad gäller BAT WGC (som börjar gälla den 31 december 2026) pågår en utredning för att fastställa status vad gäller utsläppspunkter och halter. Domstolens avgörande i dessa frågor kommenteras mer under rubrikerna *Dispens* och *Utredningsföreskrifter*.

En statusrapport har tagits fram för den befintliga verksamheten och den har godkänts av tillsynsmyndigheten under år 2022. Länsstyrelsen har dock tidigare framfört att statusrapporten behöver uppdateras med provtagningar gällande PFAS, bland annat eftersom det historiskt har genomförts brandövningar inom området. Eftersom bolaget har lämnat in kompletteringar av statusrapporten till länsstyrelsen med en provtagningsplan där PFAS ingår och bolaget och länsstyrelsen är överens om att frågan ska hanteras vidare inom tillsynen, finner domstolen att frågan är hanterad och lämnar därmed frågan om statusrapporten i detta mål.

Natura 2000 och skyddade arter

Såsom framgår av ansökan utgör Moälven, som rinner sydväst om Domsjö industriområde, ett Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet. Älven är också utpekad som ett riksintresse för naturmiljö.

Av 4 kap. 8 § miljöbalken följer att en användning av mark och vatten som kan påverka ett Natura 2000-område och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver ett så kallat Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken får komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats. Ett sådant tillstånd får enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken endast lämnas om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas, och inte medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Vid osäkerhet gäller försiktighetsprincipen.

Bolaget har anfört att någon dispens enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för Natura 2000-området Moälven inte behövs, men har reservationsvis ansökt om tillstånd för det fall domstolen anser att det behövs. Bolaget har även anfört att befintlig verksamhet redan har ett Natura 2000-tillstånd genom det tillstånd som meddelats Domsjö Fabriker och omfattar det utsläpp till vatten som för närvarande sker inom ramen för Domsjö Fabrikers tillstånd. Vidare anser bolaget att det i detta hänseende är produktionsökningen som provas och att eftersom det enbart rör sig om några promilles ökning av utsläppen finns det inte någon risk för påverkan, varför något tillstånd heller inte krävs.

Länsstyrelsen, som under handläggningen har pekat på behovet av en utredning avseende kylvattenutsläppets påverkan på arter som förflyttar sig mellan Moälven och Örnsköldsviksfjärden samt övriga arter som lever i hela vattenpelaren har under huvudförhandlingen vidhållit att ett Natura 2000-tillstånd i och för sig krävs för verksamheten, men att ett sådant också bör kunna lämnas i enlighet med

länsstyrelsens inställning i tillståndsdelen. Den kommunala nämnden (som inte deltog vid huvudförhandlingen) har under handläggningen framfört vikten av att den aktuella prövningen beaktar förändringar i artskyddsförordningen och bevarandeplanen för Natura 2000-området.

Domstolens bedömning

Domstolen konstaterar inledningsvis att förevarande prövning rör ett nytt grundtillstånd, och således omfattar hela Nouryons verksamhet på den aktuella platsen. Att ett Natura 2000-tillstånd finns för Domsjö Fabrikers verksamhet i enlighet med dom meddelad den 10 december 2018 i M 1611-16 påverkar inte bedömningen av om den här ansökta verksamheten behöver ett sådant tillstånd.

Både länsstyrelsen och nämnden har visat på flera risker som den planerade verksamheten kan utgöra i förhållande till Natura 2000-området. Mot bakgrund av vad som kommit fram i målet i dessa delar finner mark- och miljödomstolen att det, vid den försiktiga bedömning som ska göras, inte kan uteslutas att verksamheten på ett betydande sätt kan komma att påverka miljön i Moälvens Natura 2000-område. Ett Natura 2000-tillstånd krävs därför för verksamhetens bedrivande.

Vad så gäller frågan om det finns förutsättningar för domstolen att pröva frågan om Natura 2000-tillstånd på i målet befintligt underlag konstateras inledningsvis att det finns en del att önska i förhållande till vilka utredningar och modelleringar bolaget har presenterat i förhållande till Natura 2000. Bolaget har inte hörsammat, utrett eller tydligt besvarat länsstyrelsen och/eller nämndens farhågor i samtliga delar. Det står emellertid klart att bolagets verksamhet endast påverkar en mycket begränsad yta av Natura 2000-området Moälven, eftersom den ligger vid älvens utlopp. Mot bakgrund av den utredning som bolaget i övrigt och under andra punkter presenterat i målet vad avser utsläpp till vatten, finner domstolen alltjämt att utredningen är tillräcklig för att kunna göra en fullständig prövning av verksamhetens påverkan. Bolagets beräkningar har, vilket framgår under avsnitt om utsläpp till vatten, av domstolen bedömts tillförlitliga.

Mark- och miljödomstolen har ovan bedömt att verksamheten är tillåtlig i förhållande till bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer under förutsättning att tillräckliga villkor föreskrivs för verksamheten. Eftersom det alltså är oklart exakt hur långt reningen kan drivas har mark- och miljödomstolen gjort bedömningen att reningstekniken ska utredas under en provotid. Provisoriska föreskrifter gäller för utsläppspunkten till Moälven, och föreskrifter för TOC, totalkväve och totalfosfor sätts. Att ett nytt tillstånd meddelas till verksamheten innebär inte en försämring jämfört med nollalternativet (att verksamheten fortsätter att bedrivas enligt befintligt tillstånd). Tvärtom innefattar den sökta verksamheten och det övertagande av kompletterande rening som nu sker via Domsjöes tillstånd att det samlade behovet att leda vatten bypass minskar. Den samlade bedömningen av sökt verksamhets påverkan på skyddade arter är att denna bedöms liten. Genom föreslagna villkor för vatten förväntas verksamheten inte leda till påverkan av betydelse för Moälven eller Örnköldsviksfjärden. Slutliga villkor får föreskrivas efter en provotid.

Mark- och miljödomstolen bedömer mot bakgrund av vad som anförts ovan och i övrigt framkommit i målet att villkoren medför att det kan säkerställas att utsläppen inte medför risk för skada på den livsmiljö eller de livsmiljöer i Natura 2000-området Moälven som avses att skyddas eller medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i detta område av arten eller arterna. Förutsättningar finns därmed för att meddela Natura 2000-tillstånd.

Det har inte framkommit att det finns andra riksintressen eller andra skyddade områden som påverkas i någon betydande grad av den ansökta verksamheten.

Sammanfattande bedömning tillstånd och tillåtlighet

Vid en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna som framkommit genom miljökonsekvensbeskrivningen och under handläggningen av målet i övrigt har mark- och miljödomstolen funnit att den specifika miljöbedömningen kan slutföras. Domstolen bedömer att verksamheten är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Utredningen i målet

visar att det saknas anledning att anta att verksamheten kommer påverka statusen eller äventyra uppsatta miljökvalitetsnormer. Mark- och miljödomstolen finner att den ansöka verksamheten, med de skyddsåtgärder i form av villkor som redogörs för nedan och med de skyddsåtgärder bolaget åtagit sig, är tillåtlig och att tillstånd i enlighet med vad som framgår av domslutet kan meddelas.

DISPENS

Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU) (IED) är ett EU-direktiv som reglerar industriutsläppsverksamheter, i syfte att minska föroreningar från industriella verksamheter. Genom en samsyn på vad som utgör BAT (Best Available Technique, alltså bästa tillgängliga teknik) och genom att göra BAT-slutsatsdokumenten obligatoriska är avsikten också att skapa rättvisa konkurrensvillkor i Europa. Industriutsläppsdirektivet är införlivat i svensk rätt genom bl.a. industriutsläppsförordningen (2013:250). Begränsningsvärdena i BAT-slutsatserna reglerar utsläpp under normala driftförhållanden.

Enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen får dispens från ett begränsningsvärde ges om det med hänsyn till var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala miljöförhållandena skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, och dispensen förenas med ett villkor om att i stället följa ett mindre strängt begränsningsvärde.

I förevarande mål har bolaget ansökt om dispens från BAT-slutsatser enligt BAT CWW under utredningstiden kopplat till utredningsvillkor U3, alltså där bolaget ska utreda vilka utsläpp som kan nås efter optimering av ny bioreningsanläggning med fokus på reduktion av syreförbrukande ämnen, suspenderat material och näringsämnen. Bolagets förslag är att U3 ska lämnas in till domstolen senast den 31 december 2026. Bolaget har framfört att de bedömer att de kommer att nå de provisoriska föreskrifterna under utredningstiden.

Naturvårdsverket har haft invändningar mot bolagets sent inkomna dispensansökan. Naturvårdsverket har framfört att det förekommer att BAT-slutsatser med utsläppsvärden ska följas samtidigt som det finns pågående provotider med syfte att utreda och pröva reningstekniker för att uppfylla krav på bästa möjliga teknik. I flera av dessa fall har dispens sökts och erhållits under provotiden. Vidare har Naturvårdsverket framhållit att en pågående provotidsutredning i sig inte är skäl för dispens utan att det måste finnas omständigheter som i sig är dispensgrundande enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen. Efter att bolaget vid huvudförhandlingen har kompletterat dispensansökan med haltvillkor och en motivering har Naturvårdsverket bedömt att den delen är tillräcklig men att det fortfarande saknas en proportionalitetsavvägning enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250) och att de inte kan bedöma om det är rimligt att medge dispens på det underlag som bolaget lämnat in.

Bolaget har framfört att tekniska egenskaper är en grund för deras dispensansökan. Bioreningen håller på att startas upp, trimmas in och optimeras och detta ska genomföras under en utredningstid. Utsläppen är inte oreglerade under intrimningen utan ska följa dels den provisoriska föreskriften, dels de värden som yrkas i dispensansökan. BAT-slutsatserna gäller under normal drift och bolaget har anfört att avsaknaden av en definition av normal drift också är en anledning till dispensansökan. Vad som är normal drift kommer att avgöras från fall till fall och skapar osäkerhet för bolaget samt kan leda till att de riskerar att bli åtalsanmälda under utredningstiden. Bolaget menar också att de visat på en proportionalitetsavvägning. Det har investerat stora pengar på en bioreningsanläggning. Eventuellt ytterligare rening som kan krävas för kväve och/eller fosfor går inte att kostnadsuppskatta i nuläget. Detta blir också i så fall aktuellt beroende på vad provotidsutredningen visar. Mot den bakgrunden skulle det i det här läget kunna innebära oproportionerligt höga kostnader att följa ett begränsningsvärde enligt en BAT-slutsats under provotiden.

Domstolens bedömning

Domstolen finner att ansökan om dispens har kompletterats på ett acceptabelt sätt även om det i jämförelse med Naturvårdsverkets vägledning kvarstår en del att önska. Det hade varit önskvärt och underlättat domstolens bedömning i frågan om ansökan innehållit tydligare och mer specifik information rörande kostnader och den proportionalitetsbedömning som ska göras i ett tidigare skede. Trots detta bedömer domstolen att det går att ta beslut i frågan utifrån det underlag som bolaget slutligen lämnas in samt framfört under huvudförhandlingen.

Utgångspunkten är, förutom att möjligheten till dispens bör tillämpas restriktivt, att en förutsättning för dispens även ska vara att någon miljökvalitetsnorm inte överskrids. I den delen har tidigare konstaterats att verksamheten i sig inte överskrider någon miljökvalitetsnorm för vatten med utgångspunkt i de värden som föreskrivits i den provisoriska föreskriften P1. Det rör sig om dispens under en utredningstid om ca två år för att trimma in och utvärdera bioreningsanläggningen. De utsläppshalter som bolaget yrkat på under den tiden bedömer domstolen inte riskerar att leda till något överskridande av miljökvalitetsnormen.

Domstolen bedömer att bolaget har möjlighet att kunna klara värdena under utredningstiden under normal drift men har förståelse för bolagets invändning mot att det kan uppstå diskussioner kring vad som är normal drift just under en utredningstid. En definition av vad som är att anse som normal drift saknas i lagstiftningen utan får i stället avgöras i det enskilda fallet. Här finns det risk att det kan uppstå olika tolkningsmöjligheter som kan komma att prövas i domstol. Huruvida en utredningstid är att anses som normal drift eller inte är inte heller helt självklart.

När det gäller den proportionalitetsavvägning som ska göras konstateras att bolaget har gjort stora investeringar i en bioreningsanläggning som behöver trimmas in under en utredningstid. Det är av vikt att bolaget har möjlighet att arbeta med att optimera anläggningen och utreda huruvida ytterligare rening av fosfor och kväve

behövs. Domstolen finner att detta måste utredas vidare för att miljönyttan kontra kostnaderna ska kunna ställas mot varandra.

Med anledning av detta finner domstolen det rimligt att meddela en dispens under utredningstiden. Observera dock att det gäller under den utredningstid som nu beslutats om. För det fall att bolaget skulle behöva ansöka om en förlängning av utredningstiden måste en ny dispensansökan lämnas in.

VILLKOR

Bolaget har i ansökan lämnat förslag till villkor, delegationer, uppskjutna frågor, utredningsföreskrifter och provisoriska föreskrifter. Bolagets förslag har justerats och kompletterats under hela ärendehandläggningen samt under huvudförhandlingen efter synpunkter från motparter. I vissa delar skiljer sig bolagets förslag från de villkor som motparter har förordat, särskilt när det gäller reglering av frågor om utsläpp till vatten och utsläpp till luft.

Domstolen finner att flera av de föreslagna villkor där samtliga parterna är överens är rimliga för den här typen av verksamhet. Villkoren är väl avvägda och fyller en funktion för reglering och skydd av den påverkan som verksamheten annars kan medföra och ska därmed föreskrivas. Dessa behöver därför inte kommenteras vidare. Det kan förekomma vissa språkliga justeringar och förtydligande i villkoren som domstolen gjort och som inte heller kommenteras.

Villkor 1, Allmänt villkor

Bolaget har föreslagit ett allmänt villkor och det är även domstolens bedömning att tillståndet ska förenas med ett sådant villkor. Domstolen anser dock att en annan formulering än den av bolagets föreslagna bör väljas där det tydliggörs att det gäller under förutsättning att inte annat framgår av denna dom. Villkoret ska därför utformas på det sätt som framgår av domslutet.

Villkor 2, Buller

Den bullerutredning som bolaget låtit utföra visar att de bullernivåer som gäller för bolagets verksamhet idag även kommer att nås vid en utökad produktion och vid ändring av verksamheten i enlighet med nuvarande ansökan. Dessa bullernivåer ligger dock generellt 5 dBA högre för varje tidsperiod än de riktlinjer som finns från Naturvårdsverket gällande industribuller.

När en omprövning och utökning av en verksamhet genomförs medför detta inte automatiskt att det nödvändigtvis måste föreskrivas samma nivåer som i gällande tillstånd. Domstolen bedömer att utgångspunkter för alla verksamheter bör vara att följa Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller. Bolaget har också föreslagit en skrivning gällande att bidraget till den ekvivalenta ljudnivån från tillkommande processutrustning ska begränsas så att möjligheterna att nå Naturvårdsverkets riktlinjer för nyetablerad industri inte motverkas. När det gäller den befintliga verksamheten har bolaget dock yrkat på att få behålla de nu gällande villkoren.

Vad som är tillkommande processutrustning och hur ett sådant villkor ska kunna tillsynas har debatterats vid huvudförhandlingen. Länsstyrelsen har framfört att de i första hand ser att detta finns med i villkoret men att de i andra hand kan godta att det stryks från villkoret om det i stället framgår tydligt att det är ett åtagande från bolagets sida. Domstolen ser vissa problem med tydligheten i en sådan villkorskrivning och hur det rent praktiskt ska kunna tillsynas. Domstolen finner dock, med anledning av länsstyrelsens önskemål och att förslaget kommer från bolaget, att villkoret kan föreskrivas på detta sätt. Domstolen väljer dock en skrivning som inte är ordagrann med bolagets förslag. Naturvårdsverkets riktlinjer för industribuller använder inte uttrycket nyetablerad industri. I stället föreskrivs att bidraget till den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder från tillkommande processutrustning ska begränsas så att möjligheterna att nå Naturvårdsverkets vid var tid gällande riktlinjer för industri inte motverkas.

Vidare har bolaget yrkat på en föreskrivning av villkoret rörande om ett värde överskrids ska åtgärder vidtas så att värdet kan klaras senast vid den tidpunkt som

tillsynsmyndigheten bestämmer. Länsstyrelsen har yrkat på att detta ska strykas från villkoret.

En sådan skrivning medför en riktvärdesliknande konstruktion. Med anledning av att bolaget med en viss marginal kan innehålla de yrkade bullervärdena samt att det redan är ett mer generöst villkor än vad som är praxis enligt Naturvårdsverkets riktlinjer bedömer domstolen att det inte finns någon saklig grund för denna skrivning. Till detta villkorsyrkande har bolaget även kopplat en delegation för tillsynsmyndigheten som rör möjligheten att föreskriva villkor gällande inom vilken tid de bullerbegränsande åtgärderna ska genomföras. Då domstolen valt att inte föreskriva detta yrkande är denna delegation följaktligen inte heller aktuell.

Domstolen har slutligen föreskrivit ett tillägg i villkoret gällande att kontroll kan ske på tillsynsmyndighetens begäran. Den möjligheten finns förvisso alltid för en tillsynsmyndighet men en skrivning i villkoret tydliggör denna möjlighet och underlättar för tillsynsmyndigheten i de lägen som detta kan bli aktuellt. Villkoret ska därför utformas på det sätt som framgår av domslutet.

Villkor 4 och 5, Lagring och hantering av råvaror och produkter

I villkor 4, gällande lagring av kemiska produkter och flytande farligt avfall, har det diskuterats om spill ska tas omhand omedelbart eller så snart som möjligt. Slutligen har bolaget och länsstyrelsen varit överens om att skrivningen så snart som möjligt är lämpligast.

Domstolen vill här bara kommentera att villkor med liknande skrivning är ganska vanligt förekommande standardvillkor men att det inte är desto mindre viktigt ändå. Domstolen finner att så snart som möjligt är den mest lämpliga skrivningen. Det är önskvärt och viktigt att eventuellt spill av farliga och miljöskadliga produkter eller avfall från en verksamhet samlas upp så snart som möjligt, och gärna omedelbart. Utgångspunkten vid alla spill eller olyckor måste vara att undvika bestående skador. Om det trots allt blir en mer bestående skada av ett utsläpp är det ofta problematiskt att åtgärda dessa omedelbart. Det kan behövas en anmälan till tillsynsmyndigheten

enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd innan åtgärder kan vidtas, varför domstolen bedömer det mer lämpligt att föreskriva att det så snart som möjligt ska ske än att det ska ske omedelbart.

För villkor 5, rörande släckvatten, har bolaget i första hand yrkat att det ska ses som ett åtagande och i andra hand som ett villkor. Länsstyrelsen har ansett att det bör föreskrivas som ett villkor.

Mark- och miljödomstolen finner att det blir tydligare om det föreskrivs som ett villkor och även lättare för tillsynsmyndigheten att följa upp, varför villkoret föreskrivs. Med villkoret följer även en delegation där tillsynsmyndigheten vid behov får föreskriva ytterligare villkor samt ändrad tid för genomförande. Det är rimligt att ge tillsynsmyndigheten möjlighet, att för det fall när någonting oväntat inträffar eller en bättre lösning än den föreslagna dyker upp, kunna justera detta och en delegation är därför nödvändig.

Villkor 6, Utsläpp till vatten

Bolaget har anfört att villkoret ska utformas så att mängden TOC i avloppsvattnet som släpps ut i det s.k. huvudavloppet inte får överstiga 0,14 ton/dygn i medeltal per månad efter avdrag av TOC i råvattnet. Bolagets motivering har varit att råvattnet innehåller olika mängder TOC varför bolaget måste få räkna av detta i villkoret för att förhålla sig till den TOC-halt som bolaget bidrar till. Länsstyrelsen har haft önskemål om att den mängden i stället skulle plussas på mängden i villkoret så att tillsynsmyndigheten slipper utöva tillsyn på två mätningar. Bolaget har anfört att det är svårt att generellt ha den skrivningen i villkoret med anledning av den stora variationen i råvattnet.

Även om mark- och miljödomstolen har förståelse för länsstyrelsens argument så finner domstolen bolagets motivering som rimlig och villkorsförslaget som ändamålsenligt. En utformning enligt länsstyrelsens förslag skulle kunna innebära att villkoret måste stättas med större marginal än nödvändigt. Domstolen beslutar därför i enlighet med bolagets förslag.

Villkor 7, Lukt

Bolaget föreslog ursprungligen en delegation till tillsynsmyndigheten med möjlighet att föreskriva ytterligare villkor avseende luktreduktion. Länsstyrelsen bedömde att det behövs ett villkor kopplat till delegationen. Även nämnden har yrkat på en delegation om reglering vid eventuella luktolägenheter till tillsynsmyndigheten.

Som beskrivits tidigare har det förekommit en hel del luktproblem med bioreningsanläggningen där en tillfällig lösning nu finns på plats och bolaget arbetar med att finna en långsiktig lösning på problemen. Trots att bolaget arbetar aktivt med att komma till rätta med luktproblemen framstår det klart att det kan finnas en risk för ytterligare störningar. För att minska obehagen som de närboende kan utsättas för och för att snabbt kunna vidta åtgärder vid luktstörningar finner domstolen att det är befogat att föreskriva ett villkor, kopplat med en delegation till tillsynsmyndigheten. Domstolen föreskriver därför att luft från bioreningsanläggningen som kan orsaka luktolägenheter alltid ska ledas genom någon form av luktreduktionsutrustning samt att tillsynsmyndigheten vid behov får föreskriva om skäliga åtgärder för att motverka störande lukt från bioreningen. I villkoret har föreskrivits att luktreduktionsutrustningen ska begränsa störande lukt i omgivningen till en godtagbar nivå. Just tillägget med godtagbar nivå diskuterades inte vid huvudförhandlingen men domstolen finner att det är nödvändigt med detta tillägg då villkoret annars skulle bli tämligen tandlöst. Bolaget skulle i annat fall enbart behöva installera en utrustning som kan begränsa lukten utan krav på hur stor begränsningen ska vara. Vad godtagbar nivå är kan naturligtvis diskuteras. Domstolen bedömer dock att detta lämpligast kan överlämnas till tillsynsmyndigheten att besluta om.

Villkor 9, Kontrollprogram

Villkoret för kontrollprogram som föreskrivits är till första delen en väldigt vanlig förekommande villkorsskrivning.

Den andra delen som rör bioslam har yrkats från länsstyrelsen sida och bolaget har accepterat den. Kontrollen kan i och för sig ingå i kontrollprogrammet utan denna

detaljerade skrivning men det blir tydligare vad som avses om det föreskrivs redan i villkoret. Domstolen föreskriver därför villkoret enligt förslaget.

Uppskjutna frågor, utredningsföreskrifter

U1 Klimatpåverkan

Länsstyrelsen har föreslagit en utredningsföreskrift kopplat till klimatpåverkan som bolaget har accepterat. Domstolen konstaterar att utredningsföreskrifter avseende risker kopplade till klimatpåverkan i vart fall ännu inte utgör praxis men är inte desto mindre viktigt. Det kan argumenteras för att bolaget borde gjort en grundligare undersökning av risker och effekter kopplade till klimatpåverkan innan ansökan lämnades in. Med tanke på att det finns en hel del osäkerheter och osäkra faktorer med hur klimatet förändras som inte alltid kan förutspås finner dock domstolen det rimligt att detta utreds vidare och föreskriver en utredningstid enligt förslaget.

U2 Giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall

När det gäller att utreda risker med giftiga och hälsoskadliga gaser, kemiska produkter och flytande farligt avfall är alla parter överens om att detta är lämpligt att utreda vidare under en provotid. Utifrån länsstyrelsens yrkande har bolaget även accepterat att inkludera det så kallade Kikendikets täthet i utredningen och undersöka möjligheten att installera automatiserad avstängningsventil från diket.

Domstolen konstaterar att det här är utredningar som rätteligen redan borde ha varit genomförda inför tillståndsansökan. Då risker med kemikaliska produkter och farligt avfall emellertid är en viktig sak att beakta, behovet av vidare utredning kvarstår och inga motstående åsikter finns godtar domstolen att bolaget utreder dessa frågor vidare.

U3 och U4 Utsläpp till vatten

Det har konstaterats att bolagets bioreningsanläggning är under intrimning och optimering. Att utsläppen av framför allt kväve och fosfor begränsas är av vikt för att inte äventyra miljö kvalitetsnormerna. Det finns inga motsättningar mellan

bolaget och remissmyndigheterna till en fortsatt utredning men däremot råder det olika åsikter om vilka målsättningsvärden som är rimliga att arbeta mot.

Länsstyrelsen har föreslagit målsättningsvärden som är strängare än bolagets förslag när det gäller utsläpp av kväve, fosfor och suspenderade ämnen.

Naturvårdsverket har framfört att den generella målsättningen för avloppsvattenreningsanläggningens prestanda bör vara att nå den lägre delen av utsläppsintervall för relevanta parametrar som anges i tabell 1-3 till BAT 12 i BAT-slutsatser för rening och hantering avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW).

Det är i målet otvetydigt att bolaget behöver fortsätta att utreda påverkan från utsläpp till vatten. Eftersom bolaget i utredningen ska arbeta med just målsättningsvärden finns det enligt domstolen starka skäl att sträva mot så låga värden som möjligt, och domstolen instämmer därmed i länsstyrelsens förslag. Vilka slutliga villkor som ska gälla får föreskrivas efter prövotiden.

Samhällsbyggnadsnämnden har framfört att utredningen ska omfatta behov av kompletterande kväve- och fosforrening samt utredning av risken med legionella. Bolaget anser att detta ingår i de utredningar som ska vidtas inom ramen för U3. Bolaget har framfört att de kommer att titta på en komplettering av kväve- och fosforrening och om det då blir aktuellt med ett aerobt reningssteg kommer även risken med legionella att utredas. Utifrån att bolaget själva angett att legionella ingår konstaterar domstolen att detta går in under det allmänna villkoret och föreskriver inte något särskilt gällande detta i utredningsföreskriften.

Det har även framförts ett behov av att bolaget ska utreda möjligheterna att minska utsläpp till vatten av metaller från samtliga utsläppspunkter. Bolaget och remissmyndigheterna är överens kring detta. Det är alltid viktigt att hålla nere utsläppen från en verksamhet. Utsläppen till vatten har i målet mest varit inriktade på att inte äventyra miljö kvalitetsnormerna och begränsa utsläppen av fosfor och kväve. Domstolen finner det befogat att det utöver detta även utreds mer kring utsläppen av metaller, varför en utredningstid är lämplig.

U5 Karakterisering, fiskutredning, utsläppspunkt

En utredningstid för att karakterisera allt avloppsvatten med fokus på om det behövs ytterligare rening eller om utsläppspunkter ska flyttas har föreslagits. I stort har bolaget och remissmyndigheterna varit överens i dessa delar, förutom när det gäller att utreda och föreslå kompensation för påverkan på allmänna intressen i vatten.

För mark- och miljödomstolen står det klart att det finns ett behov av att ytterligare utreda avloppsvattnet från verksamheten. Det är av vikt att avloppsvattnet karakteriseras och att, om behov finns, det utreds hur avlopps- och kylvattnet påverkar bottenfaunan och fisk i recipienten. Dessa delar är inte klarlagda i ansökan och behöver belysas för att frågan om behovet av ytterligare rening eller ändrade utsläppspunkter kan avgöras slutligt. Detsamma gäller identifiering av ytterligare reningsåtgärder, fiskutredning och alternativ utsläppspunkt i enlighet med vad parterna i huvudsak är överens om.

Bolaget har emellertid motsatt sig att utreda och föreslå kompensation för påverkan på allmänna intressen i vatten då sådan påverkan enligt bolagets beräkningar inte kommer att ske. Domstolen har i sin bedömning av behovet av ett Natura 2000-tillstånd i och för sig också funnit att verksamheten, genom beslutade villkor, inte förväntas leda till påverkan av betydelse för Moälven eller Örnsköldsviksfjärden. Trots det finner domstolen att det finns skäl att försiktigtvis förelägga bolaget att utreda om det finns gemensamma samhällsintressen som kan påverkas av verksamheten. Sådana intressen kan avse utövandet av det allmänna fiskeintresset och till vatten kopplat naturliv. För det fall att bolaget finner det behövligt, eller frivilligt vill åta sig, att utge/anordna kompensation för detta ska sådant förslag, där det står bolaget fritt att föreslå även mer avlägsna kompensationsåtgärder, läggas fram i samband med redovisning av övriga delar under U5.

U6 Bioslam

Bolaget och länsstyrelsen är överens om att bolaget under en utredningstid ska karakterisera sitt bioslam och säkerställa en långsiktig hållbara avsättning för det. Domstolen saknar skäl att ifrågasätta behovet av detta och gör ingen annan bedömning i denna del än parterna, varför utredningsföreskriften kan föreskrivas.

U7 Släckvattenutredning och PFAS

Bolagets släckvattenutredning och att deras släckmedel innehåller PFAS har diskuterats förhållandevis omfattande under målets och huvudförhandlingens gång. I slutskedet av handläggningen enades bolaget, länsstyrelsen och MSB om att det är lämpligt att skjuta upp frågorna under en provotid.

Frågorna rörande omhändertagande av släckvatten är viktiga för att minska miljöpåverkan vid en eventuell brand. Bolagets släckmedel innehåller i dagsläget PFAS men bolaget har själva framfört att det pågår ett arbete med att hitta ersättningsmedel för det, något som dock inte är helt enkelt. Domstolen finner det ändamålsenligt att frågorna skjuts upp under en utredningstid.

U8, U9 och U10 Utsläpp till luft

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning gällande utredningsföreskrifter som rör utsläpp till luft.

Länsstyrelsen har fört fram vikten av att bolaget utreder vilka volymer gas som facklas, vilket utsläpp av svaveldioxid facklingen medför samt vilken kumulativ påverkan utsläppet har i omgivningen. Domstolen finner det befogat och ändamålsenligt att föreskriva om fortsatta utredningar gällande fackling av gasen i enlighet med bolagets förslag.

Naturvårdsverkets yrkande gällande att närmare utreda vilka åtgärder som behöver vidtas i syfte att klara nya krav på utsläpp till luft enligt BAT-slutsatser för WGC har bolaget accepterat. Domstolen bedömer att det är rimligt att även detta utreds vidare.

Länsstyrelsen har lämnat förslag på att hälsoeffekterna av bolagets stoftutsläpp ska utredas, något som bolaget har motsatt sig. Bolaget har hänvisat till att detta ingår i BAT WGC, vilket länsstyrelsen inte instämmer i. Vidare har bolaget framfört att hälsoeffekter av stoftutsläppen är bedömda historiskt och i miljökonsekvensbeskrivningen och att utsläppen inte förekommer i så höga halter att det behöver utredas vidare. Domstolen delar länsstyrelsens bedömning gällande att

hälsoriskerna från utsläpp av stoft till luft inte ingår i BAT WGC. Med utgångspunkt i försiktighetsprincipen och att underlaget i målet inte är så fylligt bedömer domstolen att det är rimligt och befogat att detta utreds vidare.

Provisoriska föreskrifter

P1 - Utsläpp till vatten

Bolaget och länsstyrelsen respektive Naturvårdsverket har olika förslag på vilka värden för utsläpp av processavloppsvatten som ska gälla under utredningstiden. Både länsstyrelsen och Naturvårdsverket har motsatt sig en produktionsökning och har med anledning av detta räknat om utsläppsvärdena till en nivå de anser lämplig utifrån att produktionsökningen inte tillåts, vilket är en procentuell minskning av utsläppsvärdena i förhållande till produktionen. Bolaget har motsatt sig detta då de dels vill ha en utökad produktion, dels inte anser att det är rimligt att räkna på det sätt som remissmyndigheterna gjort. Bolaget har dock framfört ett andrahandsyrkande för provisoriska föreskriften P1 som ligger i linje med de nu gällande värden som finns i Domsjö Fabrikers dom rörande bioreningsanläggningen, med enda skillnad att bolaget har yrkat på ett högre värde för suspenderade ämnen.

Naturvårdsverket och länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen uppgett att den verksamhet som bedrivs idag (med aktuell produktion och provisorisk föreskriften för bioreningen) *inte* leder till något äventyrande av miljökvalitetsnormen för Örnsköldsviksfjärden. Om en produktionsökning skulle tillåtas eller om de av bolaget föreslagna värdena som bolaget yrkat i första hand i provotidsförslaget P1 skulle beslutas om anser de dock att detta kan leda till ett äventyrande av miljökvalitetsnormen. Även för det fall att bolagets andrahandsyrkande vad gäller produktionen, dvs. om en produktion på 35 000 ton per år skulle tillåtas, bedömer länsstyrelsen och Naturvårdsverket att detta kan riskera att medföra ett äventyrande av normen.

Länsstyrelsen har framfört att de önskar att ett stopp för när Nouryon inte längre får avleda processavloppsvattnet till Domsjö Fabriker bestäms till den 31 mars 2025, vilket är likalydande med vad som nu regleras i Domsjö Fabrikers tillstånd. Bolaget

har motsatt sig en absolut stopptid med hänvisning till att de anser att det är en fråga för mottagaren, dvs. Domsjö Fabriker. För det fall att domstolen anser att ett villkor med en sluttid trots allt ska fastställas har bolaget angett den 31 mars 2026 som en acceptabel tid. Bolaget har även framfört att om domstolen reglerar ett slutdatum måste det förenas med en delegation till tillsynsmyndigheten där de kan få möjlighet att besluta om ett senare datum. Länsstyrelsen har motsatt sig en sådan delegation då de anser att hur länge ett bolag kan bedriva en verksamhet utan att kunna ta hand om allt sitt processavloppsvatten inte ska vara en fråga för en tillsynsmyndighet utan ska avgöras av en domstol i tillståndsprövningen.

Mark- och domstolen gör följande bedömning.

Vikten av att bolagets biorening trimmas in så att den kan nyttjas fullt ut och rena bolagets totala processavloppsvattensmängd är ostridig och uppenbar. Det är också väl känt att bioreningsanläggningar har en uppstartssträcka och att dess funktion inte fullt ut kan bedömas i det inledande skedet. Det är därför, även mot bakgrund av att det inte är ultimat att sätta viktiga frågor som utsläpp till vatten på provotid, nödvändigt att bolaget får möjlighet att utreda detta under en fortsatt utredningstid. Intrimningsperioden, varunder utredningstid gäller, kan emellertid inte vara helt oreglerad utan måste förutsätta att vissa provisoriska föreskrifter gäller.

En avvägning måste göras mellan att de provisoriska värdena sätts på en sådan nivå att bolaget har möjlighet att trimma in och utreda hur bioreningen kan fungera på bästa möjliga sätt, vilket bland annat förutsätter tillsats av näringsämnen i form av kväve och fosfor, och att miljö kvalitetsnormen för vatten i Örnköldsviksfjärden inte äventyras.

Domstolen finner, i likhet med remissmyndigheterna, att det i vart fall inte kan uteslutas att bolagets förstahandsyrkande riskerar att äventyra miljö kvalitetsnormen, varför detta inte kan tillåtas. När det gäller andrahandsyrkandet i P1 konstateras att remissmyndigheterna inte anser att utsläppsvärdena riskerar ett äventyrande. Bolagets andrahandsyrkande är också i linje med vad som gäller för anläggningen i

nuläget, reglerat i Domsjö Fabrikers tillstånd och villkor, förutom vad gäller suspenderat material.

Bolaget har framfört att högre halter av suspenderat material kommer att uppstå under uppstartsperioden av bioreningsanläggningen men att det är viktigt att de får tid på sig att arbeta med optimering av reningsanläggningen. När det gäller suspenderade ämnen gör domstolen bedömningen att det är rimligt att tillåta dessa något högre värden under utredningstiden för att trimma in anläggningen. I det här fallet bedömer domstolen mot bakgrund av den samlade utredningen i målet att det under en utredningstid inte innebär ett otillåtet risktagande.

Domstolen finner därför att den provisoriska föreskriften kan föreskrivas i enlighet med bolagets andrahandsyrkande.

Bolaget har, i stället för de årsmedelvärden som de ursprungligen yrkade på, accepterat att den provisoriska föreskriften utformas med månadsmedelvärden i enlighet med remissmyndigheternas önskemål. Bolaget har dock framfört att de anser att en konstruktion som gör gällande att värdena ska innehållas under tio av tolv månader i så fall är behövlig. Domstolen bedömer att månadsmedelvärden är en bättre reglering av utsläppen eftersom utsläppen då fördelas månadsvis och inte årsvis. Konstruktionen med att tillåta högre utsläpp under två av årets månader finner domstolen som acceptabel för att ge bolaget ett visst handlingsutrymme för det fall att något oväntat skulle inträffa under utredningstiden. Den föreslagna skrivningen lämnar emellertid de två övriga månaderna helt utan reglering vilket innebär att utsläppen dessa månader i teorin skulle kunna vara hur stora som helst, vilket inte är lämpligt. Vid en avvägning mellan av att fastställa ett högsta tak även för dessa två månader och att utöver månadsvärden också reglera ett högsta årsmedelvärde bedömer domstolen att konstruktionen med ett årsmedelvärde som en i detta fall lämpligare konstruktion. Som årsmedelvärden bedömer domstolen att de värden som bolaget har yrkat på i första hand kan föreskrivas.

I villkoret har det även föreslagits en begränsning gällande den högsta mängden TOC som Nouryon får leda till Domsjö Fabriker anläggning, vilket domstolen bedömer vara lämpligt. Genom detta reglerar domstolen endast vilka mängder TOC som Nouryon får avleda till Domsjö Fabriker och inte vilka mängder som Domsjö Fabriker får ta emot. Detta regleras inom Domsjö Fabrikers tillstånd.

Att bolaget inte längre skulle ha möjlighet att skicka sitt avloppsvatten till Domsjö Fabriker skulle totalt sett vara en miljövinst då Domsjö Fabriker i så fall får utrymme att rena mer av sitt eget avloppsvatten. Domstolen instämmer i huvudsak med länsstyrelsen om att frågan är av sådan betydelse att den borde hanteras inom tillståndet. Det får även anses vara befogat att fastställa ett slutdatum i tillståndet. Med anledning av de komplikationer som dock alltid kan uppstå beslutar domstolen i enlighet med den tid som bolaget accepterat, dvs. den 31 mars 2026. Den tiden borde vara tillräcklig för bolaget att optimera och åstadkomma en långsiktigt hållbar rening som innebär att någon bypass inte längre behöver ske. Även om datumet är satt mer än ett år framåt och borde ge bolaget en rimlig tidsfrist ser domstolen risker med att oförutsedda händelser kan inträffa. Tillsynsmyndigheten är närmare och har större insyn i verksamheten varför det mot bakgrund av vad som här konstateras samt de föreskrifter som meddelats i denna dom heller inte är olämpligt att utfärda en delegation till tillsynsmyndigheten att vid speciella förutsättningar bevilja en längre tid. Det torde i så fall röra sig om en begränsad tid och det måste framföras synnerliga skäl från bolaget om tillsynsmyndigheten ska kunna godkänna en förlängning. Med synnerliga skäl avser domstolen t.ex. om reningsutrustningen av särskilda händelser råkar ut för en längre driftsstörning under utredningstiden eller att ett akut haveri uppstår. De fall där tillsynsmyndigheten kan medge en förlängning ska avse kortare justeringar av tiden där det finns just synnerliga skäl medan mer omfattande ändringar annat än helt akuta ska prövas hos domstolen. Tidsmässigt bedömer också domstolen att det enbart skulle röra sig om månader som det i nödfall skulle bli aktuellt med någon förlängning och inte med år, varför domstolen slutligen finner att en delegation trots allt är ändamålsenlig och befogad och därför ska föreskrivas.

P2 – Utsläpp till luft

Den provisoriska föreskriften P2 reglerar utsläppen av flyktiga organiska ämnen, VOC, och reningsgraden på RTO-anläggningen. Bolagets ursprungliga förslag var att den provisoriska föreskriften skulle föreskrivas som ett slutligt villkor.

Naturvårdsverket har yrkat på en utredningstid, till vilken även länsstyrelsen anslöt sig till, och som bolaget slutligen accepterade.

Domstolen finner det viktigt utsläppen av VOC hållas på en så låg nivå som möjligt varför en utredningstid i enlighet med U9 är lämplig. Under utredningstiden är det lika viktigt att utsläppen styrs upp av en provisorisk föreskrift. Bolagets och länsstyrelsens ursprungliga förslag låg långt ifrån varandra. Länsstyrelsen har dock medgett bolagets förslag under utredningstiden. Domstolen finner nivån på att utsläppen inte får överstiga 60 ton per kalenderår som rimlig under utredningstiden men förutsätter att bolaget arbetar vidare för att få ner nivåerna så lågt som det är möjligt och ekonomiskt rimligt. Att utsläppen kontrolleras relativt regelbundet är också en förutsättning för att bedöma efterlevnaden av föreskriften varför domstolen även föreskriver detta i enlighet med förslaget.

När det gäller vilken reningsgrad som ska gälla för RTO-anläggningen är bolaget och remissmyndigheterna överens om att reningsgraden inte får understiga 95 %, som medelvärde för ett kalenderår, vilket även domstolen anser är rimligt och befogat. Även här anser domstolen att det är av vikt att uppföljning sker varför domstolen föreskriver om kontroll genom mätning av utsläppen i enlighet med förslaget.

Slutligen finner domstolen det befogat att tillsynsmyndigheten ges rätten att i händelse av driftstörning medge undantag från kravet på reningsgrad, varför en sådan delegation medges.

DELEGATION

Mark- och miljödomstolen får enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåta åt en tillsynsmyndighet att besluta om villkor av mindre betydelse.

Bolaget har föreslagit flera delegationer som domstolen finner är både rimliga och nödvändiga och som även länsstyrelsen förespråkat, varför dessa inte kommenteras ytterligare.

Domstolen gör följande bedömning för de fall där bolagets och länsstyrelsens yrkanden skiljer sig åt eller för de delegationer som domstolen därutöver har funnit vara ändamålsenliga.

När det gäller D1, tid för genomförande av bullerbegränsade åtgärder, har denna delegation fallit då domstolen inte föreskrivit villkoret enligt bolagets förslag. Detta har kommenterats under rubriken *Villkor*.

Bolaget har frångått sitt ursprungliga förslag till delegation gällande lukt med hänvisning till att de nu har accepterat länsstyrelsens förslag till villkor i frågan och att de därför anser att någon delegation inte är nödvändig. Både länsstyrelsen och nämnden har yrkat på en delegation här. I villkoret finns tillägget att tillsynsmyndigheten, vid behov, får föreskriva om skäliga åtgärder för att motverka störande lukt från bioreningen. Domstolen bedömer dock att det för tydligheten skull ändå ska meddelas en delegation rörande detta.

Delegationen D6, ändrad tid för stoppdatum för avledning av avloppsvatten till Domsjö Fabriker, har redan motiverats under rubriken *Provisorisk föreskrifter, P1*.

Delegationen D7, att i händelse av driftstörning får tillsynsmyndigheten meddela undantag för kravet på reningsgrad i RTO-anläggningen, enligt den provisoriska föreskriften P2, bedömer domstolen vara en viktig delegation att meddela. Även här är fallet att detta redan finns med i villkoret men för en tydlighet och för att få en helhetsbild av alla delegationer föreskrivs den även som en delegationspunkt.

Vad gäller länsstyrelsens förslag på delegation rörande gaspannan finner domstolen att det är av vikt att en sådan lämnas. Gaspannan har enligt yrkande från bolaget ingått i tillståndsansökan, även om gaspannan i sig inte kommer att vara

tillståndspliktig. Några villkor avseende gaspannan har bolaget inte bedömt erforderliga. Eftersom det är oklart om det kommer att behövas några villkor rörande gaspannan och att det utifrån inlämnat underlag inte är möjligt att fatta beslut om adekvata villkor för densamma är det rimligt att det meddelas en delegation till tillsynsmyndigheten att besluta om eventuella nödvändiga villkor för det fall att en gaspanna installeras, vilket domstolen även meddelat.

IGÅNGSÄTTNINGSTID

Bolaget har föreslagit att igångsättningstiden bestäms till sju år från det att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft.

Målet rör en redan pågående verksamhet, som ska utökas vad gäller produktionen samt med en biorening. Vissa andra ändringar kommer också att vara aktuella, bl.a. kan det bli aktuellt med installation av en gaspanna, ombyggnation av cellulosasilos eftersom cellulosamalningen ska optimeras, ytterligare lagringskapacitet och eventuellt ytterligare reningssteg efter bioreningen för det fall att det kommer att krävas för fosfor och/eller kväve.

Ingen invändning har framställts mot att igångsättningstiden fastställs till sju år och mark- och miljödomstolen finner att den föreslagna tiden är lämplig. Med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken ska därför förordnas att den miljöfarliga verksamheten ska ha satts i gång senast sju år från det att tillståndet vunnit laga kraft.

VERKSTÄLLIGHET

Bolaget har begärt att tillståndet ska få tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft i den del som gäller den nuvarande produktionen samt bioreningen, men inte för den utökade produktionen. Bolaget har motiverat sin begäran med att de så snart som möjligt vill överföra bioreningsanläggningen från Domsjö Fabrikers tillstånd till Nouryons tillstånd. Vidare pekar bolaget på att det är en pågående produktion som idag är reglerad av villkor och som också bedrivs i enlighet med dessa villkor.

Från motparter och remissmyndigheter har inga invändningar framförts mot yrkandet om verkställighetsförordnande.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att verksamheten har bedrivits på platsen under en lång tid. De motiv som framförts är enligt domstolens uppfattning tillräckliga för att begärt tillstånd i den del som gäller den nuvarande produktionen samt bioreningen ska få tas i anspråk, även om domen inte har vunnit laga kraft. När det gäller att utöka produktionen från 30 000 ton/år till 39 000 ton/år får denna del av tillståndet inte tas i anspråk innan tillståndet har vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (MMD- 001)

Överklagande senast den 10 januari 2024.

Carin Wiklund

Åsa Engman Ölund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carin Wiklund och tekniska rådet Åsa Engman Ölund samt de särskilda ledamöterna Agneta Gustafsson och Anders Kyösti.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.